

ROALD DAHL

KARLÍK A TOVÁRNA
NA ČOKOLÁDU

ROALD DAHL

KARLÍK A TOVÁRNA NA ČOKOLÁDU

ACADEMIA PRAHA
2006

OBSAH

1. KARLÍK SE PŘEDSTAVUJE.....	8
2. O PANU WONKOVI A JEHO TOVÁRNĚ	12
3. PAN WONKA A INDICKÝ PRINC	15
4. TAJEMNÍ DĚLNÍCI	18
5. ZLATÉ KUPÓNY	21
6. PRVNÍ DVA NÁLEZCI	23
7. KARLÍKOVY NAROZENINY	27
8. DVA DALŠÍ KUPÓNY JSOU NA SVĚTĚ	29
9. DĚDEČEK PEPA SE ODHODLÁ K RISKANTNÍMU PODNIKU.....	33
10. BUCKETOVI ZAČÍNÁJÍ TŘÍT NOUZI.....	36
11. ZÁZRAK.....	39
12. CO STÁLO NA ZLATÉM KUPÓNU	43
13. SLAVNÝ DEN ZAČÍNÁ.....	48
14. PAN WILLY WONKA	50
15. ČOKOLÁDOVÝ SÁL	55
16. UMPA-LUMPOVÉ	59
17. AUGUSTA VCUCNE POTRUBÍ.....	62
18. PLAVBA PO ČOKOLÁDOVÉ ŘECE	69
19. VYNALÉZACÍ LABORATOŘ – VĚČNÉ ZAVŘIHUBKY A VLASOVÉ NUDLE.....	74
20. PODIVUHODNÝ ŽVÝKAČKOVÝ AUTOMAT.....	78
21. SBOHEM, FIALINKO.....	80
22. A JDE SE DÁLE	86
23. VYKULENÉ CUKRKANDLOVÉ KRYCHLE	89
24. VERUČINO DOBRODRUŽSTVÍ V OŘECHOVÉM SÁLE.....	91
25. VELKÝ SKLENĚNÝ VÝTAH.....	98
26. V SÁLE TELEVIZNÍCH ČOKOLÁD.....	102
27. ZTELEVIZNĚNÍ MIKYHO TELEKUKA	107
28. ZBÝVÁ UŽ JEN KARLÍK	115
29. OSTATNÍ DĚTI SE VRACEJÍ DOMŮ.....	119
30. KARLÍKOVA TOVÁRNA NA ČOKOLÁDU	122

*Poznámka k této verzi e-booku (FerryH):
veškeré ilustrace byly použity z 0. vydání této novely
(časop. Mateřídouška/1971)
Ilustrace – Jaroslav Malák*

Copyright © 2002 by Roald Dahl
Translation © Jaroslav Kořán c/o Aura Pont, 2002
Translation of verse © Pavel Šrut c/o Aura Pont, 2002
Photo cover © isifa image service
Photos © Warner Bros., s. r. o.

ISBN 80-200-1436-5

TOUTO KNIHOU VÁS BUDE PROVÁZET:

August Gdoule, *hltoun a nenasyta*

Fialka Garderóbová, *přebornice ve žvýkání gumy*

Veruka Saltini, *rozmazlená hrdopýška*

Miky Telekuk, *televizní telátko*

a konečně

Karlík Bucket, *správný kluk*

THEOVI AUTOR
KATEŘINĚ A PAVLOVI
PŘEKLADATELÉ

1.

KARLÍK SE PŘEDSTAVUJE

Tihle dva prastaří lidé jsou tatínek a maminka pana Bucketa.

Jmenují se dědeček Pepa a babička Pepička.

A tihle dva staroušci jsou zase tatínek a maminka paní Bucketové.

Jmenují se dědeček Jiří a babička Jiřinka.

A tady máme pana Bucketa a paní Bucketovou.

Pan a paní Bucketovi jsou rodiče kluka, který se jmenuje Karlík Bucket.

A tohle je Karlík.

Celá tahle veliká rodina – šest dospělých (schválně si je přepočítejte) a malý Karlík – bydlela v malinkém dřevěném domku na pokraji jednoho velkého města.

Na tolik lidí to byl opravdu malý domek, a není tedy divu, že se jim tam žilo dost nepohodlně. Byly v něm všehovšudy dvě místnosti a jedna jediná postel. Postel patřila dědečkům a babičkám, neboť to byli staří a unavení lidé. Byli tak unavení, že z ní vůbec nikdy nevylézali. Na jedné straně leželi dědeček Pepa a babička Pepička. Na druhé dědeček Jiří a babička Jiřinka.

Pan a paní Bucketovi a malý Karlík Bucket spali v kuchyni, na matracích položených na zemi.

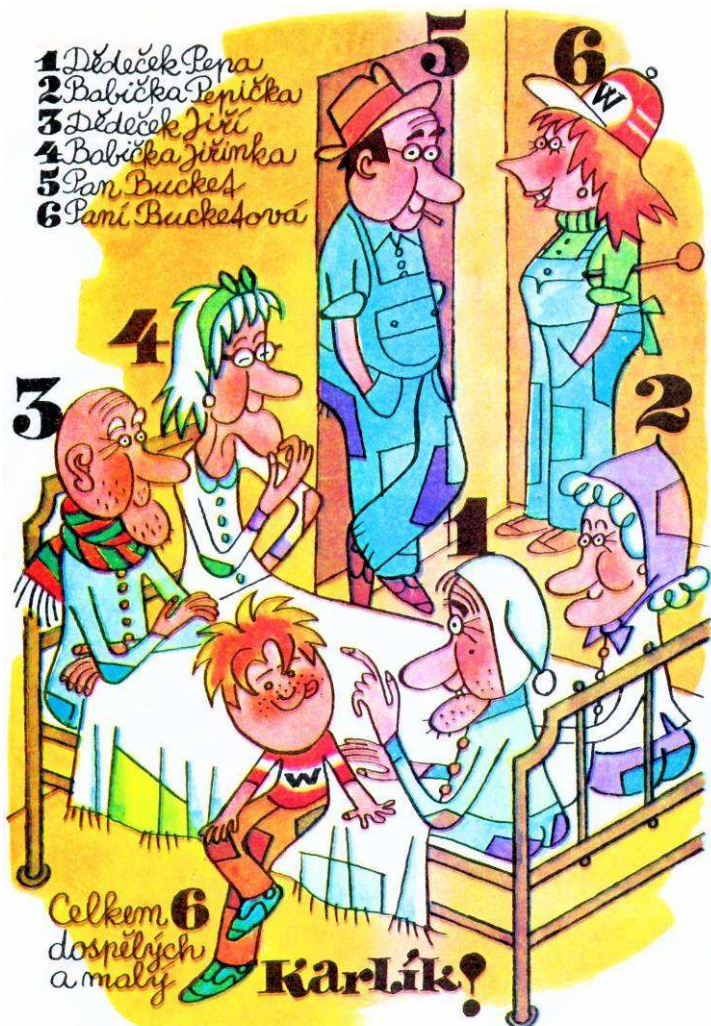
Cožpak v létě, to by tak moc nevadilo, ale v zimě čísel po celou noc nad podlahou ledový průvan, a to pak bylo strašné.

A že by si koupili lepší domek – nebo alespoň ještě jednu postel – o tom nemohlo být řeči. Na to byli příliš chudí.

Z celé rodiny pracoval jenom pan Bucket. Pracoval v továrně na zubní pastu, kde celý dlouhý den šrouboval na plné tuby drobné uzávěry. Šroubovací uzávěrů na tuby zubní pasty ovšem moc peněz nevydělávají, a tak ať pracoval pan Bucket sebevíc, ať šrouboval uzávěry na tuby seberycheji, nikdy nevydělal tolik, aby si mohli dovolit pořádné jídlo. Jediné, co si mohli dopřát, byl chléb s umělým tukem k snídani, vařené brambory se zelím k obědu a zelná polévka

k večeri. Jenom o nedělích se měli trochu lépe. Však se taky na každou neděli nějak těšili. K jídlu měli sice to samé, co ve všední den, ale každý mohl dostat nášup.

Hlady samozřejmě Bucketovi neumírali, ale všem do jednoho –

oběma dědečkům, oběma babičkám, Karlíkovu tatínkovi, Karlíkově mamince a zvláště malému Karlíkovi – škrundalo od rána do večera v prázdném břiše.

Nejhorsí to bylo pro Karlíka. Pravda, tatínek a maminka mu tu a

tam přenechali svůj oběd nebo večeři, ale pro kluka, který rostl jako z vody, to bylo pořád málo. Zoufale toužil po něčem sytějším a chutnějším, než byly brambory se zelím a chudá zelňačka. A víte, po čem dychtil ze všeho nejvíce? – po *čokoládě*.

Každé ráno na cestě do školy vídal Karlík ve výkladních skříních celé hromady čokolády. Vždycky se u takového výkladu zastavil, přitiskl nos na sklo a díval se a díval, ústa plná slin. Mockrát denně musel taky přihlížet, jak druhé děti vytahují z kapes všelijaké čokoládové tyčinky a jiné sladkosti a jak z nich lakotně ukusují, což byla pro Karlíka pochopitelně hotová muka.

Karlík mohl čokoládu ochutnat jen jednou do roka, na své narozeniny. A když tento slavný čas nadešel, dostal pokaždé jednu malou plněnou čokoládu, na kterou střádala dlouhé měsíce celá rodina a kterou mohl sníst docela sám. Ale nemyslete si, že ji hned snědl. Ani nápad! Když nastalo to báječné narozeninové ráno a Karlík dostal svoji čokoládu, uložil ji opatrně do malé dřevěné krabičky – jako by to byl zlatý poklad – a několik příštích dní se na ni chodil jenom dívat, ale jinak se jí ani nedotkl. Teprve když už to nemohl déle vydržet, odloupl z jednoho růžku papírový obal a uždíbl z čokolády malinký kousíček – jenom tolik, aby se mu sladká chuť čokolády lehounce rozlila po jazyku. Další den uždíbl další malilinký kousíček a stejně tak i v následujících dnech. A takhle Karlík dokázal, že mu deseticentová táflička narozeninové čokolády vydržela déle než měsíc.

Ale pořád jsem vám ještě neřekl, co našeho Karlíka, vášnivého milovníka čokolády, mučilo a trýnilo ze všeho nejvíc. Bylo to něco daleko, daleko horšího než dívat se na kupy čokolády ve výkladních skříních nebo přihlížet, jak si spolužáci pochutnávají na bonbónech a jiných dobrotách. Něco, co Karlíkovi působilo ta nejděsnější muka, jaká si dovedete představit. Co to bylo?

Přímo ve městě, dokonce na dohled od domku Bucketových, stála *obrovská továrna na čokoládu!*

Jen si to představte!

A nebyla to jen tak ledajaká obrovská továrna na čokoládu. Byla největší a nejslavnější na celém světě! Byla to WONKOVA ČOKOLÁDOVNA, patřící jistému panu Willymu Wonkovi,

největšímu vynálezci čokoládových dobrot, jaký se kdy narodil. Byla to úžasná, zázračná továrna. Vcházelo se do ní obrovskou železnou bránou, obklopovala ji vysoká zeď a za tou zdí chrlily komíny sloupy kouře a ozýval se odtud podivný hukot. A všude kolem dokola, na kilometr od továrních zdí, prostupovala vzduch těžká a silná vůně roztavené čokolády.

Dvakrát denně, cestou do školy a zpátky domů, musel malý Karlík projít těsně kolem tovární brány. A pokaždé, když procházel kolem, kráčel pomalu pomaloučku a s nosem vysoko zdviženým k nebi zhluboka nasával tu slastnou čokoládovou vůni.

Ach, jak tu vůni zbožňoval!

A jak strašně si přál, aby se mohl do továrny podívat a všechno si tam prohlédnout.

2. O PANU WONKOVI A JEHO TOVÁRNĚ

Každý večer, sotvaže dojedl svůj talíř vodnaté zelňačky, chodíval Karlík do pokoje svých dědečků a babiček, aby si s nimi ještě chvíli popovídal, a pak jim popřál dobrou noc.

Všem čtyřem starouškům bylo už přes devadesát let. Byli scvrklí jako sušené švestky a vychrtlí jako kostlivci a celý den, dokud za nimi nepřišel Karlík, proleželi schouleni v jedné posteli, dva a dva na každém konci. Na hlavách měli noční čepce, aby nenastydli, a protože neměli co na práci, většinu času prodírali. Jakmile však uslyšeli zaskřípění otevíraných dveří a Karlíkův hlas, kterak říká: „Dobry večer, dědečku Pepo a babičko Pepičko. Dobry večer, dědečku Jiří a babičko Jiřinko,“ všichni čtyři se rázem posadili a jejich staré vráscité obličej se rozzářily radostí. A mohli si začít povídat. Karlík byl jejich láskou, jediným potěšením jejich života a na jeho večerní návštěvy se těšili celý den. Často přišla i Karlíkova maminka a tatínek, postáli u dveří a společně naslouchali vyprávění čtyř staroušků. A tak každý večer, snad na celou půlhodinku, vstupovalo do tohoto pokoje štěstí a rodina dočista zapomínala na svůj hlad a bídu.

Jednoho večera se Karlík dědečků a babiček zeptal: „Je to skutečně pravda, že Wonkova továrna na čokoládu je největší na celém světě?“

„Pravda?“ vykřikli všichni čtyři jako jeden muž. „Ovšemže je to pravda! Propánajána, copak to nevíš? Je přece nejmín padesátkrát větší než kterákoli jiná!“

„A je pan Wonka opravdu ten nejchytřejší výrobce čokolády na světě?“

„Milý hochu,“ řekl dědeček Pepa a vysoukal se po polštáři výše, aby se mu lépe sedělo, „pan Willy Wonka je ten nejúžasnější, nejfantastičtější, nejmazanější výrobce čokolády, jakého kdy země

nosila! Génius! Měl jsem za to, že tohle ví každé malé dítě!“

„Já vím, že je slavný, dědečku Pepo, a vím taky, že musí být hrozně chytrý...“

„Chytrý?“ zvolal stařík. „Chytrý, to je slabé slovo. Je to hotový kouzelník. Dokáže s čokoládou *všechno* – všechno, co si zamane. No nemám pravdu, lidičky?“

Ostatní tři starouši vážně pokývali hlavami. „Svatá pravda. Nic než pravda pravdoucí.“

A dědeček Pepa řekl: „Chceš mi snad tvrdit, že jsem ti nikdy nevyprávěl o panu Wonkovi a jeho továrně?“

„Nikdy,“ odpověděl Karlík.

„Jsem já to kuba. Co se to se mnou na stará kolena děje?“

„Tak mi to vyprávěj teď, prosím tě, dědo.“

„Milerád, chlapče. Posad' se ke mně na postel a dávej pozor.“

Dědeček Pepa byl ze všech staroušků nejstarší. Bylo mu devadesát šest a půl roku, a to už je pořádný věk. Jako všichni mimořádně staří lidé byl velice choulostivý a slabý a za celý den sotva promluvil slovo. Zato večer, sotvaže do pokoje vstoupil Karlík, jeho milovaný vnuk, pokaždé jakoby zázrakem omládl. Všechna únava z něho spadla a rázem byl čiperný a neposedný jako malý kluk.

„Pan Willy Wonka je prostě geniální!“ spustil dědeček Pepa. „Jestlipak třeba víš, že do dnešního dne vymyslel docela sám přes dvě stě druhů plněných čokolád, jednu sladší a lahodnější než druhou?“

„To bych řekla!“ vykřikla babička Pepička. „A dodává je do všech koutů světa! Že je to tak, dědečku Pepo?“

„Je to tak, má milá, je to tak. A taky všem králům a prezidentům na celém světě. Ale pan Wonka nevyrábí jenom čokolády. Kdepak, ten dokáže vyložené divy! Jestlipak víš, že vynalezl čokoládovou zmrzlinu, která se nerozehřeje celé dlouhé hodiny, aniž bys ji musel ukládat do ledničky? Můžeš ji dokonce nechat ležet na sluníčku – a třeba po celičký den – a přece neroztaje!“

„Ale to není možné!“ vykulil Karlík oči na dědečka.

„To si myslím, že to není možné!“ vykřikl dědeček Pepa. „Je to vyložený nesmysl! Ale pan Wonka to dokázal!“

„Pravda, pravda,“ přisvědčovali ostatní a kývali hlavami. „Pan Wonka to dokázal!“

„Ale to pořád není všechno,“ pokračoval zvolna dědeček Pepa, aby Karlíkovi neuteklo jediné slovo. „Pan Willy Wonka umí udělat ibiškový fondán, který chutná po fialkách, a báječné karamely, které v puse neustále mění barvu, a taky nadýchaná pěnová cukrátky, která se sladce rozplynou, sotvaže je vložíš mezi rty. A má patent na žvýkačky, které nikdy neztratí chuť, a na jedlé nafukovací balónky, které nejdřív nafoukneš do ohromné koule, a potom je propíchněš špendlíkem a slupneš, ňam, ňam. A zná taky velice tajný recept na krásná modrá ptačí vajíčka s černými skvrnami, která se v puse postupně zmenšují a zmenšují, až ti z nich nakonec zůstane jen sladoučký růžový ptáček na samé špičce jazyka.“

Dědeček Pepa se odmlčel a rozkošnický se oblízl. „Sbíhají se mi sliny, jen když na to pomyslím,“ řekl.

„Mně taky,“ řekl Karlík. „Ale povídej dál, prosím tě.“

Ani si nevšimli, že do pokoje mezitím vstoupili také Karlíkova maminka a tatínek. Stáli tiše u dveří a poslouchali.

„Pověz Karlíkovi o tom bláznivém indickém princí,“ řekla babička Pepička. „To se mu bude určitě líbit.“

„Myslíš o princí Pondišerim?“ řekl dědeček Pepa a zajíkl se smíchem.

„To byl pěkný ňouma,“ smál se dědeček Jiří.

„Ale strašně bohatý,“ řekla babička Jiřinka.

„A co s ním bylo?“ ptal se dychtivě Karlík.

„Tak nastraž uši,“ řekl dědeček Pepa, „povím ti o něm.“

3. PAN WONKA A INDICKÝ PRINC

„Princ Pondišeri napsal panu Wonkovi dopis,“ začal dědeček Pepa, „v němž ho žádal, aby přijel k němu do Indie a postavil mu obrovský palác, celý jen a jen z čokolády.“

„A pan Wonka mu ho postavil, dědo?“

„Tot' se ví, že postavil. A jaký palác! Bylo v něm na sto pokojů a dočista *všechno* bylo z tmavé nebo světlé čokolády. Cihly byly z čokolády a malta, co je spojovala, byla z čokolády, a okna byla z čokolády a taky všechny zdi, podlahy a stropy byly z čokolády, stejně jako koberce a obrazy a nábytek a postele. A když jsi v koupelně otočil kohoutkem, tekla horká čokoláda.

Jakmile to všechno bylo hotovo, řekl pan Wonka princovi Pondišerimu: „Musím vás upozornit, že to moc dlouho nevydrží, takže uděláte nejlíp, když se dáte rovnou do jídla.“

„Nesmysl!“ zaječel princ. „Přece nesním svůj vlastní palác! Neukousnu ani ždíbec schodů, ani zeď neolíznu! Budu v paláci *bydlet*!“

Pan Wonka měl samosebou pravdu. Zakrátko přišel náramně horký den a palác začal pod slunečním žářem roztávat, až se posléze zvolna sesul k zemi a bláznivý princ, který právě v tu chvíli klímal v obývacím pokoji, náhle zjistil, že plave v ohromném hnědém a lepkavém jezeře čokolády.

Karlík seděl na posteli jako přibitý a hltal každé dědečkově slovo. Obličej mu zářil vzrušením a kulil oči, divže si je nevykulil. „A to všechno je *fakticky* pravda?“ zeptal se. „Nebo si ze mě děláš legraci?“

„Samosebou že je to pravda!“ volali staroušci jeden přes druhého. „Pravda pravdoucí! Zeptej se, koho chceš!“

„A ještě něco ti povím,“ řekl dědeček Pepa. Naklonil se až ke Karlíkovi a snížil hlas do tichého, spikleneckého šepotu. „*Nikdo... odtud... nikdy... nevychází!*“

„Odkud?“ zeptal se Karlík.

„*A nikdo... nikdy... nevchází... dovnitř!*“

„Kam?“ žadonil Karlík.

„No přece do Wonkovy továrny!“

„O čem to mluvíš, dědo?“

„O dělnících, Karlíku.“

„O dělnících?“

„Do každé továrny,“ šeptal dědeček Pepa, „proudí každé ráno zástupy dělníků a večer se zase vyhrnou ven – jenom v továrně pana Wonky tomu tak není. Viděl jsi snad někdy, že by dovnitř vešel jen jeden jediný člověk – nebo že by odtud vyšel?“

Karlík rozpačitě přejel pohledem po čtyřech starých obličejích, které ho mlčky pozorovaly. Byly to přátelské, usměvavé tváře, ale hleděly také naprosto vážně. Ani jediná nenaznačovala, že by snad dědeček Pepa žertoval nebo přeháněl.

„Tak co? Viděls někdy něco takového?“ naléhal dědeček Pepa.

„Já... já opravdu nevím, dědo,“ vykoktal Karlík. „Vždycky, když jdu kolem, jsou vrata zavřená.“

„Přesně tak!“ přikývl děda.

„Ale nějací lidé tam *musí* pracovat...“

„Kdepak lidé, Karlíku. Alespoň ne žádní obyčejní lidé.“

„Tak *kdo* tedy?“ křičel Karlík.

„Aha... V tom to právě vězí, chápeš...? To je další důkaz, jaký je pan Wonka koumes.“

„Karlíku, je čas jít do postele,“ ozvalo se ode dveří, kde stála paní Bucketová. „Pro dnešek to už stačí.“

„Ale mami, musím se dovědět...“

„Až zítra, miláčku...“

„Správně,“ přisvědčil dědeček Pepa, „dopovím ti to zítra.“

4. TAJEMNÍ DĚLNÍCI

Na druhý den večer dědeček Pepa ve svém vyprávění pokračoval.

„To bylo tak, Karlíku,“ začal, „ještě před několika lety pracovaly v čokoládovně pana Willyho Wonky tisíce lidí. Jednoho dne ale zčistajasna pan Wonka *všechny do jednoho* požádal, aby odešli domů a víckrát se už do továrny nevraceli.“

„Ale proč?“ divil se Karlík.

„Kvůli špiónům.“

„Špiónům?“

„Ano. Všichni ostatní výrobci čokolády totiž začali na báječné pamlsky pana Wonky žárlit a posílali k němu špióny, aby se zmocnili jeho tajných receptů. Špióni se vydávali za prosté dělníky, a když je pan Wonka přijal do práce, vyčenichal každý z nich přesný výrobní postup určité dobroty.“

„A potom se vrátili do svých továren a všechno tam vyzvonili, vid’?“ pochopil Karlík.

„Namouvěru,“ přisvědčil dědeček Pepa, „protože zakrátko začala Krutichvostová továrna vyrábět zmrzlinu, která neroztávala ani za toho největšího slunečního žáru, a potom zase Prkonosovy podniky přišly na trh se žvýkačkou, která neztrácela chuť, ať jsi ji žvýkal sebedéle. A čokoládovna pana Zakrejcara nabízela cukrové nafukovací balónky, které se daly nafouknout do obrovských koulí, a pak se propíchly špendlíkem a zbaštily. A tak to šlo dál a dále. A pan Willy Wonka si škubal vousy z brady a bědoval: ‚To je strašné! Přijdu na mizinu! Všude se to hemží špióny! Musím továrnu zavřít!’“

„To ale neudělal!“ řekl Karlík.

„Ale ano, udělal. Řekl *všem* dělníkům, že lituje, ale napříště aby zůstali doma a do továrny se už nevraceli. Pak zavřel hlavní bránu a zajistil ji řetězem. A Wonkova obrovská továrna náhle ztichla a zela prázdnotou. Z komínů se přestalo kouřit, stroje se zastavily a od té

chvilé nebyla vyrobena jediná čokoláda, jediný bonbón. A živá duše nevstoupila dovnitř, ani odtud nevyšla ven, dokonce sám pan Willy Wonka zmizel, jako by se do země propadl.

Uběhla dlouhá řada měsíců,“ pokračoval dědeček Pepa, „a továrna zůstávala stále zavřená. Každý pana Wonku litoval: ‚Chudák pan Wonka. Takový to byl hodný člověk. A jaké dobroty dělal! Ale teď je s ním amen.‘

A potom se stalo něco úžasného. Jednoho dne, hned časně zrána, spatřili lidé, že z komínů čokoládovny opět stoupají tenké sloupce bílého dýmu! Chodci se zastavovali a zírali. ‚Co se to děje?‘ volali. ‚Někdo zatopil v pecích! Pan Wonka znovu otevírá továrnu!‘ A rozběhli se k bráně, protože čekali, že ji uvidí dokořán otevřenou a v ní pana Wonku, vítajícího dělníky do práce.

Ale kdepak! Velká železná vrata byla zamčena a zajištěna řetězem jako dříve a po panu Wonkovi nikde ani vidu, ani slechu.

‚Ale vždyť se tam pracuje!‘ křičeli lidé. ‚Poslouchejte! Všechny stroje běží naplno! A vzduchem se line vůně roztavené čokolády!‘“

Dědeček Pepa se naklonil dopředu, dotkl se dlouhým kostnatým prstem Karlíkova kolena a tiše řekl: „Ale ze všeho největší záhadou, Karlíku, byly stíny v továrních oknech! Lidé, co stáli na ulici, viděli, jak se za matovanými skly oken pohybují malé temné stíny!“

„Stíny koho?“ zeptal se dychtivě Karlík.

„Zrovna takhle se ptali všichni. ‚Továrna je plná dělníků!‘ volali s podivem. ‚Ale vždyť dovnitř nikdo nevešel! Brána je zamčená! Z toho by se jeden zbláznil! A nikdo odtud nevychází!‘ Nicméně v továrně se opět pracovalo,“ pokračoval dědeček Pepa, „o tom nebylo nejmenších pochyb. A takhle běží bez přestání už dobrých deset let. A kdyby jen to, čokolády a cukroví, které z ní vycházejí, jsou čím dál tím úžasnější a lahodnější. Když ale pan ‚Wonka dneska vymyslí nějaký nový druh báječných bonbónů, ani pan Krutichvost, ani pan Prkonos, ani pan Zakrejcar, ani kdo jiný je už nedokáže napodobit. Žádní špióni, kteří by se mohli zmocnit páně Wonkových tajemství, se do továrny nedostanou.“

„Ale, dědo, *kdo*,“ vykřikl Karlík, „*kdo* tedy pro pana Wonku pracuje?“

„To nikdo neví, Karlíku.“

„To není možné! Copak se na to pana Wonky nikdo nezeptal?“

„Nikdo ho už víckrát nespátřil. Vůbec ze své továrny nevychází. Vycházejí odtud jenom čokolády a bonbóny. Zabalené a opatřené adresami vypadávají ze zvláštních padacích dveří v tovární zdi přímo do nákladňáků, které tam každý den přistavuje městská pošta.“

„Ale kdo to jen může uvnitř pracovat?“

„Milý hochu,“ odpověděl dědeček Pepa, „to je jedna z největších záhad čokoládového průmyslu. Víme o nich pouze jedno. Že jsou velice malí. Slabé stíny, které se občas ukáží za okny – a zvláště dobře je to vidět večer, kdy se uvnitř svítí – patří tak maličkým lidem, že by mi sahali sotva po kolena...“

„Ale tak malí lidé přece neexistují,“ namítl Karlík.

V tom okamžiku vstoupil do pokoje pan Bucket, Karlíkův tatínek. Vracel se právě z továrny na zubní pastu a rozčileně mával večerníkem. „Už jste slyšeli tu novinu?“ volal hned ode dveří. A podržel před nimi noviny tak, aby si mohli přečíst obrovské titulky:

Večerní zpravodaj

WONKOVA TOVÁRNA SE OPĚT OTEVŘE!
JEDINEČNÁ PŘÍLEŽITOST PRO HRSTKU ŠŤASTLIVCŮ!

5. ZLATÉ KUPÓNY

„Krindapána!“ spráskl ruce dědeček Pepa. „Že by pan Wonka pustil někoho do továrny? Honem, přečti nám, co tam píšou – rychle!“

„Beze všeho,“ řekl pan Bucket a zdvihl noviny k očím. „Tak poslouchejte.“

Večerní zpravodaj

PAN WILLY WONKA, GÉNIUS CUKROVINKÁŘSKÉHO PRŮMYSLU, KTERÝ SE JIŽ PO DESET LET SKRÝVÁ PŘED SVĚTEM, VYDAL DNES TOTO PROHLÁŠENÍ:

Já, Willy Wonka, jsem se rozhodl, že pěti dětem – opakuji: *pouze* pěti dětem – umožním návštěvu své čokoládovny. Těchto pět šťastných provedu osobně celou továrnou a ukáži jim všechna tajemství a kouzla výroby. Po skončení prohlídky dostanou všichni tolik čokolády a cukrovinek, aby jim vydržely do konce života! Hledejte zlaté kupóny! Nechal jsem vytisknout na zlatý papír pět Zlatých kupónů, a těchto pět Zlatých kupónů jsem ukryl pod pět docela obyčejných obalů pěti docela obyčejných čokolád. Můžete je najít kdekoliv – v kterémkoli obchodě v kterékoli ulici kteréhokoli města kterékoli země světa – na každém pultě, kde se prodávají Wonkovy cukrovinky. Pět šťastných nálezců těchto pět Zlatých kupónů bude jedinými smrtelníky, jimž bude dovoleno navštívit moji továrnu a prohlédnout si, jak to *yní* uvnitř vypadá! Přeji vám všem hodně zdaru a šťastný lov!

Willy Wonka

„Tomu člověku přeskočilo,“ zabručela babička Pepička.

„Je to fištrón!“ jásal dědeček Pepa. „Kouzelník! Jen si představte,

co se teď bude dít. Celý svět se začne pídít po Zlatých kupónech. Všichni budou ostopryč kupovat Wonkovy čokolády, jestli ho nenajdou zrovna v té jejich. Prodá takhle čokolády daleko víc než kdy předtím. Páni, to by bylo najít takový kupón!“

„A dostat čokolády a bonbónů na celý život – *a zadarmo!*“ vydechl dědeček Jiří. „Dokážete si to vůbec představit?“

„Museli by to přivézt v nákladáku!“ řekla babička Jiřinka.

„Až je mi z toho pomyslení špatně,“ špitla babička Pepička.

„Nesmysl!“ mávl rukou dědeček Pepa. „To by bylo něco, Karlíku, kdybys tak rozbalil čokoládu a zpod obalu by na tebe blýskl Zlatý kupón.“

„To by bylo, dědo. Ale to se mi nestane,“ řekl smutně Karlík. „Já dostávám jenom jednu čokoládu do roka.“

„Proč by se štěstí nemohlo usmát právě na tebe,“ ozvala se babička Jiřinka. „Narozeniny máš přece příští týden. Budeš mít stejnou šanci jako všichni ostatní.“

„Bojím se, že nemáš pravdu,“ řekl dědeček Jiří. „Zlaté kupóny najdou určitě děti, které si můžou kupovat čokoládu každý den. Náš Karlík dostává za celý rok jen jednu jedinou. Kdepak, zanechte všech nadějí.“

6. PRVNÍ DVA NÁLEZCI

Hned na druhý den byl nalezen první Zlatý kupón. Objevil ho chlapec jménem August Gdoule a večerník pana Bucketa přinášel na první stránce jeho velkou fotografii. Byl na ní devítiletý kluk tak děsně tlustý, že vypadal jako nafouknutý mocnou hustilkou. Tělo měl oplácané sádelnatými faldy a z obličejů jako nakynutá koule těsta zírala na svět malá hamižná očička, ne větší než dvě hrozinky. Město, kde August bydlel – stálo v novinách – šlélo nad svým hrdinou radostí. Ze všech oken vlály prapory, školní děti dostaly mimořádné volno a na Augustovu počest byla dokonce uspořádána vojenská přehlídka.

„Já prostě *věděla*, že August najde Zlatý kupón,“ prohlásila jeho maminka novinářům. „Sní každý den *takovou spoustu* čokolád, že by ani nebylo *možné*, aby jeden nenašel. Jídlo je totiž jeho *koníček*, víte? O nic jiného se nezajímá. Ale pořád je to lepší, než kdyby byl chuligán a střílel prakem a tak, že ano? A já vždycky říkám, že by tolik nejedl, kdyby to *nepotřeboval* pro svou výživu. Ostatně jsou to samé *vitamíny*. Strašně se už na návštěvu té báječné továrny těší. Bude to *vzrušo*. Jsme na našeho Augusta strašně *pyšní*.“

„To je strašně nepříjemná ženská,“ řekla babička Pepička.

„A strašně protivný kluk,“ řekla babička Jiřinka.

„Zbývají už jenom čtyři Zlaté kupóny,“ řekl dědeček Jiří. „Jsem zvědav, kdo ty najde.“

Celou zemi a vlastně celý svět zachvátila bláznivá nákupní horečka. Všichni začali divoce skupovat čokolády a hledat vzácné kupóny. Bylo běžné vidět dospělé ženy, jak vcházejí do cukrářských obchodů a kupují deset Wonkových čokolád najednou, aby z nich na místě strhaly obaly a dychtivě pátraly po záblesku zlatého papíru. Děti se chápaly kladiv, rozbíjely svá prasátka a s hrstí plnou peněz uháněly do nejbližšího krámu. V jednom městě uloupil známý lupič z banky pět tisíc dolarů a všechny je to samé odpoledne utratil za

čokolády. Když ho přišli policisté zatknout, našli ho, jak sedí na podlaze mezi hromadami čokolád a dlouhým žabikuchem páře jejich obaly. V dalekém Rusku oznámila jakási Karla Karlovna Rusevová, že našla druhý kupón, ale brzy se ukázalo, že to byl jen rafinovaný podvod. V Anglii zase proslulý vědec, profesor Fiscuntal, vymyslel stroj, který okamžitě rozpoznal, zda se pod obalem skrývá Zlatý kupón, aniž by se musel obal roztrhnout. Stroj měl mechanickou ruku, která se s ohromnou silou vymršťovala po všem, co obsahovalo třeba jen sebemenší kousíček zlata. Nakrátko se tím zdálo být vše vyřešeno. Naneštěstí došlo k tomu, že když profesor předváděl svůj stroj ve velkém obchodním domě, mechanická ruka popadla zlatou plombu v chrupu jedné vévodkyně, stojící hned vedle vynálezce. Byla z toho ošklivá scéna a pobouřený dav rozbil profesorův stroj na padrt'.

Těsně den před Karlíkovými narozeninami oznámily noviny, že byl nalezen další Zlatý kupón. Šťastným majitelem kupónu se stala tentokrát holčička jménem Veruka Saltini, která se svými bohatými rodiči bydlela v jednom velikém městě jedné daleké země. Večerník pana Bucketa opět přinesl velký snímek šťastného dítěte. Veruka seděla mezi rozzářeným tatínkem a maminkou v obývacím pokoji jejich domu, mávala nad hlavou Zlatým kupónem a zubila se od ucha k uchu.

Veručin otec, pan Saltini, horlivě a do nejmenších podrobností vysvětloval novinářům, jak byl kupón nalezen. „Víte, mládenci,“ vyprávěl, „když mi moje maličká řekla, že jeden z těch kupónů *musí* mít, projezdil jsem celé město a skoupil všechny Wonkovy čokolády, na které jsem přišel. Nakoupil jsem jich tisíce! Státisíce! Potom jsem pro ně poslal nákladní auta a nechal je odvézt do mé továrny. Mám totiž továrnu na slané buráky, víte, a než se buráky upraží a prosolí, musí se nejdřív oloupat, a jenom na tuhle práci zaměstnávám přes sto ženských. Celý den jen sedí a loupají a loupají burské oříšky. ‚Tak, děvčata,‘ povídám jim, ‚teď necháte buráky burákama a místo toho budete loupat obaly z těchhle bláznivých čokolád.‘ A ženské loupaly. Loupaly tak pilně, že se dělníci, kteří obaly z čokolád odklízeli, nezastavili od rána do noci.

Ale tři dny utekly a pořád jsme neměli štěstí. Ach, to vám bylo

hrozné. Veruka byla den ze dne ztrápenější, a když jsem se vracel domů, křičela na mě hned ve dveřích: „*Kde je můj Zlatý kupón? Já chci můj Zlatý kupón!*“ A válela se hodiny po podlaze, vřískala a

kopala nohama, to si nepřejte zažít. Rvalo mi srdce, když jsem svou maličkou viděl takhle nešťastnou, a tak jsem se slavnostně zavázal, že v pátrání neustanu, dokud jí nebudu moci dát, po čem tak touží. A

pak náhle... navečer čtvrtého dne jedna z mých dělnic zaječela: „Mám ho! Našla jsem Zlatý kupón!“ A já jsem k ní skočil a povídám: „Sem s ním, ženská!“ a popadl jsem ho a uháněl domů ke své zlaté Veruce, která je teď samý smích. A v rodině opět zavládla pohoda.“

„To je ještě větší spratek než ten tlouštík,“ řekla babička Pepička.

„Potřebovala by pořádně na holou,“ řekla babička Jiřinka.

„Tak mám takový dojem, že to od toho tatínka nebylo moc poctivé,“ zabručel Karlík. „Co myslíš, dědo?“

„Jenom ji rozmazlují,“ odpověděl dědeček Pepa. „A z rozmazlených dětí nevzejde nic dobrého, dej na má slova, Karlíku.“

„Tak už pojď spát, chlapče,“ řekla Karlíkova maminka. „Nezapomeň, že máš zítra narozeniny. Jistě budeš chtít brzy vstávat, abys mohl rozbalit svůj dárek.“

„Wonkovu čokoládu!“ vykřikl Karlík. „Že to bude Wonkova čokoláda?“

„Ano, můj milý,“ odpověděla maminka. „To se rozumí.“

„Jé, to by bylo prima, kdybych v ní našel třetí Zlatý kupón!“ zatoužil Karlík.

„Hned sem s ní přijď, až ji dostaneš,“ řekl dědeček Pepa.

„Budeme se dívat, jak ji rozbaluješ.“

7. KARLÍKOVY NAROZENINY

„Vinšujeme ti všechno nejlepší!“ zvolali sborem obě babičky a oba dědečkové, když nazítří ráno vstoupil Karlík do jejich pokoje.

Karlík se jen rozpačitě usmál a usedl na pelest postele. V dlaních opatrně svíral svůj dárek, svůj jediný dárek k narozeninám. WONKOVA MEDOSLADKÁ RAJSKÁ POCHOUTKA, hlásala slova na jeho obalu.

Čtyři starouškové, dva na každém konci postele, si podepřeli záda o polštáře a dychtivě se zadívali na tabulku čokolády v Karlíkových rukou. (Přišli i pan a paní Bucketovi, stáli u postele a upírali oči na Karlíka.

Pokojem se rozhostilo ticho. Všichni s napětím čekali na okamžik, když Karlík začne svůj dárek rozbalovat. Karlíkův pohled sklouzl na čokoládu. Pomalu a láskyplně přešel prsty po celé její délce a zase zpátky, zrovna jako by ji hladil, a lesklý papírový obal v ztichlém pokoji ostře zapraskal.

Potom se ozval vlídný hlas paní Bucketové. „Nesmíš být moc zklamaný, broučku, když pod obalem nenajdeš to, co bys tam tak rád našel,“ řekla. „S takovým štěstím nepočítej.“

„Maminka má pravdu,“ přikývl pan Bucket.

Karlík neřekl nic.

„Koneckonců,“ přidala se babička Pepička, „v celém širém světě zbývají už jenom tři kupóny.“

„Hlavně si pamatuj,“ řekla babička Jiřinka, „že ať to dopadne, jak dopadne, pořád ti ještě zůstane ta čokoláda.“

„Wonkova medosladká rajská pochoutka!“ vykřikl dědeček Jiří. „Nejlepší ze všech čokolád! To si pošušňáš!“

„Já vím,“ šeptnul Karlík.

„Pusť z hlavy Zlaté kupóny a raduj se z té dobroty,“ řekl dědeček Pepa. „Proč ji nerozbalíš?“

Směšnost očekávání, že by se kouzelný kupón mohl skrývat právě

v této jediné skrovné čokoládě, byla všem zřejmá, a proto se dospělí co nejšetrněji a nejlaskavěji snažili připravit Karlíka na zklamání. Na druhou stranu si však dobře uvědomovali, že zde stále zbývá jistá, třebaže velice nepatrná naděje na šťastnou náhodu.

Trocha naděje se *nedala* vyloučit.

Zlatý kupón mohl být stejně tak v téhle jako v kterékoli jiné čokoládě.

A proto byli také všichni dospělí právě tak napjatí a rozčilení jako Karlík, přestože naoko předstírali naprostý klid.

„Radši bys ji měl už rozbalit, ať nepřijdeš pozdě do školy,“ řekl dědeček Pepa.

„Budeš to mít aspoň z krku,“ poznamenal dědeček Jiří.

„Rozbal ji,“ škemrala babička Jiřinka. „Rychle ji rozbal. Jsem z toho jako na trní.“

Karlíkovy prsty začaly pomalu, pomaličku strhávat papírový obal čokolády.

Staroušci se naklonili dopředu a natáhli vyzáblé krky.

Znenadání, jako by to napětí nesnesl již ani o vteřinu déle, serval Karlík obal až do poloviny... a do klína mu vypadl medově hnědý plátek čokolády.

Po Zlatém kupónu nebylo nikde ani stopy.

„No – a máme to za sebou!“ řekl zvesela dědeček Pepa. „Dopadlo to přesně, jak jsme čekali.“

Karlík zvedl oči od čokolády. Z postele ho sledovaly čtyři dobrácké tváře. Posmutněle se na ně usmál, pokrčil rameny a podal čokoládu mamince. „Tumáš, mami,“ řekl, „ulom si kousek. Rozdělíme se. Musíte ji všichni ochutnat.“

„Kdepak, nic takového!“ ohradila se maminka.

A všichni ostatní křičeli: „Ne, ne! Co tě vede! Jen si ji sněz celou sám!“

„Prosím vás,“ přemlouval je Karlík a nabízel Čokoládu kolem dokola.

Ale nikdo si nevzal ani ten nejmenší ždibec.

„Máš nejvyšší čas utíkat do školy, chlapče,“ řekla paní Bucketová a objala Karlíka kolem špičatých ramínek. „Tak běž, nebo přijdeš pozdě.“

8. DVA DALŠÍ KUPÓNY JSOU NA SVĚTĚ

Téhož večera přinesl večerník pana Bucketa zprávu o nálezu nejen třetího, ale současně i čtvrtého Zlatého kupónu. **DVA DALŠÍ ZLATÉ KUPÓNY JSOU NA SVĚTĚ**, vykřikovaly palcové titulky. **ZBÝVÁ NALÉZT UŽ POUZE JEDINÝ!**

„No dobrá,“ řekl dědeček Pepa, když se po večeři sešla celá rodina v pokoji staroušků, „poslechněme si tedy, kdo je našel.“

„Třetí kupón,“ četl pan Bucket a držel si přitom noviny těsně před očima, poněvadž špatně viděl a na brýle se mu nedostávalo peněz, „třetí kupón objevila slečna Fialka Garderóbová. Jak uvádí náš reportér, který přišel šťastnou nalezkyňi pohotově vyzpovídat, panoval v domě Garderóbových notný rozruch – v záři bleskového světla cvakaly fotoaparáty a všichni přítomní se tlačili a strkali, aby se dostali co nejbližší ke slavné dívce. A slavná dívka stála na židli v obývacím pokoji a divoce mávala Zlatým kupónem, jako kdyby jím chtěla zastavit taxík. Hovořila velice rychle a velice hlasitě se všemi zároveň, ale porozumět jejím slovům nebylo nijak snadné, neboť bez ustání zběsile přemílala v ústech žvýkáci gumu.

„Normálně jsem zatížená na žvejdy,“ ječela na celé kolo, „ale když

jsem se dověděla o kupónech pana Wonky, nechala jsem žvejdu žvejdou a vrhla jsem se na čokolády. Co kdyby se na mě usmálo štěstí, řekla jsem si. Ale teď jsem se zase vrátila ke žvejdám. Já žvejdy prostě zbožňuju. Nevydržela bych to bez nich. Prožvejkám celý den, snad jen krom těch pár minut, kdy sedím u jídla; to si pak vyndám žvejdu z pusy a přilepím si ji za ucho, abych ji měla po ruce. Nemít jenom na moment v puse aspoň ždibec gumy, necítila bych se prostě ve své kůži, na mou duši. Maminka říká, že se pro slečnu nehodí, aby od rána do večera žvejkala gumu, že je to ošklivé, když pořád melu čelistma, ale já s ní nesouhlasím. Ostatně ona mě nemá co kritizovat, když to chcete vědět. Jí se čelisti taky za celý den nezastaví, jak na mě pořád jenom křičí a ječí.'

„Tak už dost, Fialko,“ ozvala se z protějšího kouta pokoje paní Garderóbová. Stála tam na klavíru, aby ji dav neušlapal.

„Uklidni se, matko, tolik jsem zas neřekla,“ houkla na ni slečna Garderóbová. „A teď vám povím něco opravdu senzačního. Tenhle kousek žvejdy, co mám zrovna v puse, žvejkám už víc jak *tři měsíce v jednom kuse*. Znamená to určitě světový rekord. Překonala jsem tím výkon mé nejlepší přítelkyně, slečny Kornélie Princmetálové. To byste koukali, jak se vztekala. Teď je tahle žvejda mým největším pokladem. V noci si ji lepím na sloupek u postele a ráno je stejně dobrá, jako byla večer – snad jen ze začátku trochu tvrdá, ale když párkrát pořádně žvejknu, za chvíli je zase vláčná. Než jsem se vrhla do pokusu o světový rekord, žvejkala jsem každý den jinou žvejdu. Střídala jsem je vždycky ve výťahu, když jsem se vracela ze školy domů. Proč ve výťahu? No přece abych mohla vyžvejkaný zbytek žvejdy přilepit na některý z výťahových knoflíků. Kdo pak nastoupí po mně a ten knoflík zmáčkne, tomu se přilepí moje stará guma na koneček prstu. Chachá! To byste zírali, jak potom někteří lidé vyvádějí. Největší bengál dělají ženské s drahýma rukavičkama na rukou. Ale jistě, to víte, že se těším do továrny pana Wonky. Dá mi prý tolik žvejkaček, že mi vydrží do smrti. Juchůůůů! Huráááá!“

„Odporný fracek,“ řekla babička Pepička.

„Fuj! Je mi z ní nanic,“ zabručela babička Jiřinka. „Uvidíte, že se jí to věčné přezvykování jednou nevyplatí.“

„A kdo našel ten čtvrtý kupón, táti?“ zeptal se Karlík.

„Okamžik, hned se mrknu,“ řekl pan Bucket a zamžoural opět do večerníku. „Aha, tady je to. Čtvrtý Zlatý kupón,“ četl, „nalezl ve své čokoládě malý Miky Telekuk.“

„Vsadím se, že to bude taky nějaké povedené kvítko,“ zamumlala babička Pepička.

„Nerušte, babi,“ napomenula ji paní Bucketová.

„V bytě Telekukových,“ pokračoval pan Bucket ve čtení, „se našemu reportérovi naskytl týž obrázek jako v ostatních případech. Všude se to hemžilo vzrušenými návštěvníky, ale malému Mikymu, milovanému dítěti Štěstěny, byl ten shon a tartas očividně na obtíž. ‚Copak nevidíte, že se koukám na televizi, vy ťulpasové?‘ obořil se rozzlobeně na novináře. ‚Byl bych vám vděčný, kdybyste byli chvíli zticha!‘

Devítiletý hrdina seděl před obrovskou televizí a očima přilepenýma na obrazovku napjatě sledoval film, v němž se právě odehrávala divoká přestřelka dvou lupičských band vyzbrojených samopaly. Miky Telekuk sám byl ozbrojen nejméně osmnácti dětskými pistolkami, které se mu houpaly na několika opascích kolem těla, a co chvíli vyskočil z křesla a vypálil z té či oné zbraně krátkou dávku do vzduchu.

„Tiše!“ okřikoval každého, kdo se mu pokusil položit otázku. „Řekl jsem vám už, abyste nevyrušovali! Tenhle seriál je totiž ohromný nervák. Nervák nerváků! Koukám na něj každý den. Koukám se den co den na všechny programy – i na ty hlouposti, kde se vůbec nestřílí. Ale nejradši mám filmy o lupičích. Lupiči, to je moje! A zvlášť když do sebe začnou pumpovat olovo, nebo když

kolem sebe krouží s kudlama, anebo když si dávají do zubů těmi svými boxery! Páni, kdybych tak mohl být jedním z nich! Tomu říkám život! To je správný vzrůšo!’“

„Tak dost!“ vykřikla babička Pepička. „Už to dál nemůžu poslouchat!“

„Já jakbysmet,“ přidala se k ní babička Jiřinka. „Copak se dneska všechny děti chovají jako tahle fakánata, co tu o nich slyšíme?“

„Jistěže ne,“ řekl pan Bucket a hezky se na starou paní usmál. „Některé bohužel ano. A je jich věru hodně. Ale všechny takové nejsou.“

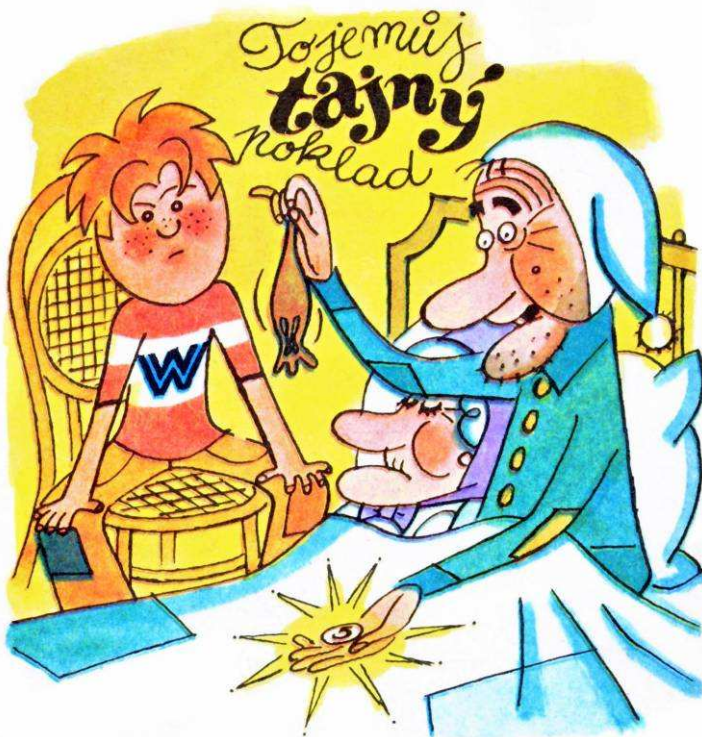
„Tak už zbývá najít jen jeden jediný kupón,“ povzdychl si dědeček Jiří.

„Přesně tak,“ ohrnula nos babička Jiřinka. „A říkám vám, že jako je jisté, že budu mít zítra k večeři zelňačku, připadne tenhle poslední kupón zas nějakému nezvedenci, který si ho vůbec nezaslouží.“

9.
**DĚDEČEK PEPA SE ODHODLÁ
K RISKANTNÍMU PODNIKU**

Když přišel na druhý den Karlík ze školy domů a nakouknul do pokoje dědečků a babiček, zastihl vzhůru pouze dědečka Pepu. Ostatní tři starouškové hlasitě pochrupávali.

„Pššš!“ zašeptal dědeček Pepa a přivolał Karlíka prstem k sobě. Karlík se po špičkách přiblížil a sklonil se k dědovi. Stařík se na něj potměšile zazubil a počal štrachat jednou rukou pod polštářem. Když ji opět vytáhl, svíraly jeho prsty prastarý kožený míšek. Obrátil ho naruby a na peřinu vypadl jediný stříbrný deseticent. „To je můj tajný poklad,“ zašeptal dědeček. „Nikdo o něm nemá ani potuchy. A

my dva se teď ještě jednou pokusíme o ten poslední kupón. Co ty na to? Ale musíš skočit pro čokoládu.“

„A není ti líto takhle ty peníze utratit, dědo?“ zašeptal Karlík.

„Ani trochu!“ zasípal vzrušeně dědeček. „A nestůj tady a nehádej se se mnou. Jsem tím kupónem stejně posedlý jako ty. Tumáš – popadni peníze a uháněj do nejbližšího krámu pro první Wonkovu čokoládu, která ti padne do oka. Až se vrátíš, společně ji rozbalíme.“

Karlík sebral stříbrnou minci a vyklouzl hbitě z pokoje. V pěti minutách byl zpátky.

„Máš?“ vybafl nedočkavě dědeček Pepa. Oči mu svítily rozčilením.

Karlík přikývl a podal mu táfličku čokolády. WONKOVO KŘUPAVÉ OŘÍŠKOVÉ PŘEKVAPENÍ, stálo na lesklém obalu.

„Znamenitě!“ šeptl stařík a radostně si zamnul ruce. „A teď se ke mně posad’ a rozbalíme ji. Připraven?“

„Ano,“ hlesl Karlík. „Připraven.“

„Tak tedy začni – odtrhni kousíček obalu.“

„Ne, ne,“ řekl Karlík, „koupili jsme ji za tvoje peníze. Rozbal ji sám.“

Dědeček Pepa se začal rozechvělými prsty potýkat s čokoládou. „Kdepak, nemáme šanci,“ šeptal a tiše se přitom chichotal. „Nemáme nejmenší šanci, víš to, vid’?“

„Vím, dědo,“ přisvědčil Karlík.

Pohlédli na sebe a nervózně se rozhihňali.

„Ale maličká naděje, že by tahle čokoláda *mohla* být ta pravá, nám přesto ještě zbývá, to je ti snad jasné?“ řekl dědeček.

„Ano,“ přikývl Karlík. „To se rozumí. No tak, pusť se do toho, dědo.“

„Trpělivost, chlapče, všechno chce svůj čas. Co myslíš, z kterého konce bych měl začít?“

„Tady z toho. Z toho protějščího. Odtrhni jenom malý kousíček, abychom pořád nic neviděli.“

„Takhle?“ zeptal se stařík.

„Ano. A ještě kousek.“

„Pokračuj ty,“ šeptl dědeček. „Mně se moc klepou ruce.“

„Ne, dědo. To musíš ty sám.“

„Když jinak nedáš. Nuže – do toho!“ Strhl obal jediným škusnutím.

Vytřeštili oči na to, co se z něj vylouplo.

Tabulka čokolády – nic víc.

A pak si náhle uvědomili směšnou stránku svého počínání a rozchechtali se z plných plic.

„Co se to děje?“ vykřikla babička Pepička, kterou tím probudili.

„Ale nic,“ odtušil dědeček Pepa. „Jen spi klidně dál.“

10. BUCKETOVI ZAČÍNÁJÍ TŘÍT NOUZI

V průběhu následujících čtrnácti dnů uhodily mrazy. Nejprve napadl sněh. Začal se sypat znenadání, právě když se jednoho rána Karlík Bucket chystal do školy. Stoupl si k oknu a pozoroval, jak se z ocelově šedé, ledové oblohy snášejí obrovské chomáče sněhu.

Navečer bylo už sněhu kolem domku na metr vysoko a pan Bucket musel ode dveří k cestě proházet pěšinu.

Za sněhem se přihnál mrazivý vítr a dul pak bez přestání dlouhé dny a týdny. Ach, to byla krutá zima! Ať se Karlík dotkl, čeho chtěl, všechno bylo jako z ledu, a sotvaže jen vykročil z domu, zařízl se mu vichr do tváří jako nůž.

Ledový průvan se honil i uvnitř domku, kam pronikal škvírami kolem okenních rámců a zpodě dveří, a nebylo kam před ním uniknout. Čtyři staroušci, zachumlaní až po bradu, leželi mlčky v posteli a marně se pokoušeli zahřát svoje staré kosti. Rozruch se Zlatými kupóny upadl již dávno v zapomnění. Myšlenky celé rodiny se teď točily pouze kolem dvou životně důležitých otázek: jak se zahřát a jak se dosyta najíst.

Tuhá zima vyvolává bůhvíproč obrovskou chuť k jídlu. Takřka všichni začneme najednou bažit po šťavnatých, kouřících pečeních, jablkových koláčích čerstvě vytažených z trouby a jiných dobrých teplých jídlech. A protože máme daleko větší štěstí, než si vůbec uvědomujeme, obvykle také všechno – nebo skoro všechno – co chceme, dostaneme. Jenže Karlík Bucket nikdy nedostal, co chtěl, poněvadž jeho rodiče na to neměli, a čím déle se krutá zima protahovala, tím hryzavější a zoufalejší hlad se ho zmocňoval. Obě táfličky čokolády, narozeninovou i tu, co koupil dědeček Pepa, už dávno uždíbal, a musil se spokojit s řídkou zelnou šlichtou, kterou měli třikrát denně.

A pak i té zelné břečky bylo na talíři stále méně a ještě řidší.

Továrna na zubní pastu, kde pracoval pan Bucket, přišla

znenadání na mizinu a musela být uzavřena. Pan Bucket se rychle snažil najít nějakou jinou práci, ale štěstí mu nepřálo. Nakonec byl rád, když si vydělal pár šestáků odklizením sněhu na ulicích. Jenomže to nestačilo ani na čtvrtinu potravin, které těch sedm lidí potřebovalo. Dostali se do zoufalé tísně. K snídani teď připadal na každého jediný krajíc chleba a k večeři taky jen půl vařeného bramboru.

Pomalů, ale jistě začali všichni obyvatelé domku skomírat hladu.

A když se každého rána plahočil malý Karlík sněhem do školy, musel přitom projít kolem obrovské čokoládovny pana Willyho Wonky. A každé ráno, sotvaže se přiblížil k továrně, zdvihal svůj špičatý nosík vysoko do vzduchu a lačně se nadechoval té úžasné sladké vůně rozehráté čokolády. Někdy také na několik minut postál před tovární bránou a zhluboka polykal dech, jako by se tou vůní chtěl nasytit.

„To dítě,“ prohlásil jednoho mrazivého rána dědeček Pepa, když vystrčil hlavu zpod peřiny, „to dítě musí dostat něco pořádného k snědku. Na nás nezáleží. My jsme už tuze staří, aby si s námi musel někdo dělat starost. Ale *dospívající kluk!* Ten nesmí takhle hladovat. Začíná vypadat jako kostlivec.“

„Co si máme počít?“ brumlala nešťastně babička Pepička. „Nevezme si od nás ani sousto. Slyšela jsem, jak mu maminka ráno u snídani podstrkovala svůj krajíc chleba, ale ani se ho nedotkl. Musela si ho vzít zpátky.“

„Je to hodný chlapec,“ řekl dědeček Jiří. „Zasloužil by si lepší osud.“

Nelítostná zima nebrala konce.

A Karlík byl den ze dne hubenější a hubenější. Obličej měl vyzáblý a strašidelně bledý. Kůži na lících měl tak vypjatou, že jste pod ní snadno rozeznali kosti. Zdálo se až k nevíře, že se ještě vážně nerozstolal.

Zcela samozřejmě, veden tou podivuhodnou moudrostí, která se v těžkých dobách tak hojně vyskytuje u malých dětí, začal pojednou měnit své drobné návyky. Tak například začal šetřit svými silami. Ráno odcházel z domova o deset minut dříve, aby mohl jít do školy pěkně pomalu a nemusel utíkat. O přestávce, když se ostatní děti

vyhrnuly na dvůr a zápasily ve sněhu a koulovaly se, zůstával tiše sedět ve třídě a odpočíval. Všechno, co dělal, dělal pomalu a opatrně, aby se nevyčerpal.

Jednoho dne na cestě ze školy, kdy se mu do tváře opíral ledový víchř a navíc měl ještě větší hlad než jindy, padly náhle jeho oči na kousek papíru, vyčuhující ze sněhu pod chodníkem. Papírek měl zelenkavou barvu a matně Karlíkovi cosi připomínal. Sestoupil z chodníku, aby se podíval zblízka.

Část papírku byla pod sněhem, ale i tak okamžitě poznal, co to je.

Dolarová bankovka!

Chvatně se rozhlédl.

Ztratil ji snad někdo?

Ne – to nebylo možné, poněvadž byla zaváta sněhem.

Kolem přešlo několik chodců. Pospíchali, brady hluboko zabořené do vyhrnutých límců, a sníh jim chrupal pod nohama. Nikdo z nich nehledal ztracené peníze, nikdo si nevšímal malého chlapce, skrčeného na bobku pod chodníkem.

Patří tedy ten dolar jemu?

Může si ho nechat?

Karlík pozorně vytáhl bankovku ze sněhu. Byla zavlhlá a špinavá, ale jinak úplně v pořádku. *Celý dolar!*

Svíral bankovku v zimou roztetelených prstech a nemohl od ní odtrhnout zrak. V tu chvíli pro něho znamenala pouze jedno – *jídlo*.

Jako stroj se otočil a zamířil k nejbližšímu obchodu. Bylo to jen deset kroků... malý krámk se smíšeným zbožím, kde se dostane všechno: noviny, bonbóny, doutníky... a kde si může koupit, šeptal si v duchu... kde si může koupit, šeptal si v duchu... kde si může koupit sladounkou čokoládu a hned ji sníst, na místě a celou najednou... a se zbytkem peněz pak běžet rovnou domů a odevzdat je mamince.

11. ZÁZRAK

Karlík vešel do krámku a položil vlhkou bankovku na pult.

„Prosím jednu Wonkovu medosladkou rajskou pochoutku,“ řekl a hlavou se mu přitom táhla vzpomínka na chuť té báječné narozeninové čokolády.

Muž za pultem byl zavalitý a dobře živený. Měl silné rty, boubelaté, naducané tváře a mohutný tlustý krk, který mu přetékal přes okraj límce jako pneumatika. „Prosím, mladý muži,“ řekl uctivě, otočil se a sáhl do police za svými zády pro čokoládu, obrátil se zpátky a podal ji Karlíkovi. Ten ji popadl, rychle z ní strhl obal a pořádně si ukousl. A potom ukousl další kus... a další... a ještě... ach, ta rozkoš ládovat se velkými sousty něčeho sladkého a hutného! To slastné blaho zaplnit ústa poctivou, výživnou stravou.

„Koukám, že ti chutná,“ řekl vlídně obchodník.

Karlík přikývl, pusou plnou čokolády.

Obchodník položil na pult Karlíkovy drobné. „Nehltej tak,“ varoval ho. „Dostaneš bolení, když ji pořádně nerozkoušeš a nevychutnáš.“

Karlík se cpal čokoládou, až se mu dělaly boule za ušima. Nebyl k zastavení. Za necelou půlminutku mu čokoláda zmizela v hrdle. Sotva popadal dech, ale cítil se skvěle, na vrcholu blaha. Natáhl ruku po drobných. A pak se zarazil. Oči měl jen kousek nad úrovní pultu. Upíral je na malé stříbrné mince, ležící na jeho desce. Byly to samé deseticenty. Celkem devět. Určitě by se nic nestalo, kdyby utratil ještě jeden.

„Já myslím,“ řekl tiše, „já myslím... že si dám ještě jednu čokoládu. A tu samou, prosím.“

„Jak je libo,“ řekl tlustý obchodník a sáhl do police za svými zády pro další Wonkovu medosladkou rajskou pochoutku. Položil ji na pult.

Karlík ji sebral a strhl z ní obal... *a náhle...* zpod papíru... vyšlehl

zlatý záblesk!

Karlíkovi vyletělo srdce až do krku.

„To je přece Zlatý kupón!“ vykřikl obchodník a vyskočil snad půl metru do vzduchu. „Našel jsi Zlatý kupón! Našel jsi *poslední* Zlatý

kupón! Víš ty vůbec, jakou máš kliku, chlapče? Haló, všichni sem! Pojd'te se honem podívat. Tady to dítě našlo poslední Wonkův Zlatý kupón! Podívejte! Drží ho v ruce!“

Vypadalo to, že obchodníka raní mrtvice. „A stalo se to v mém

hokynářství!“ jásal. „Našel ho tady, v mém malém krámku! Zavolejte někdo rychle do novin a povězte jim o tom! Dávej pozor, synku! Ať ho nepřetrhneš, je to tuze vzácná věc!“

Než by řekl švec, shromáždil se kolem Karlíka dvacetihlavý zástup a ještě se dovnitř tlačili z ulice další lidé. Všichni chtěli vidět Zlatý kupón a šťastného nálezce.

„Kde je ten kupón?“ křičel někdo. „Zdvihněte ho nahoru, ať všichni vidíme.“

„Tady! Tady!“ volal další hlas. „Drží ho v ruce! Vidíte, jak se blyští?“

„To bych rád věděl, jak ho ten pind’a našel,“ zavrčel zlostně nějaký velký kluk. „Kupoval jsem celé týdny *dvacet* čokolád denně a všechno marně!“

„Představte si, co teď dostane bonbónů!“ vzdychl závistivě jiný kluk. „Doživotní zásobu!“

„Však tomu vyžleti přijdou k duhu,“ řekla se smíchem jedna malá holčička.

Karlík se nehýbal. Ještě ani nevybalil celý Zlatý kupón z papírového obalu. Stál jako sloup a svíral čokoládu oběma rukama, zatímco kolem něho se strkal a hlučel rozčilený dav. Byl dočista zmámený. Vzmáhal se v něm pocit, že stoupá do vzduchu jako balón. Jako by se už ani nedotýkal nohama země. Slyšel, jak mu někde vysoko v krku hlasitě buší srdce.

Vtom si uvědomil, že mu na rameni lehce spočívá něčí ruka, a když vzhlédl, uviděl nad sebou vysokého pána. „Poslyš,“ řekl pán, „já od tebe ten kupón koupím. Dám ti za něj padesát dolarů. Co tomu říkáš, he? A ještě ti navíc přidám nové kolo. Platí?“

„Zbláznil jste se?“ osopila se na něj paní, která stála hned vedle. „Já bych za ten kupon *dala pět set* dolarů! Nechcete mi ho prodat za pět set dolarů, mladíku?“

„Tak už toho mám dost,“ vykřikl tlustý obchodník. Protlačil se davem a vzal Karlíka pevně za ruku. „Nechtě to děcko laskavě na pokoji! A uvolněte cestu. Pusťte nás ven!“ A když Karlíka dovedl ke dveřím, sklonil se k němu a zašeptal: „Nikomu ho nedávej! Uháněj s ním domů a trapem, ať ho neztratíš. Celou cestu utíkej a nezastavuj se dřív, dokud nebudeš doma, rozumíš?“

Karlík kývl hlavou.

„A ještě něco ti povím,“ řekl tlustý obchodník a přátelsky se na Karlíka usmál, „mám takový dojem, že ti ten kupón přišel náramně vhod. Jsem hrozně rád, žes ho našel zrovna ty. Přeju ti hodně štěstí, synku.“

„Děkuju vám,“ řekl Karlík a uháněl pryč. Utíkal sněhem, co mu nohy stačily. A když běžel kolem továrny pana Wonky, zamával na ni a zahlaholil: „Navštívím tě! Už brzy tě navštívím!“ A pět minut nato byl už doma.

12. CO STÁLO NA ZLATÉM KUPÓNU

Karlík vtrhl do dveří a křičel: „Mami! Mami! Mami!“

Paní Bucketová byla v pokoji starých rodičů a nalévala jim právě polévku.

„Mami!“ jásal Karlík a vřít se do pokoje jako hurikán. „Podívej! Máám ho! Podívej, mami, podívej! Poslední Zlatý kupón! Je můj! Našel jsem na ulici dolar a koupil jsem si dvě čokolády a v té druhé byl Zlatý kupón a najednou se kolem mě natlačila spousta lidí a všichni ho chtěli vidět a pan obchodník mi pomohl z krámu a já celou cestu domů utíkal a teď jsem tady! *A tohle je pátý Zlatý kupón, mami, a našel jsem ho já!*“

Paní Bucketová jen stála a zírala a čtyřem starouškům, sedícím na posteli s miskami polévky v klíně, vypadly naráz lžice z rukou a ztuhli úžasem.

Nějakých deset vteřin vládlo v pokoji naprosté ticho. Nikdo se neodvažoval promluvit či se jen pohnout. Byla to vyloženě kouzelná chvíle.

První prolomil ticho dědeček Pepa. „Že si nás jenom střílíš, Karlíku, že je to tak? Děláš si legraci, vid’?“ řekl tenkým hlasem.

„Nedělám!“ vykřikl Karlík. Skočil k posteli a natáhl ke starouškům ruku s tím velikým a krásným Zlatým kupónem, aby se mohli přesvědčit.

Dědeček Pepa se naklonil kupředu a zblízka, divže ho nepropíchl nosem, si kupón prohlédl. Ostatní ho mlčky pozorovali a čekali, jak se vyjádří.

A potom dědeček Pepa pomalu, pomaličku zdvihl hlavu a po tváři se mu zvolna začal šířit blažený úsměv. Upřeně hleděl na Karlíka a do tváři se mu vracela barva, jeho doširoka otevřené oči zářily radostí a v jejich středech, přímo uprostřed každého oka, v černých panenkách, mu tančily jiskřičky divého vzrušení. Potom se stařík zhluboka nadechl a zničehonic, bez jakékoli předchozí výstrahy, jako

by v něm došlo k výbuchu, rozhodil ruce a mocně zařval: „Juchúúúúúúúúúú!“ A vzápětí se jeho dlouhé kostnaté tělo zdvihlo z postele, polévka z misky vychrstla babičce Pepičce přímo do obličeje, a děda, starý bezmála devadesát šest a půl roku, stařeček, který za posledních dvacet let nevylezl z postele, skočil na podlahu a pustil se ve svém záplatovaném pyžamu do vítězoslavného tance.

„Juchúúúúúúúúúú!“ výskal z plných plic. „Karlíkovi třikrát sláva! Hip, hip, huráááá!“

Tu se otevřely dveře a do pokoje vešel pan Bucket. Byl vymrzlý a unavený, a bylo to na něm vidět. Celý boží den odklízěl sníh z ulic.

„Propánajána!“ zvolal. „Co se to tady děje?“

Netrvalo jim dlouho, než mu to pověděli.

„Já tomu nevěřím,“ zavrtěl potom hlavou. „To není možné.“

„Ukaž mu ten kupón, Karlíku!“ vykřikl dědeček Pepa, který ještě pořád poskakoval po podlaze jako derviš v pyžamu. „Ukaž tátovi, jak vypadá pátý a poslední Zlatý kupón na světě!“

„Dovol, ať se podívám,“ řekl pan Bucket a natáhl ruku ze židle, kam se zhroutil. Karlík mu podal drahocennou listinu.

Zlatý kupón byl vskutku překrásný. Zdál se zhotoven z plátku ryzího zlata, vytepaného takřka do tenkosti papíru. Na jedné jeho

straně bylo nějakou důmyslnou technikou, písmeny černými jako smola, natištěno pozvání – pozvání od pana Wonky.

„Přečti to nahlas,“ požádal dědeček Pepa, který teď konečně lezl zpátky do postele. „My chceme taky vědět, co je tam napsáno.“

Pan Bucket zdvihl překrásný Zlatý kupón k očím. Ruce se mu zlehka třáslly a zdálo se, že ho to nenadále štěstí poněkud zmáhá. Několikrát se zhluboka nadechl, odkašlal si a pak řekl: Samozřejmě, proč bych vám to nepřčetl. Prosím:

BUĎ POZDRAVEN, ŠTASTNÝ NÁLEZCE TOHOTO ZLATÉHO KUPÓNU! PAN WILLY WONKA TI UPŘÍMNĚ POTŘÁSÁ PRAVICÍ! ČEKÁ TĚ SPOUSTA BÁJEČNÝCH PŘEKVAPENÍ! PROŽIJEŠ ÚŽASNÉ VĚCI! NEBOŤ TÍMTO JSI ZVÁN R CELODENNÍ NÁVŠTĚVĚ MÉ TOVÁRNY – SPOLU SE VŠEMI OSTATNÍMI, KDOŽ BUDOU MÍT TO ŠTĚSTÍ A NAJDOU MÉ ZLATÉ KUPÓNY! JÁ, WILLY WONKA, VÁS OSOBNĚ PROVEDU CELOU TOVÁRNOU, SEZNÁMÍM VÁS SE VŠEMI JEJÍMI ZAJÍMAVOSTMI, A NAKONEC, AŽ SE ROZLOUČÍME, DOPROVODÍ TĚ K DOMOVU KOLONA NÁKLADNÍCH AUT! SLIBUJI TI, ŽE BUDOU NALOŽENA TOLIKA SLADKOSTMI, ABY TOBĚ I CELÉ TVÉ RODINĚ VYDRŽELY DLOUHÁ LÉTA. STANE-LI SE PAK NĚKDY V BUDOUCNOSTI, ŽE TYTO ZÁSoby VYČERPÁTE, VRÁTÍŠ SE PROSTĚ DO MÉ TOVÁRNY, PROKÁŽEŠ SE TÍMTO ZLATÝM KUPÓNEM A JÁ S NEJVĚTŠÍ RADOSTÍ DOPLNÍM TVOJI ŠPIŽÍRNU ČÍMKOLI, CO SI BUDEŠ PŘÁT. TAKTO BUDEŠ MÍT POSTARÁNO O BOHATÉ ZÁSoby PAMLSKŮ NA CELÝ ŽIVOT. ALE TO STÁLE ANI ZDALEKA NENÍ TO NEJÚŽASNĚJŠÍ, CO TĚ ZA TVÉ NÁVŠTĚVY U MNE POTKÁ. CHYSTÁM PRO TEBE A OSTATNÍ DRŽITELE ZLATÝCH KUPÓNŮ JEŠTĚ DALŠÍ, MNOHEM DIVUPLNĚJŠÍ A FANTASTIČTĚJŠÍ PŘEKVAPENÍ – ČAROVNÁ A PODIVUHODNÁ PŘEKVAPENÍ, KTERÁ VÁS UCHVÁTÍ, POTĚŠÍ, STRHNOU, OHROMÍ A ZMATOU. ANI V NEJDIVOČEJŠÍCH SNECH BY TĚ JAKTĚŽIVO NENAPADLO, ŽE SE NĚCO TAKOVÉHO MŮŽE PŘIHODIT PRÁVĚ TOBĚ! JEN POČKEJ A UVIDÍŠ! A TEĎ NĚKOLIK DŮLEŽITÝCH

POKYNŮ: ZA NÁVŠTĚVNÍ DEN JSEM ZVOLIL PRVNÍ DEN MĚSÍCE ÚNORA. POUZE TOHOTO A ŽÁDNÉHO JINÉHO DNE, PŘESNĚ V DESET HODIN DOPOLEDNE, MUSÍŠ STÁT PŘED TOVÁRNÍMI VRATY. NE ABY SES OPOZDIL! DOPROVÁZET TĚ MŮŽE JEDEN NEBO DVA ČLENOVÉ TVÉ RODINY, KTEŘÍ NA TEBE BUDOU DOHLÍŽET A DBÁT, ABYS NEVYVEDL ŽÁDNOU NEPLECHU. A JEŠTĚ NĚCO – NEZAPOMEŇ S SEBOU VZÍT TENTO KUPÓN, BEZ NĚHO BYS NEBYL DO TOVÁRNY VPUŠTĚN.

Willy Wonka

„První den měsíce února!“ spráskla ruce paní Bucketová. „Ale to je přece zítřa!. Dneska je posledního ledna, to vím docela určitě!“

„Kryndapána!“ vydechl pan Bucket. „Myslím, že máš pravdu!“

„Našel jsi ho právě včas!“ vykřikl dědeček Pepa. „Nesmíme teď ztratit ani okamžik. Musíme se ihned začít chystat. Umyj si obličej, učeš se, vydrhni si ruce, vyčisti zuby, vysmrkej se, ostříhej si nehty, vylešti si boty, vyžehli košili a pro pět ran, vykartáčuj si to bláto z kalhot! Musíš být jako ze škatulky, chlapče! Máš před sebou největší den svého života!“

„Jen se tolik nerozčilujte, dědo,“ řekla paní Bucketová. „A nejančete chudáka Karlíka. Musíme teď všichni zachovat klid. Ale nejprve bychom se měli na jednom dohodnout – kdo půjde do továrny s Karlíkem?“

„Já!“ vykřikl dědeček Pepa a znovu vyletěl z postele. „Já s ním půjdu! Já na něj dohlédnu! Nechtě to na mně!“

Paní Bucketová se na dědu usmála, a pak se obrátila ke svému manželovi a řekla: „A co ty, tatínku? Neměl bys jít spíš ty?“

„Inu...“ řekl pan Bucket a odmlčel se, aby to rozvážil, „kdepak... nejsem si jistý, že bych to měl být já.“

„Ale *musíš* to být ty.“

„Nevím, proč bych *musel*, má drahá,“ odpověděl jemně pan Bucket. „Jistěže bych šel rád. Je to strašně lákavé. Ale na druhou stranu... víš, jestli si to někdo z nás zaslouží nejvíc, tak je to dědeček Pepa. Mám dojem, že toho ví o továrně víc než my všichni dohromady. Záleží ovšem na tom, zda se cítí dost dobře...“

„Juchúúúúúúúúúú!“ zavýsknul dědeček Pepa. Popadl Karlíka za ruce a začali hopsat dokola pokoje.

„Rozhodně dost dobře vypadá,“ rozesmála se paní Bucketová. „Ano... asi máš přece jen pravdu. Snad by s ním opravdu měl jít dědeček Pepa. A já nemohu tak jako tak; nenechám tady přece tři staré lidi v posteli po celý den samotné.“

„Halelujá!“ jásal dědeček Pepa. „Sláva Bohu na výsostech!“

Vzápětí se ozvalo hlasité zaťukání na dveře domku. Paní Bucketová došla otevřít a v příštím okamžiku zaplavil domek houf novinářů a fotografů. Konečně se dopídili nálezce páteho Zlatého kupónu a chtěli teď slyšet, jak to všechno bylo, aby o tom mohli napsat pro první stránky ranních novin. V malém domku zavládl na několik hodin pekelný zmatek a jistě nechybělo moc do půlnoci, když se paní Bucketové podařilo všechny vystrnadit, aby Karlík mohl také do postele.

13. SLAVNÝ DEN ZAČÍNÁ

Ráno slavného dne bylo prozářeno sluncem, ale země byla dosud pod sněhem a vzduch byl tuze, tuze studený.

Před vraty Wonkovy čokoládovny se shromáždily obrovské zástupy lidstva. Všichni chtěli vidět, jak dovnitř vchází pět šťastných držitelů Zlatých kupónů. Panovalo ohromné vzrušení. Do desáté hodiny zbývala už jen chvilka. Davy se strkaly a hlučely a strážníci museli udělat řetěz ze spojených paží, aby je udrželi v bezpečné vzdálenosti od vrat.

U tovární brány, v malé skupince bedlivě chráněné policejním kordonem před zvědavým davem, stálo pět slavných dětí spolu s dospělými, kteří přišli s nimi.

Nade všechny čněla vysoká, kostnatá postava dědečka Pepy, klidně stojícího uprostřed. A hned vedle stál náš hrdina, Karlík Bucket, a držel se dědy pevně za ruku.

Kromě Karlíka měly s sebou všechny děti maminky a tatínky, a bylo to jen dobře, protože jinak by určitě něco provedly. Třáslly se nedočkavostí a rodiče je museli násilím zadržovat, aby nezačaly přelézat vrata. „Měj chvilku strpení!“ okřikovali je tatínkové. „Stůj klidně! Ještě není čas! Ještě není deset hodin!“

Z davu za Karlíkovými zády se ozývaly výkřiky lidí, kteří se tlačili a strkali, aby alespoň koutkem oka zahlédli ta slavná dítka.

„Tamhle je Fialka Garderóbová!“ slyšel, jak někdo křičí. „Určitě je to ona! Pamatuju si její obličej z novin!“

„A víte, že pořád ještě žvýká ten odporný kousek gumy, co nevyndala z pusy celé tři měsíce?“ křičel zas někdo jiný. „Jen se podívejte na ty její čelisti! Pořád ho ještě melou!“

„Kdo je ten tlustý kluk?“

„To je August Gdoule.“

„Učiněná koule.“

„To je tedy bubřina.“

„Naducaný jako peřina.“

„A co je zač to dítě s obrázkem kovboje na bundě?“

„To je Miky Telekuk! No přece ten televizní fanoušek!“

„Ten snad nemá všech pět pohromadě! Podívejte na ty bláznivé pistolky, co mu visí kolem těla!“

„Já chci vidět Veruku Saltini!“ zdvihl se z davu další hlas. „To je ta holka, které koupil tatínek půl miliónu čokolád a dal je rozbalovat dělnicím ve své továrně na slané buráky, až konečně ten Zlatý kupón našli! Dostane od táty, co si umane! Dočista všechno! Stačí, aby jen začala po něčem vřískat, a hned to má!“

„To je děsné, co?“

„Strašné, povídám.“

„Kterápak to je?“

„Tamhle! Tamhle nalevo! Ta holčička v kožichu ze stříbrných norků!“

„A který z nich je Karlík Bucket?“

„Karlík Bucket? To bude to mrňavé vyžle vedle toho dědy, co vypadá jako kostlivec. Přímo tady, před námi. Vidíte ho?“

„Že si do takové zimy neoblékne ani kabát?“

„Mě se neptejte. Třeba na něj nemá.“

„Tě pic! Ten ale musí mrznout!“

Karlík, který stál od mluvčího jenom pár kroků, stiskl dědovi ruku a stařík se na něho podíval a usmál se.

Kdesi v dáli začaly kostelní hodiny odbíjet desátou.

A veliká železná vrata se velice zvolna, s pronikavým skřípěním zrezivělých veřejí, začala otevírat.

Zástup ztichl, jako když utne. Děti přestaly skotačit. Všechny oči se upřely na vrata.

„*To je on!*“ vyjekl někdo. „*To je on!*“

A opravdu.

14. PAN WILLY WONKA

Uprostřed otevřených továrních vrat stál sám a sám pan Wonka.

A věřte, byl to neobyčejný mužík!

Na hlavě měl černý cylindr.

Na těle sametový fráček překrásné švestkové barvy.

Pod ním lahvově zelené kalhoty.

Rukavice perlově šedé.

A v jedné ruce držel elegantní vycházkovou hůlku se zlatým knoflíkem.

Bradu mu pokrýval černý, do špičky přistřižený vous – kozí bradka. A jeho oči – jeho oči byly ty nejveselejší na světě. Když se na vás podíval, zdálo se, že mu v nich bez ustání tancují a dovádějí jiskřičky smíchu. A smích a dobrá nálada zářily vlastně z celé jeho tváře.

A jak vám vypadal chytře! Čiperně a bystře, plný života! Hlava se mu míhala sem a tam, hned ji nakláněl na tu stranu, hned zas na druhou, takže jeho jiskrným očím neušlo ani to nejmenší. Hbitostí svých pohybů připomínal veverku, mrštnou a chytrou veverku z městského parku.

Zničehonic provedl ve sněhu směšný hopsavý taneček, rozpráhl doširoka paže, usmál se na pět dětí před vraty a vykřikl: „Buďte vítáni, moji malí přátelé! Buďte vítáni v mé továrně!“

Mluvil vysokým, pisklavým hláskem. „Tak pojd’te, prosím. Pěkně jeden po druhém,“ volal, „a s každým jeho rodiče. Ukážete svůj Zlatý kupón a povíte mi, jak se jmenujete. Kdo půjde první?“

Kupředu postoupil tlustý kluk. „Já jsem August Gdoule,“ řekl.

„August!“ zajásal pan Wonka, popadl kluka za ruku a strašlivou silou mu s ní zapumpoval. „Ani nevíš, jak rád tě poznávám, můj drahý chlapče! Jak jsem potěšen! Okouzlen! Zmožen radostí, že jsi tu s námi! A tohle jsou tvoji rodiče? No to je skvělé! Pojd’te! Pojd’te dál! Tak, správně! Projděte vraty!“

Pan Wonka byl podle všeho stejně rozčilený jako všichni ostatní.

„Já,“ řeklo dítě, které přišlo na řadu jako další, „se jmenuju Veruka Saltini.“

„Vítám tě, má drahá Veruko! Strašně mě těší! Máš ty ale zajímavé jméno. Vždycky jsem si myslel, že Veruka je taková ošklivá bradavice, která se někdy udělá na chodidle! Ale to jsem si asi s

něčím spletl, není-liž pravda? A jak ti to sluší v tom norkovém kožíšku! Mám takovou radost, že jsi přišla! Prokryndáčka, tohle bude povedený den! Doufám, že se ti taky bude líbit! Tvůj tatínek? Buďte zdravý, pane Saltini. Rukulíbám, paní Saltini. Jsem šťasten, že vás mohu přivítat! Ano, kupón je zcela v pořádku! Vstupte prosím!“

Pak byla řada na Fialce Garderóbové a Míky Telekukovi, aby

ukázali kupóny a dali si zapumpovat rukama, které jim energický pan Wonka divže nevyrvál z ramen.

Naposled zašeptal tenký, nervózní hlásek: „Já jsem Karlík Bucket!“

„Karlík!“ vykřikl pan Wonka. „Ale, ale, ale! Tak to jsi ty! Ty jsi přece ten chlapec, co našel svůj kupón teprve včera, vid’? Ano, ano. Četl jsem o tom dneska ráno v novinách. Právě včas, můj chlapče! Ani nevíš, jak mě to blaží! Jak ti to přeju! A tenhle pán? Tvůj dědeček? Je mi ctí pozdravit se s vámi, pane. Jsem šťastím bez sebe! Uchvácen! Unesen! Výborně! Znamenitě! Všichni jsme tady? Všech pět dětí? Ano! Tak se mi to líbí! A teď pojd’te laskavě za mnou! Ale držte se pohromadě! Ať se mi nikdo nezatouláte! Nerad bych někoho z vás ztratil hned na začátku! Ach, to by bylo strašné, milí přátelé!“¹ Karlík se ohlédl přes rameno zpátky a spatřil, jak se za nimi velká železná vrata pomalu zavírají. Zástupy před nimi se stále ještě strkaly a hlučely. Naposledy se na ně Karlík podíval. A pak se už vrata hlučně zabouchla a svět tam venku zmizel z očí.

„Za mnou!“ volal pan Wonka, klusající v čele skupiny. „Tudy prosím, těmhle červenými dveřmi! Správně, tudy! Uvnitř je krásně teploučko. Musím v továrně udržovat teplo už kvůli svým dělníkům. Moji dělníci jsou zvyklí na *výjimečně* horké podnebí. Zimu nesnášejí. Vyjít v tomhle počasí ven, měli by z toho jistojistě smrt! Zmrzli by prostě!“

„Co jsou to *zač* ti dělníci?“ zeptal se August Gdoule.

„Všechno se zavčas dozvíš, milý chlapče,“ řekl pan Wonka a široce se na Augusta usmál, „jen měj chvíli strpení. Všechno sám uvidíš, pěkně jedno po druhém. Jste tady všichni? Výborně! Byl by někdo tak laskav a zavřel dveře? Děkuji vám.“

Karlík Bucket se rozhlédl a viděl, že stojí na začátku dlouhatánské chodby, jejíž konec mizel kdesi v nedohlednu. A široká byla ta chodba tak, že by jí klidně projel auták. Stěny byly světle zelené, osvětlení tlumené a příjemné.

„Jé, tady je krásně a teploučko!“ zašeptal Karlík.

„To ti povím. A jak to tu báječně voní!“ odpověděl dědeček Pepa a zdlouha, blaženě se nadechl. Ve vzduchu chodby se zdály být smíšeny nejlibější vůně světa – vůně pražené kávy a páleného cukru

a rozehráté čokolády a máty a fialek a mletých lískových oříšků a jabloňových květů a karamelu a citrónové kůry...

A odkudsi zdáli, ze samého středu továrny, sem doléhal tlumený hřmot, jako by se tam příšernou rychlostí otáčela kola nějakého obludného obrovského stroje.

„A nyní, milá dívka,“ zdvihl hlas pan Wonka, aby ten rámus překřičel, „nyní se nacházíme v hlavní chodbě. Kabáty a klobouky si račte odložit tady na ty věšáky, prosím, a následujte mě. Ano, *tak* se mi to líbí. Znamenitě. Všichni připraveni? Kupředu! Za mnou!“ Vyrázil klusem do chodby, až se za ním šosy jeho švestkově modrého sametového fráčku rozevlály, a návštěvníci měli co dělat, aby mu stačili.

Byl to docela početný houf lidí, když se to tak vezme. Devět dospělých a pět dětí, takže dohromady čtrnáct osob. Jistě si tedy umíte představit, jak se tlačili a cpali, strkali a předháněli, aby s tou hbitou postavičkou vepředu udrželi krok. „Pojďte, pojd'te!“ pobízел je pan Wonka. „Přidejte do kroku! Jestli se budete takhle loudat, neprojdeme továrnou ani do zítřejšího rána!“

Po chvíli zabočil z hlavní chodby do jiné, poněkud užší.

Potom zahnul doleva.

Potom zase doleva.

Potom doprava.

Potom doleva.

Potom doprava.

Potom doprava.

Potom doleva.

Chodby a chodbičky se větvyly a protínaly všemi směry jako v nějakém ohromném bludišti králičích nor.

‘ „Nepouštěj se mě, Karlíku,“ zašeptal dědeček Pepa.

„Povšimněte si, že se všechny chodby svažují dolů!“ upozornil je pan Wonka. „Sestupujeme do podzemí. Všechny hlavní sály mé továrny se nacházejí hluboko pod zemí!“

„A proč?“ zeptal se někdo.

„Protože nahoru by se nikdy nevešly,“ odpověděl pan Wonka. „Sály, do kterých máme namířeno, jsou *nezměrné*! Větší než fotbalová hřiště. Na celém světě není tak velká budova, aby se do ní

vešly! Ale tady dole, pod zemí, mám tolik místa, kolik potřebuju. Prostor je tu bez hranic – pokud si ho vyhloubím.“

Pan Wonka zahrnul doprava.

Zahrnul doleva.

Zahrnul znovu doprava.

Chodby se teď svažovaly příkřeji a příkřeji.

Znenadání se pan Wonka zastavil. Před ním byly lesklé kovové dveře. Všichni se kolem nich nahrnuli. Na dveřích bylo velkými písmeny napsáno: ČOKOLÁDOVÝ SÁL.

15. ČOKOLÁDOVÝ SÁL

„Tohle je velice veledůležitý sál!“ křičel pan Wonka. Vytáhl z kapsy svazek klíčů a zastrčil jeden z nich do klíčové dírky dveří. „Je to přímo nervové centrum celé továrny, srdce podniku! A jaká je to *krása*! Všechny moje sály musí být krásné, to je moje *zásada*! Ošklivé prostředí v továrně nesnesu! A teď račte vstoupit! Ale buďte opatrná, milá dívka. Neztrácejte hlavu! Nejančete! Zachovejte naprostý klid!“

Pan Wonka otevřel dveře. Pět dětí a devět dospělých se protlačilo dále a – ááách, jejich očím se naskytl úchvatný pohled!

Hleděli do kouzelného údolí. Po obou jeho úbočích se táhly zelené louky a po jeho dně se valila mohutná hnědá řeka.

Navíc byl uprostřed řeky ohromný vodopád – strmá skála, přes kterou se voda lámala a přepadala v jednolitém proudu, aby se pak dole roztržila v kypícím, kolotavém víru bublin a pěny.

Pod vodopádem (a to byl pohled ze všech nejúžasnější) spadala do řeky spousta tlustých skleněných tubic, zavěšených kdesi vysoko na stropě!

A byly to pořádné trouby. Bylo jich nejméně tucet a všechny nasávaly z řeky její hnědavou blátivou vodu a odnášely ji bůhvíkam. A poněvadž byly skleněné, jasně jste viděli, jak jimi voda proudí a bublá vzhůru, a jejich neutuchající mlask-mlask-mlaskání přehlušovalo dokonce i dunění vodopádu.

Podél říčních břehů rostly malebné stromy a keře – smuteční vrby a olše a vysoké chundele rododendronů s růžovými, červenými a bledě fialovými květy. Na loukách kvetly tisíce blatouchů.

„A tohle!“ hlaholil bujaře pan Wonka, poskakoval jako čertík a ukazoval hůlkou se zlatým knoflíkem na mohutnou hnědou řeku. „Tohle je samá čokoláda! Každá kapička téhle řeky je horká, rozehrátá čokoláda prvotřídní jakosti! Nejlepší, nejprímovější jakosti! Teče tu tolik čokolády, že by naplnila všechny vany v celé

zemi! A ještě by zbylo dost na všechny plavecké bazény! Není to *senzační*? A podívejte na to potrubí! Saje čokoládu a rozvádí ji do všech sálů, kde je jí zapotřebí. Tisíce litrů za hodinu, milá dívka. Tisíce a tisíce litrů!“

Děti i jejich rodiče nebyli úžasem schopni slova. Byli omráčeni. Zaraženi. Zmateni a zmámeni. Byli dočista tumpachoví z velkoleposti toho pohledu. A tak jen stáli a zírali.

„Nejdůležitější je ovšem vodopád!“ pokračoval pan Wonka. „Ten čokoládu promíchává. Kvedlá a stlouká. Tře a šlehá. Činí ji lehkou a nadýchanou. Vodopádem nemísí čokoládu v žádné jiné továrně na světě. Ale tak je to *nejsprávnější*! Jinak to ani nejde! A jak se vám líbí moje stromy?“ křičel a ukazoval hůlkou. „A moje rozkošné keře? Nejsou překrásné? Říkal jsem vám, že nesnáším nic ošklivého. A všechny jsou samozřejmě k jídlu! Každý ten strom a keř je z něčeho jiného, jeden lahodnější než druhý. A jak se vám líbí moje louky? A co říkáte mé trávě a mým blatouchům? Tráva, na které stojíte, moji rozmilí, je ze zcela nového druhu jemného mentolového cukru, který jsem nedávno sám vynalezl! Říkám mu mentolín. Ochutnejte schválně stéblo! Prosím vás! Je to slast všech slastí!“

Všichni se mimovolně shýbli a každý si utrhl stéblo trávy – tedy každý kromě tlustého Augusta, který si urval hned plnou hrst.

A Fialka Garderóbová si nejdřív vyndala z pusy ten vzácný kousek žvýkáci gumy, s nímž lámala světový rekord, přilepila si ho za ucho, a teprve potom ochutnala svoje stéblo.

„No to je *lahoda*!“ zašeptal Karlík. „Že to má báječnou chuť, vid', dědo?“

„Zbaštil bych toho celou *louku*!“ řekl dědeček Pepa, rozzářený blahem. „Štrádoval bych si to po všech čtyřech jako kráva a vypásl bych louku do poslední tra vičky.“

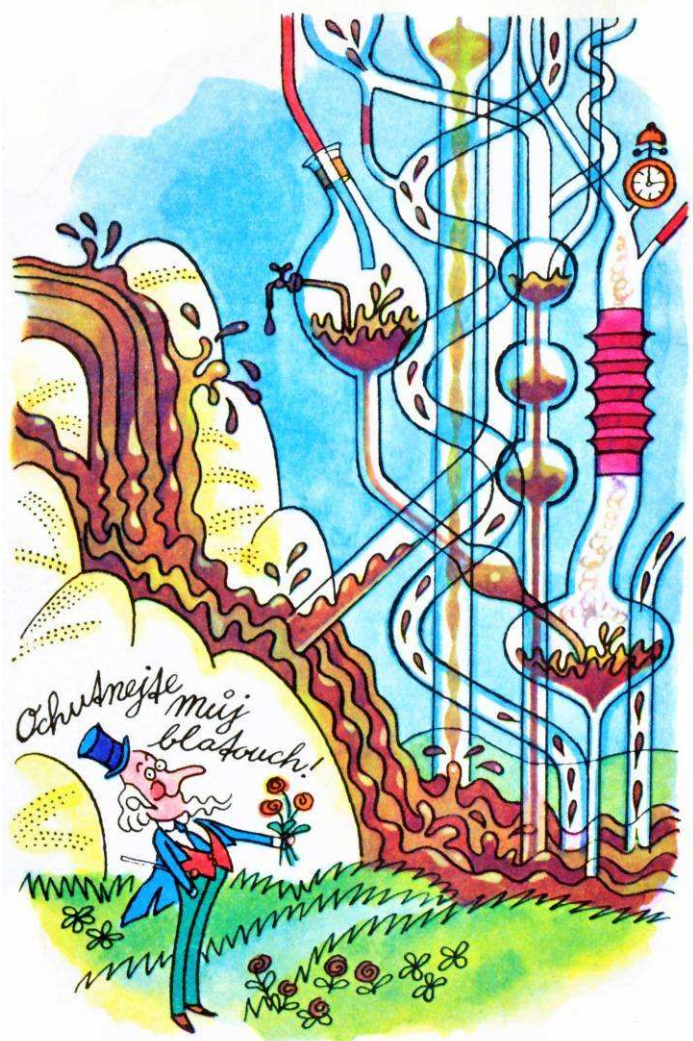
„A teď ochutnejte blatouch!“ pobízel je pan Wonka. „Ty jsou ještě lepší!“

Náhle se údolí rozeznělo nepřičetným jekotem. Ječela to Veruka Saltini. Jako pomínutá ukazovala na protější břeh. „Heleďte! Heleďte, co je to támhle!“ vřískala. „Co je to? Hýbe se to! Jde to! Něco úplně maličkého! Nějaký človíček! Támhle, pod vodopádem!“

Všichni nechali blatouchy blatouchy a zadívali se přes řeku.

„Má pravdu, dědo!“ zvolal Karlík. „Je to malý človíček! Vidiš ho?“

„Vidím, Karlíku!“ řekl rozčileně dědeček Pepa.
A pak už křičeli všichni jeden přes druhého.

„Jsou dva!“

„Kryndapána, opravdu!“

„Kdepak dva, je jich víc. Jeden, dva, tři, čtyři, pět!“

„Kde se tu vzali?“

„Co jsou zač?“

Děti i rodiče se rozběhli dolů k řece, aby se podívali zblízka.

„No to jsou senzační pidimužáci!“

„Sahají mi sotva po kolena!“

„Mají skoro černou kůži!“

„No fakt!“

¹ „Víš, co si myslím, dědo?“ křičel Karlík. „Já si myslím, že si je pan Wonka udělal sám – z čokolády!“

Malincí mužičci – nebyli o nic větší než středně velké panenky – ustali ve své činnosti a zírali na návštěvníky. Pak jeden z nich ukázal prstem na děti, něco svým čtyřem druhům zašeptal a všech pět vypuklo v hurónský smích.

„Jsou *opravdu* z čokolády, pane Wonko?“ zeptal se Karlík.

„Z čokolády!“ vybuchl pan Wonka. „Hlouposti! Jsou to normální lidé! Jsou to moji dělníci!“

„To není možné!“ zabručel Miky Telekuk. „Takhle malí lidé se přece nikde na světě nevyskytují!“

16. UMPA-LUMPOVÉ

„Tak ty říkáš, že takhle malí lidé se nikde na světě nevyskytují?“ rozesmál se pan Wonka. „Pak ti tedy něco povím. Mám jich tady ve své továrně víc jak tři tisíce!“

„Musí to být nějací trpaslíci,“ řekl Karlík.

„Správně!“ vykřikl pan Wonka. „Jsou to trpaslíci! Dovezení přímo z Afriky! Patří k trpasličímu kmeni, známému jako Umpa-Lumpové. Objevil jsem je já sám. A sám jsem je také přivezl z Afriky – celý jejich kmen, celkem tři tisíce lidí. Narazil jsem na ně v nejhlubším a nejtemnějším koutě afrického pralesa, kam přede mnou nevstročil jediný běloch. Žili v korunách stromů. Museli žít na stromech, když jsou tak malí, jinak by je každé větší zvíře sluplo jako malinu. Když jsem je objevil, umírali takřka hlady. Živili se pouze zelenými housenkami, a protože housenky chutnají odporně, trávili Umpa-Lumpové celé dny lezením po stromech a pátráním po něčem, čím by tu strašnou chuť housenek vylepšili – například po červených broucích, eukalyptovém listí a kůře ze stromu bong-bong, což všechno je taky příšerné, ale ne zas tolik jako zelené housenky. Chudáci Umpa-Lumpové! Víte, po jakém jídle toužili ze všeho nejvíc? Po kakaových bobech. Ale o ty byla v pralese děsná nouze. Takový Umpa-Lumpa mohl mluvit o štěstí, když našel čtyři za rok. A jak po nich toužili. Zdálo se jim o kakaových bobech celou noc a celý den nemluvili o ničem jiném. Stačilo před někým z nich jen pronést slovo kakao a okamžitě začal polykat sliny. Kakaové boby,“ pokračoval pan Wonka, „které rostou na kakaovníku, jsou také tím *hlavním*, z čeho se dělá čokoláda. Bez kakaových bobů čokoládu neuděláte. Kakaový bob rovná se čokoláda. Jakmile jsem tedy, milá dívka, zjistil, že Umpa-Lumpové se můžou po tomhle jídle utlouct, vyšplhal jsem do jejich vesnice v korunách a strčil hlavu do dveří stromové chýše, kde sídlil náčelník kmene. Seděl tam chudák celý hubený a vyhladovělý a statečně se snažil spořádat vrchovatou miskou

rozmačkaných zelených housenek, které měl k obědu. ‚Tak podívejte,‘ řekl jsem náčelníkovi (pochopitelně že ne anglicky, ale plynou uempa-lumpštinou), ‚tak podívejte, když se svým lidem odejdete do mé vlasti a budete žít v mé továrně, můžete mít tolik kakaových bobů, kolik budou vaše hrdla ráčit. Mám jich ve skladech celé hory. Můžete mít u mne kakaové boby ke snídani, k obědu i k večeři. Můžete se jich nacpat třeba k prasknutí. Můžu vám dokonce v kakaových bobech platit, když si to budete přát.‘

‚To myslíte vážně?‘ zeptal se náčelník Umpa-Lumpů a vyskočil ze židle.

‚Samozřejmě,‘ řekl jsem. ‚A můžete mít i čokoládu. Čokoláda je ještě dobřejší než kakaové boby, protože je v ní navíc mléko a cukr.‘

Mrňavý náčelník radostně zajódloval a vyhodil svou misku rozmačkaných housenek oknem chýše do pralesa. ‚Ujednáno!‘ vykřikl. ‚Platí! Jedeme s vámi!‘

A tak jsem je tedy přivezl, všechny muže, ženy i děti kmene Umpa-Lumpů. Bylo to docela jednoduché. Propašoval jsem je sem ve velkých přepravních bednách s navrtanými otvory, takže se o tom nikdo nedozvěděl. Jsou to skvělí pracanti. Všichni už taky dneska mluví anglicky. Milují hudbu a tanec. Pořád si vymýšlejí nové a nové písničky. Počítám, že jich dneska uslyšíte hezkou řádku. Musím vás ale upozornit, že jsou to vykukově. Rádi si zavtipkují. Nosí stále ty samé šaty, jako nosili v pralese. Nedají si to vymluvit. Muži, jak sami vidíte, chodí v jeleních kožkách. Ženy nosí sukně z listů a děti vůbec nic. Ty sukně mají každý den nové, z čerstvého listů...“

„*Tatí!*“ zavřeštěla Veruka Saltini, holčička, která byla zvyklá mít všechno, čeho se jí zachtělo. „*Tatí!* Já chci jednoho Umpa-Lumpa! Musíš mi dát takového Umpa-Lumpa! A chci toho Umpa-Lumpa hned! Chci si ho vzít s sebou domů! No tak, tatí! Dej mi Umpa-Lumpa!“

„Ale, ale, miláčku,“ napomenul ji tatínek, „nesmíš skákat panu Wonkovi do řeči.“

„*Ale já chci Umpa-Lumpa!*“ vřískala Veruka.

„No dobře, dobře, Veruko. Ale teď hned ti ho dát nemůžu. Měj trochu strpení. Postarám se, abych pro tebe jednoho do večera sehnal.“

„Auguste!“ vykřikla paní Gdoullová. „Auguste, zlatíčko! *Tohleto* bys neměl dělat.“

August Gdoule, jak se od něho ostatně dalo čekat, se tiše odkradl k řece a teď klečel na břehu, nabíral si plné hrsti teplé rozehráté čokolády a hltavě ji zunkal.

17. AUGUSTA VCUCNE POTRUBÍ

Když se pan Wonka otočil a uviděl, co to August Gdoule tropí, úzkostlivě se rozkřičel: „Ach, ne, ne! *Prosím tě, Auguste, prosím tě!* Snažně tě prosím, nedělej to! Mé čokolády se lidské ruce nesmějí dotknout!“

„Auguste!“ volala paní Gdoullová. „Neslyšíš, co ti pán říká? Okamžitě běž od té řeky pryč!“

„To je strašná dobrota,“ řekl August, nedbaje maminky ani pana Wonky. „Páni, mít tady tak kýbl, abych se mohl napít pořádně!“

„Auguste!“ křičel pan Wonka rozčileně poskakoval a šlehal svou hůlkou do vzduchu, „okamžitě přestaň! Umažeš mi čokoládu!“

„Auguste!“ křičela paní Gdoullová.

„Auguste!“ křičel pan Gdoule.

Ale August byl ke všemu hluchý. Naslouchal jen žádostivému hlasu svého nenasytného žaludku. Ležel na zemi jak široký tak dlouhý, hlavu vystrčenou daleko nad řeku, a chlemtal čokoládu jako pes.

„Auguste!“ pištěla paní Gdoullová. „Vždyť tou svou hroznou rýmou nakazíš aspoň milión lidí!“

„Pozor, Auguste!“ zařval najednou pan Gdoule. „Nakláníš se moc daleko!“

Pan Gdoule měl pravdu. Vzápětí se ozval výkřik, potom žbluňknutí, a August Gdoule byl v řece. A v příštím okamžiku zmizel pod hnědou hladinou.

„Zachraňte ho!“ kvíkala paní Gdoullová, ve tváři bílá jako křída, a divoce se rozháněla deštníkem.

„Vždyť se utopí! Neuplave ani metr! Zachraň ho, muži! Zachraň ho!“

„Propánakrále, ženská,“ řekl pan Gdoule, „snad bys nechtěla, abych tam skočil. Mám na sobě svoje nejlepší šaty!“

Vtom se z řeky vynořila Augustova hlava, celá hnědá od

čokolády. „Pomoc! Pomoc! Pomoc!“ ječel z plna hrdla. „Vylovte mě!“

„Tak nestůj tady a dělej něco!“ obořila se paní Gdoulová na pana Gdouleho. „Dělej *něco*!“

„Však dělám!“ odpověděl pan Gdoule. Svlékl si sako a chystal se skočit do čokolády. Zatímco se k tomu odhodlával, blížil se ten protivný kluk pořád rychleji a rychleji k ústí jedné z trubic, sahajících do řeky. A než se kdo nadál, vtáhla ho mocná síla pod hladinu a vcucła do potrubí. Jen to mlasklo.

Zástup na říčním břehu čekal se zatajeným dechem, kde se opět vynoří.

„*Támhle je.*“ vykřikl někdo a ukázal prstem.

A opravdu. Skleněnou stěnou potrubí bylo krásně vidět, jak August letí vzhůru, hlavou napřed, jako torpédo.

„Pomoc! Vražda! Policie!“ ječela paní Gdoulová. „Auguste, okamžitě se vrať zpátky! Kam letíš?“

„To bych nevěřil,“ vrtěl hlavou pan Gdoule, „že tou rourou vůbec projde.“

„Bojím se, že neprojde,“ řekl Karlík Bucket. „Jejda, koukejte! Zpomaluje!“

„Namoutě!“ řekl dědeček Pepa.

„Uvízne tam,“ řekl Karlík.

„Už uvízl!“ řekl dědeček Pepa.

„Ani se nehne!“ řekl Karlík.

„Za to může to jeho břicho,“ vzdychl pan Gdoule.

„Dočista potrubí ucpal,“ řekl dědeček Pepa.

„Rozbijte tu rouru!“ vřeštěla paní Gdoullová a šermovala deštníkem sem a tam. „Auguste, okamžitě odtamtud vylez!“

Zdola bylo vidět, jak kolem Augusta tryskají tenké čůrky čokolády a jak se její masa pod ním hromadí a tlačí na tu lidskou zátku. Byl to strašný tlak. Dřív nebo později něco povolit muselo. A něco povolilo – August. PFÍÍÍÍ! Vystřelil opět vzhůru potrubím jako kulka hlavní ručnice.

„Zmizel!“ vyjekla paní Gdoullová. „Kam ta roura vede? Honem! Zavolejte hasiče!“

„Uklidněte se,“ chlácholil ji pan Wonka. „Uklidněte se, vážená paní. Žádné nebezpečí mu nehrozí. Ani to nejmenší. Váš August si prostě udělal malý výlet, nic víc. A velice zajímavý výlet, věřte mi. Ale v pořádku se vrátí, uvidíte.“

„Jak můžete tvrdit, že se vrátí v pořádku?“ utrhla se na něho paní Gdoullová. „Určitě z něj za pět vteřin bude nugát, já to dobře vím!“

„Třesky plesky!“ řekl pan Wonka. „Co vás to napadá! To je přece nesmysl! Hloupost! Nugát z něho být nemůže!“

„A můžu se vás zeptat proč?“ křičela paní Gdoullová.

„Protože tohle potrubí do nugátového sálu nevede,“ odpověděl pan Wonka. „Ani se k němu nepřiblíží. Ústí do sálu, kde se vyrábí ta nejlahodnější čokoláda s náplní jahodového fondánu...“

„Tak z něj bude čokoláda s jahodovou náplní!“ vřeštěla paní Gdoullová. „Augustýnku, Augustýnku, ty moje chudinko! Zítra ráno tě budou prodávat po celé zemi ve staniolu!“

„Nojo, máš pravdu,“ řekl pan Gdoule.

„Já mám *vždycky* pravdu!“ řekla paní Gdoullová.

„Tady přestává všechna legrace,“ řekl pan Gdoule.

„Pan Wonka si patrně myslí něco jiného!“ křičela paní Gdoullová. „Jen se na něj podívej! Chechtá se, divže se nepotrhá! Jak se opovažujete smát, když mého synáčka pohltila roura? Jste netvor, pane!“ Ječela, až jí hlas přeskakoval, a mířila na pana Wonku deštníkem, jako by ho chtěla propíchnout. „Považujete to snad za vtip? Domníváte se, že je k popukání, když mého synáčka vyplivne to vaše potrubí do nějaké kádě s fondánem?“

„Vyvázne se zdravou kůží,“ řekl pan Wonka, ale nepřestal se pochechtávat.

„Bude z něj nádivka!“ vzlykala Gdoulová.

„To nikdy!“ zvolal pan Wonka.

„Ale bude, já to vím!“ bědovala paní Gdoulová.

„To bych nikdy nedopustil!“ křičel pan Wonka.

„A proč ne?“ zeptal se pan Gdoule.

„Protože by něco takového nebylo vůbec k jídlu. Jen si to představte. Gdoulová čokoláda s augustovskou nádivkou! Vždyť by si to nikdo nekoupil!“

„To bych se na to podíval,“ pohoršoval se pan Gdoule.

„Děším se jen toho pomyšlení!“ bědovala paní Gdoulová.

„Já taky,“ řekl Wonka. „Ale přísahám vám, vážená paní, že váš syn je v naprostém bezpečí.“

„Když je v bezpečí, tak kde tedy je?“ vyštěkla paní Gdoulová. „Ihned mě k němu zaveďte!“

Pan Wonka se rozhlédl a třikrát – *lusk, lusk, lusk* – luskl prsty. A vzápětí, kde se vzal, tu se vzal, stál po jeho boku maličký Umpa-Lumpa.

Umpa-Lumpa se ukláněl a usmíval, ukazuje přitom krásně bílé zuby. Pleť měl černou bezmála jako uhel a jeho kučeravá hlava sahala jen kapánek nad koleno pana Wonky. Přes rameno mu splývala jelení kůže.

„Dobře poslouchej,“ řekl pan Wonka černému pidimužíkovi. „Odvedeš pana Gdouleho a paní Gdoulovou do sálu, kde se vyrábí čokoláda s náplní jahodového fondánu, a pomůžeš jim najít jejich syna Augusta. Právě projel potrubím nahoru.“

Umpa-Lumpa vrhl pohled na paní Gdoulovou a vybuchl smíchy.

„Budeš zticha!“ okřikl ho pan Wonka. „Ovládej se! Pomni na své vychování! Paní Gdoulová v tom nevidí nic směšného!“

„To bych řekla, že ne,“ pronesla mrazivě paní Gdoulová.

„Až přijdete do sálu,“ udílel pan Wonka pokyny malému Umpa-Lumpovi, „vezměte dlouhou měchačku a zastarejte s ní v tom velkém kotli, kde se míchá čokoláda. Určitě ho tam najdete, když si dáte záležet. Ale pospěšte si. Kdyby zůstal v kotli s čokoládou moc dlouho, mohl by přetéct do kádě s vařícím fondánem, a to by věru

bylo neštěstí. Moje čokolády s jahodovou náplní by nebyly k jídlu!“

Paní Gdoullová zlostně zavrčela.

„To byl jenom takový žert,“ řekl pan Wonka a d'ábelsky se zachechtal do svého vousu. „Nemyslel jsem to vážně. Odpusťte mi to. Je mi velice líto.

Sbohem, paní Gdoullová. Sbohem, pane Gdoule. Sbohem. Prozatím sbohem...“

Sotvaže Gdoullovi se svým maličkým průvodcem odspěchali, pět Umpa-Lumpů na protějším břehu řeky začalo náhle poskakovat, křepčit a divoce bušit do malých bubínků. „August Gdoule!“ prozpěvovali. „August Gdoule! August Gdoule! August Gdoule!“

„Dědo!“ vykřikl Karlík. „Slyšíš, dědo? Co to dělají?“

„Pšššt!“ šeptnul dědeček Pepa. „Zdá se mi, že budou zpívat.“

„August Gdoule! August Gdoule!“ zpíval sbor Umpa-Lumpů.

„Všem známý hamoun! Moula! A knedlíková koule!

*Jak dlouho budem trpět tomu lenochodu
to jeho baštění a mlaštění jak u prasečích
hodů?*

Ten zhltne všeho za čtyři, ne – za pět!

Ježkovy voči! A to se mu má trpět?!

Vždyť co je živ, tak tenhle čuník

se nezasmál, jen funí,

*a mít tak něco udělat (jen co by za nehet se
vešlo),*

zaručeně vám odpoví: ‚Ó, pardon, to by nešlo!‘

Co potom zbývá, je-li tomu tak,

než vyvinouti jistý tlak,

vzít toho hamounka do vlastní něžné péče,

změnit mu povahu (i vzhled) tak nečekaně,

že bude radost rozdávat hned zrána

tak jako balón či mrkací panna?

Jako skleněnka či kůň, myslím ten houpací?

*Žel! U vzpurných cvalíků se na slušnost jen
doplácí,*

jsou nevýslovně nevděční a zlobou přímo dští,

chamtiví jsou a špatní, dětinští!
 Vězte, že po něm na jazyku zůstane vám chuť
 tak nechutná, že musíme ji – buď jak buď –
 bez otálení nahradit.
 Štěstí, že víme, jak si poradit!
 „Nuž vzhůru!“ zvolali jsme, „váhání muže hubí!
 Už dožrál čas. Šup s ním teď do potrubí!“
 Musí tam jít! Tak se to patří!
 Za malou chvíli August spatří
 místo, kde se dá zažít plno legrací
 (a odkud se nikdo stejný nevrací).
 Nezvoňte ale, milé děti, na poplach,
 Gdoulemu nikdo neublíží, žádný strach,
 i když však, ovšem (vyhnutí jaksi není) –
 přec jen se hošík drobátko celý změní.
 Musí být zcela jiný, než ho zná matinka a papá
 – a to mu umožní náš stroj na cukrlata.
 Už se kola roztáčejí, skřípou zuby o zuby,
 už Augusta kudla krájí, už ho vsává potrubí.
 Stovky nožů, jen se třpytí!
 Cukr, mléko, vonné kvítí,
 pak ho řádně povaříti,
 neboť kdopak zaručí ti,
 že se jeho špatné zvyky (především ta chamtivost)
 vyvaříly jednou provždy, dříve než jsme řekli:
 „Dost!“?
 Ale už vychází! Pánové! Souká se ven!
 Zárak se stal! To není sen!
 Ten cvalík, co ještě před chvílí tu byl
 a kterého si kdekdo ošklivil,
 ten lenochod a chamtivec, ten sosák bleší,
 je kdekým milován, kdekoho těší!
 Protože jenom radost dává. Hle –
 to slad'oučké a tlusté cukrle!“

„Říkal jsem vám, že si rádi zazpívají!“ vykřikl potěšené pan

Wonka. „Že jsou rozkošní, vidíte? Přímo k zulíbání, nemyslíte? Ale nesmíte jim věřit ani slovo. Všechno je to nesmysl, co zpívali, od začátku do konce!“

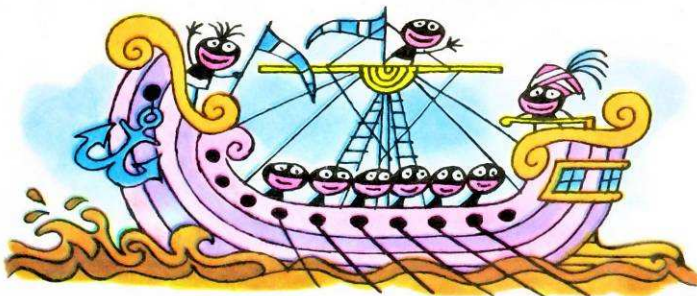
„Opravdu si ti Umpa-Lumpové dělají jenom legraci, dědo?“ zeptal se Karlík.

„To se ví, že si dělají legraci,“ odpověděl dědeček Pepa. „Určitě. Alespoň doufám, že je to legrace. Ty ne?“

18. PLAVBA PO ČOKOLÁDOVÉ ŘECE

„Jde se dále!“ vykřikl pan Wonka. „Pospěšte si, prosím! Pokračujeme do dalšího sálu! A o Augusta se nestrachujte. Potrubí ho nakonec vyvrhne do splašek. Zatím to tak dopadlo s každým. Další část cesty podnikneme lodí. A už je tady! Hled'te!“

Nad horkou čokoládovou řekou se vznášela parnatá mlha, z níž se najednou vynořil fantastický růžový člun. Byla to veliká otevřená veslice s vysoko zdviženou přídí a zádí (jako loď starých Vikingů),

tak lesklé a jiskrné růžové barvy, jako by byla z průzračného růžového křišťálu. Po obou stranách z ní čněla dlouhá řada vesel, a když se přiblížila na dohled, spatřili hosté pana Wonky, že u vesel sedí spousta Umpa-Lumpů – nejméně deset za každým veslem.

„To je můj soukromý koráb!“ vykřikl pan Wonka, zářící pýchou. „Vydlabal jsem ho z obrovské atlasky. Ten je krásný, co? Vidíte, jak prořezává vlny?“

Blyštivý růžový člun z atlasového bonbónu přirazil jemně ku břehu. Stovka Umpa-Lumpů pustila vesla z rukou a obrátila oči k návštěvníkům. A potom, zničehonic a z důvodu známého zřejmě pouze jim, se rozesmáli, až se za břicha popadali.

„Co je tady k smíchu?“ zeptala se Fialka Garderóbová.

„Ech, těch si nevšímejte,“ mávl rukou pan Wonka. „Ti se smějí od rána do večera. Ze všeho mají hrozitánskou bžundu. A teď si

naskočte do lodi! Tak prosím! Rychle!“

Jakmile byli všichni na lodi, odstrčili Umpa-Lumpové člun od břehu a začali hbitě veslovat po proudu řeky dolů.

„Hej, ty tam! Miky Telekuku!“ vykřikl pan Wonka. „Neolizuj mi koráb! Bude celý upatlaný!“

„Tatí,“ řekla Veruka Saltini, „já chci taky takovouhle loď. Chci, abys mi koupil velikánskou růžovou loď z atlasky, přesně takovou, jakou má pan Wonka. A chci taky hrozně moc Umpa-Lumpů, aby mě měl kdo vozit, a potom chci čokoládovou řeku a ještě chci...“

„Chce pořádně vyprášit kalhotky,“ zašeptal dědeček Pepa Karlíkovi. Stařík seděl na lodní zádi a Karlík vedle něho. Pevně se dědy držel za kostnatou ruku. Hlava se mu točila vzrušením. Všechno, co dosud viděl – mohutná čokoládová řeka, vodopád, obrovské sací potrubí, cukrové louky, Umpa-Lumpové, překrásný růžový člun, a především pan Willy Wonka sám – to všechno bylo tak úchvatné, až ho napadlo, zda je vůbec možné, aby je čekaly ještě další divy. Kam to plují? Co ještě uvidí? A čeho se mohou nadít v příštím sále?

„To je paráda, co?“ řekl dědeček Pepa a zazubil se vykotlaným chrupem na Karlíka.

Karlík přikývl a usmál se na dědu.

Pan Wonka, sedící z Karlíkovy druhé strany, sáhl pojednou na dno člunu, vytáhl odtud hrnek, ponořil ho do řeky, naplnil čokoládou a podal Karlíkovi. „Vyzunkni to,“ řekl. „To ti půjde k duhu. Vypadáš vyhládle.“

Potom pan Wonka nabral čokoládu do druhého hrnku a ten podal dědečkovi Pepovi. „Zavdejte si taky,“ řekl. „Jste jako pápera. Jak to, že jste tak hubení? Copak doma nemáte co k snědku?“

„Moc toho není,“ odpověděl dědeček Pepa.

Karlík přiložil hrnek ke rtům, a sotvaže mu začala hustá, teplá krémová čokoláda klouzat hrdlem do prázdného žaludku, celé jeho tělo se od hlavy k patám rozechvělo blahem a zaplavil ho pocit nezměrného štěstí.

„Chutná?“ zeptal se pan Wonka.

„Hrozně!“ vydechl Karlík.

„Jemnější a lahodnější čokoládu jsem v životě nekoštoval!“

prohlásil dědeček Pepa a rozkošnický mlaskl.

„To je tím, že je promíchaná vodopádem,“ vysvětlil pan Wonka.

Člun uháněl po řece jako blesk. Řeka se ponenáhlu zužovala. Vpředu bylo vidět jakýsi tunel – velikánský kruhový otvor podobný ústí ohromné roury – a řeka mířila přímo do něho. A člun jakbysmet! „Opřete se do vesel!“ přikázal pan Wonka, vyskočil a začal švihat hůlkou do vzduchu. „Plnou parou vpřed!“ Umpa-Lumpové ještě zvýšili tempo, a než se cestující nadali, vrátil se člun do smolně černého tunelu, až všichni vykřikli zděšením.

„Vědí ti veslaři vůbec, kam jedou?“ zaječela ze tmy Fialka Garderóbová.

„Kdepak, nikdo neví, kam se pluje!“ zahlaholil pan Wonka s bujarým smíchem.

*„Marně se kdo dohaduje,
kam plavidlo vlastně pluje!
Pluje si, kam vítr duje,
kam se řeka zakusuje!
Světélko nesvětélkuje,
nebezpečí číhá, tu je!
Veslař vesla uvesluje
a pranic neukazuje,
že snad rychlost polevuje...“*

„Jemu asi přeskočilo!“ zvolal polekaně jeden z tatínků a vzápětí rodiče spojili hlasy v strachuplném sboru. „Je to blázen!“ křičeli.

„Cvok!“

„Splašenec!“

„Potrhlík!“

„Pudivítr!“

„Makovec!“

„Pomatenec!“

„Vrtohlavec!“

„Poděs!“

„Famfárum!“

„Třeštíprdlo!“

„Ťululum!“

„Šílenec!“

„Ne, to teda není!“ řekl dědeček Pepa.

„Rozsviťte!“ nakázal pan Wonka. A pojednou se rozzářila světla, zalila tunel jasným svitem a Karlík uviděl, že se skutečně nacházejí uvnitř obrovského potrubí, jehož klenuté stěny byly oslnivě bílé a úzkostlivě čisté. Potrubím se prudce valila čokoládová řeka, Umpa-Lumpové veslovali jako diví a člun se řítíl zběsilou rychlostí stále kupředu. Pan Wonka hopsal na lodní zádi a nepřetržitě pobízel veslaře k rychlejšímu tempu. S požitkem vychutnával, jak jeho růžový člun sviští bílým tunelem po čokoládové řece, tleskal do dlaní, smál se a ustavičně pokukoval po svých hostech, zda se jim to líbí jako jemu.

„Hele, dědo!“ vyjekl Karlík. „Tamhle jsou nějaké dveře!“ Dveře měly zelenou barvu a byly zapuštěny do stěny tunelu těsně nad čokoládovou hladinou. Přehnali se kolem tak rychle, že jen taktak stačili přečíst, co je na nich napsáno. SKLADIŠTĚ ČÍSLO 54, stálo tam. VŠECHNY DRUHY KRÉMŮ – MÁSLOVÝ KRÉM, ŽLOUTKOVÝ KRÉM, JAHODOVÝ KRÉM, KÁVOVÝ KRÉM, ANANASOVÝ KRÉM, VANILKOVÝ KRÉM A PLEŤOVÝ KRÉM.

„Pleťový krém?“ zahihňal se Miky Telekuk. „Snad nedáváte do cukroví *pleťový krém*?“

„Zaberte, veslaři!“ volal pan Wonka. „Na hloupé otázky teď není čas.“

Proletěli kolem dalších dveří, tentokrátě černých jako smola. SKLADIŠTĚ ČÍSLO 71, bylo na nich napsáno. POMLÁZKY A METLY VŠECH DRUHŮ A VELIKOSTÍ.

„*Pomlázky*?“ podivila se Veruka Saltini. „K čemu propána potřebujete pomlázky?“

„No přece na šlehačku,“ odpověděl pan Wonka. „Jak bys našlehala šlehačku bez pomlázky? Šlehačka nešlehaná pomlázkou není žádná šlehačka. To máš jako se sazenými vejci. Ta také nestojí za nic, když je nezasadíš a nepočkáš, až vyrostou! A přidejte, veslaři! Ráz dva! Ráz dva!“

A už se řítili kolem žlutých dveří s nápisem SKLADIŠTĚ ČÍSLO

77 – VŠECHNY BOBY – KAKAOVÉ BOBY, KÁVOVÉ BOBY, ZÁVODNÍ BOBY a NABOBI.

„*Nabobi?*“ vypískla Fialka Garderóbová.

„Právě takoví, jako jseš ty!“ řekl pan Wonka. „A teď už žádné řeči! Do toho! Do toho!“ Ale již nějakých pět vteřin poté, hned jak se v dále před nimi objevily jasně červené dveře, zašermoval najednou svou hůlkou a zavelel: „Lod’ zastavit! Stát!“

19. VYNALÉZACÍ LABORATOŘ – VĚČNÉ ZAVŘÍHUBKY A VLASOVÉ NUDLE

Jakmile pan Wonka vykřikl: „Lod' zastavit! Stát!“, zapřeli se Umpa-Lumpové do vesel a začali divoce zabírat proti proudu čokolády. Lod' se zastavila.

Umpa-Lumpové přirazili se člunem k červeným dveřím. Byl na nich nápis: VYNALÉZACÍ LABORATOŘ – NEPOVOLANÝM VSTUP ZAKÁZÁN. Pan Wonka vytáhl z kapsy klíč, natáhl se přes okraj člunu a zastrčil klíč do klíčové dírky.

„Tohle je nejdůležitější místnost celé továrny!“ prohlásil. „Tady se kuchtí a pečou moje nejtajnější nové vynálezy. Ten starý vykuk Krutichvost by dal i svoje přední zuby, aby se mohl podívat dovnitř alespoň na tři minuty. Stejně jako Prkonos a Zakrejcar a všichni ti vykutálení takový výrobci čokolád a cukrovinek. Ale teď mě dobře poslouchajte. Do ničeho tam uvnitř nebudete strkat nos. Na nic nebudete sahat, v ničem se nebudete š'ourat, nic nebudete ochutnávat! Rozuměli jste?“

„Ano, ano!“ volaly děti. „Ničeho se nedotkneme!“

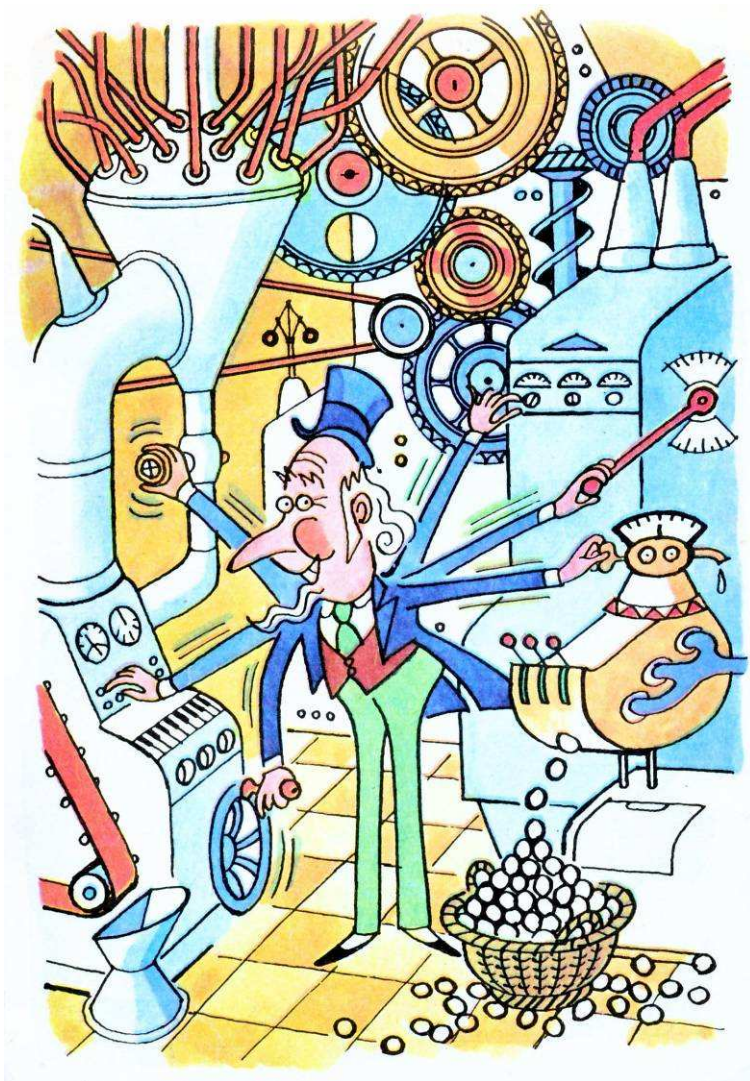
„Do dnešního dne,“ pronesl vážně pan Wonka, „do téhle místnosti nevstoupila jiná noha než moje! Ani jediného Umpa-Lumpu jsem ještě dovnitř nevpustil!“ A otevřel dveře a vystoupil ze člunu přímo do místnosti. Čtyři děti spolu s rodiči se hrnuli za ním.

„Na nic nesahat!“ křičel pan Wonka. „A pozor, ať něco neporazíte!“

Karlík Bucket se vyjukaně rozhlížel po obrovské hale, v níž se ocitli. Vypadalo to tam jako v čarodějně kuchyni. Na dlouhatánských kamnech vřely, bublaly a kypěly hrnce, syčely konvice a prskaly pánve, všude řinčely a rachotily podivné stroje, po stropě a po stěnách kolem dokola se táhly trubky a hadice a vzduch byl plný kouře, páry a lahodných vůní.

I pan Wonka se zdál najednou jaksi vzrušenější než doposud a

bylo vidět, že má tohle místo z celé továrny nejraději. Rejdil mezi kastroly a stroji jako malý kluk mezi vánočními dárky, když neví, na který by se měl vrhnout dřív. Zdvihl poklici z mohutného železnáku

a znalecky nad ním začichal, přeběhl dále, ponořil prst do sudu s nějakou žlutou lepkavou tekutinou a ochutnal, přiskočil k jednomu stroji a pootočil půl tuctem knoflíků na tuhle i na druhou stranu,

zahleděl se úzkostlivě skleněným okénkem do velikánské peči trouby, a když viděl, co se děje uvnitř, spokojeně si zamnul ruce a potěšeně zařičel. A už zas běžel k dalšímu stroji, k docela malému lesklému strojku, který bez přestání dělal *put'-put'-put'-put'-put'* a při každém *put'* z něho do košíku na podlaze vypadla zelená kulička. Na pohled docela obyčejná kulička na cvrnkání.

„Věčné zavřihubky!“ zahlaholil pyšně pan Wonka. „Zbrusu nový výrobek! Nic podobného tady ještě nebylo! Vynalézám je pro děti, které dostávají malé kapesné. Strčíte si věčnou zavřihubku do pusy a cucáte a cucáte a cucáte a cucáte a cucáte a nikdy vám z ní neubude.“

„Takže něco jako žvejda!“ vykřikla Fialka Garderóbová.

„Žádná žvejda,“ řekl pohoršeně pan Wonka. „Žvýkačka se žvýká, ale kdybys chtěla žvýkat věčnou zavřihubku, vylámala by sis na ní zuby. Ale chutnají *famózně*! A každý týden mění barvu! A vůbec *neubývají*}. Nikdy se nerozplynou. NIKDY! Alespoň doufám. Jednu právě testuji vedle ve zkušebně. Cucá ji tam jeden Umpa-Lumpa. Cucá ji bez přestávky už takřka rok a pořád chutná stejně jako první den.“

„A tamhle,“ pokračoval pan Wonka, zatímco hopsal na druhý konec haly, „tamhle vynalézám extrazvláštní druh cukrových nudlí!“ Zastavil se nad velikým rendlíkem. V rendlíku to vřelo a bublalo, a když se Karlík postavil na špičky, uviděl, že je plný mazlavého červeného sirupu.

„Jsou to moje *vlasové nudle*!“ vysvětloval pan Wonka. „Stačí, abyste jich snědli jen špetku a za půl hodiny vám začne na hlavě vyrážet zbrusu nová, krásně hustá a hedvábně hebká kštice! A taky kníry! A plnovous!“

„Plnovous!“ vyjekla Ve ruka Saltini. „Propánakrále, kdo stojí o plnovous?“

„Tobě by třeba moc slušel,“ řekl pan Wonka, „ale směs není bohužel ještě zcela dokonalá. Udělal jsem ji příliš silnou. Zabírá až moc dobře. Testoval jsem ji včera ve zkušebně na jednom Umpa-Lumpovi. Okamžitě mu vyrazil na bradě černý vous a rostl tak rychle, že z něj byl plnovous, než byste řekli obuvník, a za chvíli se už táhl po podlaze jako tlustý huňatý koberec. Rostl rychleji, než jsme jej stačili stříhat! Nakonec jsme na něj museli vzít sekačku na

trávu, abychom to vůbec zvládli. Ale už brzo na tu správnou směs přijdu! A potom budou mít kluci a holčičky po výmluvách, proč chodí holohlaví.“

„Ale pane Wonka,“ řekl Miky Telekuk, „kluci a holčičky přece nechodí...“

„Nehádej se se mnou, milé dítě, nehádej se!“ vykřikl pan Wonka. „Jen bychom ztráceli náš drahocenný čas. A teď prosím tudy, ukážu vám něco, na co jsem strašně pyšný. Ach, dávejte pozor! Ještě něco porazíte! Ustupte kousek!“

20. PODIVUHODNÝ ŽVÝKAČKOVÝ AUTOMAT

Pan Wonka zavedl své hosty k obrovitému stroji, stojícímu v samém středu vynálezací laboratoře. Byla to hora stříbrolesklého kovu, vysoko čnící nad hlavy dětí i jejich rodičů. Z jejího vrcholu rašily stovky a stovky tenkých skleněných trubiček a ty skleněné trubičky se pak zase stáčely dolů a vytvářely mohutný chomáč rozkošatělý nad obrovskou díží, velikou jako koupací vana.

„A teď se podržte!“ zvolal pan Wonka a stiskl tři různá tlačítka po boku stroje. Vzápětí to ve stroji mocně zaharašilo, počal se hrozivě otřásat a vyvalila se z něj oblaka syčící páry, a to si už návštěvníci všimli, že skleněnými trubičkami proudí jakási polotuhá hmota a stříká do té velikánské díže. A v každé trubičce měla ta hmota jinou barvu, takže do díže stříkaly a tryskaly všechny barvy duhy a ještě mnoho a mnoho dalších. Byl to překrásný pohled. Když byla díže skoro plná, zmáčkl pan Wonka další knoflík a ta zvláštní hmota v trubičkách okamžitě přestala proudit, harašení v nitru stroje ustalo a vystřídal je svištivý, vířivý bzukot. A potom se v té veledíži rozhýbala obrovská měchačka a začala všechny ty pestrobarevné hádky třít a mísit jako těsto na bábovku. Směs začala pěnít a stávala se čím dál nadýchanější a přitom měnila barvu z modré do bílé, pak do zelené, do hnědé a zase do modré.

„Dávejte pozor!“ řekl pan Wonka.

Stroj udělal náhle *klik* a měchačka přestala míchat. Potom se ozvalo táhlé mlasknutí a vzápětí stroj všechnu tu modrou našlehanou směs vycucl z díže zpátky do svých útrob. Rozhostilo se ticho. Poté ve stroji podivně zarachotilo. A zase ticho. A potom stroj obludně, mohutně zasténal a současně z jeho boku vyskočila malá zásuvka, o nic větší než zásuvka pouličního automatu, a v té zásuvce leželo něco tak malého, tenkého a šedého, až každého napadlo, že to musí být omyl. Vypadalo to jako proužek šedé lepenky.

Děti i rodiče na ten šedý proužek v zásuvce rozpačitě poulili oči.

„A to je všechno?“ řekl pohrdlivě Miky Telekuk.

„Ano, to je všechno,“ odpověděl pan Wonka, spočívaje hrdým pohledem na svém výrobku. „Poznáte, co to je?“

Chvíli nikdo neodpovídal. A potom Fialka Garderóbová, holčička propadlá žvýkáci vášni, rozčileně vyjekla. „U všech bublinovejch žvejkaček, to je přece *žvejda!*“ zaječela. „To je přece plátek žvejkačky!“

„Správně!“ vykřikl pan Wonka a uštědřil Fialce pořádnou herdu do zad. „Je to plátek žvýkačky! Plátek té *nejúžasnější* a *nejpodivuhodnější* a *nejsenzačnější* žvýkáci gumy na světě!“

21. SBOHEM, FIALINKO

„Tahle žvýkačka,“ pokračoval pan Wonka, „je můj nejnovější, největší a nejfantastičtější vynález. Je to žvýkací oběd! Tenký proužek gumy, který tu leží před vámi, je celým obědem o třech chodech!“

„Co je to za nesmysl?“ ušklíbl se jeden z tatínků.

„Vážený pane,“ řekl pan Wonka, „až dám tuhle žvýkačku do prodeje, bude to znamenat hotový převrat! *Všechno* se rázem změní! Všem kuchyním a vaření bude konec! A nákupům jakbysmet! Obchody s masem a potravinami budou zcela zbytečné! A k jídlu nebude třeba žádných vidliček a nožů! Žádných talířů! Konec mytí nádobí! Konec odpadků! Konec špíny! Jenom kousíček Wonkovy zázračné žvýkací gumy – nic víc ke snídani, k obědu, ani k večeři potřebovat nebudete! Tenhle kousek žvýkačky, který jsem tu před vašima očima vyrobil, obsahuje rajskou polévku, hovězí pečení a borůvkový koláč, ale mohu vám nabídnout takřka všechno, nač si vzpomenete!“

„Jak to myslíte, že je v té žvejdě rajská polívka, hovězí pečené a borůvkový koláč?“ zeptala se nedůvěřivě Fialka Garderóbová.

„Kdybys ji začala žvýkat,“ řekl pan Wonka, „měla bys k obědu tyto tři chody. Je to čirá fantazie! Vyloženě *cítíte*, jak vám jídlo klouže hrdlem do žaludku. Vychutnáváte každé sousto! A najíte se do sytosti. Podle norem správné výživy! Je to prostě senzace!“

„To je naprosto nemožné,“ řekla Veruka Saltini.

„Jestli je to žvejkačka,“ vykřikla Fialka Garderóbová, „jestli je to normální žvejkačka na žvejkání, tak to tedy patří mně!“ A rychle si vytáhla z pusy kousek rekordní žvýkačky a přilípla si jej za levé ucho. „No tak, pane Wonko,“ řekla, „dejte sem tu zázračnou žvejdu, ať se podíváme, co je na tom pravdy.“

„Fialko,“ řekla paní Garderóbová, její maminka, „ať neuděláš nějakou hloupost, Fialko.“

„Já tu žvejdu chci!“ řekla umíněně Fialka. „To přece není žádná hloupost.“

„Já bych ti to neradil,“ řekl tiše pan Wonka. „Víš, není to pořád *to* pravé. Má ještě nějaké ty háčky...“

„Ále, to jsou jenom pindy!“ odsekla Fialka a znenadání, dřív, než ji pan Wonka mohl zadržet, vymrštila baculatou ruku a vytáhla plátek žvýkačky ze zásuvky a strčila si ho do pusy. A v příštích chvílích ji už přemílala ve svých vytrénovaných čelistech jako mezi dvěma žernovy.

„Nedělej to!“ řekl pan Wonka.

„To je vončo!“ vykřikla Fialka. „Rajská polívka! Horká, jemná a strašně dobrá! Cítím, jak mi teče do žaludku!“

„Zaraz!“ řekl pan Wonka. „Ještě to není to pravé!“

„Mně to takhle stačí,“ mávla rukou Fialka. „Chutná báječně. Jééé, to je dobrá polívčička!“

„Vyplivni to!“ křikl pan Wonka.

„A už se chuť mění!“ jákala Fialka. Žvýkala ze všech sil a blaženě se přitom zubila. „Teď přichází na řadu druhý chod! Hovězí pečínka! Jééé, ta je propečená a šťavnatá! To je dobrota, lidičky! A ty smažené brambůrky jsou taky prima! Mají tak krásně křupavou kůrku a uvnitř jsou samé máslo!“

„Ale to je zajímavé, Fialko!“ vydechla paní Garderóbová. „Ty jsi prostě naše chytrá hlavinka!“

„Jen žvýkej dál, holka,“ řekl pan Garderóba. „Klidně si žvýkej. Dnes má rodina Garderóbových svůj slavný den. Naše dceruška je prvním člověkem na světě, který má tu čest ochutnat žvýkačkový oběd!“

Všichni pozorovali Fialku Garderóbovou, jak stojí a přemílá mezi zuby tu zázračnou žvýkačku. Karlík Bucket očarovane zíral, jak se její velké, masité rty mlaskavě spojují a zase rozevírají. A s pusou dokořán civěl i dědeček Pepa, který stál vedle něho. Pan Wonka lomil rukama a bědoval: „Ne, ne, ne, ne, ne! Ještě se to jíst nesmí! Není to ono! Poslechni mě!“

„Borůvkový koláč se žmolenkou!“ vykřikla Fialka. „Už došlo na koláč! No né, to je lahoda! To je pošušňáníčko! Mám pocit... mám pocit, jako když ho polykám! Jako když mám plnou pusou toho

nejlepšího borůvkového koláče na světě!“

„Propánakrále, holka!“ vyhrkla najednou paní Garderóbová a vytřeštila na Fialku oči. „Co to máš s nosem?“

„Mlč, mami, a nech mě v klidu dojíst!“ řekla Fialka.

„Modrá ti nos!“ pištěla paní Garderóbová. „Máš nos jako borůvku!“

„Maminka má pravdu!“ vykřikl pan Garderóba. „Dočista ti zmodral nos!“

„O čem to mluvíte?“ zeptala se Fialka, ale žvýkat nepřestala.

„A tváře!“ hořekovala paní Garderóbová. „Tváře ti už taky modrají! A brada! Modráš v celém obličejí!“

„Hned tu žvýkačku vyplivni!“ rozkázal pan Garderóba.

„Milosrdenství! Zachraňte nás!“ ječela paní Garderóbová. „Vždyť to dítě modrá po celém těle! Už i vlasy mění barvu! Vždyť ty nám fialovíš, Fialko! Co se to s tebou děje?“

„Říkal jsem vám, že to ještě není ono,“ povzdychl si pan Wonka a smutně potřásl hlavou.

„To vám můžu potvrdit!“ křičela paní Garderóbová. „No jen se podívejte, jak to dítě vypadá!“

Všichni měli oči jenom pro Fialku. Skýtala skutečně prazvláštní pohled. Její obličej, ruce, nohy, krk, a vlastně celá její pokožka, stejně jako bujná hříva kučeravých vlasů, to vše náhle dostalo modrofialovou barvu borůvkové šťávy.

„Takhle to dopadne *pokaždé*, když dojde na moučník,“ vzdychal

pan Wonka. „To bude tím borůvkovým koláčem. Ale já si s tím poradím, uvidíte.“

„Fialko!“ zaječela paní Garderóbová, „ty nám otékáš!“

„Bolí mě břicho,“ řekla Fialka.

„Vždyť ty celá otékáš!“ zaječela znovu paní Garderóbová.

„Je mi nějak divně!“ hekala Fialka.

„Tomu se moc nedivím,“ řekl pan Garderóba.

„Propánakrále, holka!“ pištěla paní Garderóbová. „Nafukuješ se jako balón!“

„Jako borůvka,“ opravil ji pan Wonka.

„Pošlete pro doktora!“ zařval pan Garderóba.

„Propíchněte ji špendlíkem,“ radil jeden z tatínků.

„Zachraňte ji!“ naříkala paní Garderóbová a spínala ruce.

Pro Fialku však nebylo záchrany. Její tělo natékalo a měnilo se s takovou rychlostí, že již za necelou minutu vypadalo jako ohromný modrofialový balón – vlastně jako obrovská borůvka – a z Fialky Garderóbové zbývaly pouze tenounké nožičky a ručičky, směšně trčící do stran, a malinká hlavička nahoře.

„Takhle to skončí *pokaždé*,“ vzdychal pan Wonka. „Vyzkoušel jsem to už na dvaceti Umpa-Lumpech a všichni se mi proměnili v borůvky. Je to mrzuté. Nechápu, v čem to vězí.“

„Ale já nechci mít za dceru borůvku!“ vztekala se paní Garderóbová. „Okamžitě ji vraťte do normální podoby!“

Pan Wonka luskl prsty a rázem stálo po jeho boku deset Umpa-Lumpů.

„Odkutálejte slečnu Garderóbovou do člunu,“ přikázal, „a zavezte ji bez meškání do moštárny.“

„Do jaké moštárny?“ rozkřikla se paní Garderóbová. „Co tam s ní budou dělat?“

„Vylišují tam z ní šťávu,“ odpověděl pan Wonka. „Musíme ji okamžitě vylišovat. Co s ní bude potom, to se ještě uvidí. Ale nemějte starost, milá paní Garderóbová. Rozhodně ji opravíme, spolehněte se. Je mi líto, opravdu líto...“

Deset Umpa-Lumpů už zatím kutálelo maxiborůvku po podlaze vynalézací laboratoře ke dveřím nad čokoládovou řekou, kde čekal člun. Pan a paní Garderóbovi pospíchali za nimi. Zbytek společnosti,

včetně Karlíka Bucketa a dědečka Pepy, bez hnutí a mlčky přihlížel jejich odchodu.

„Poslouchej!“ zašeptal Karlík. „Poslouchej, dědo! Umpa-Lumpové už zase začínají zpívat!“

Halou se hlasitě a jasně rozlehl sborový zpěv stovky hrdel:

*„Přátelé! Každý z vás doufám souhlasí,
že nejodpudivější pohled je asi
na slečinky, flinky a povaleče:
žvýkají vestoje, vleže i vleče!
(Ten zlozvyk se dá srovnat jedině
s činností prstů v nosní dutině.)
Proto se mezi vámi sotva najdou tací,
co nevěří, že žvýkání se nevyplácí.
Z tak ohavného zvyku je nám do pláce –
vždyť přivádí do neštěstí žvýkače!
Kdo o ní slyšel, ani nedutá,
o slečně jménem Nadutá.
Ta strašná osoba neznala jiné touhy
než žvýkat celý den. (A ten byl pro ni dlouhý.)
Ráno ležíc ve vaně – žvýkala.
V klubu tančíc oddaně – žvýkala.
V kostele i v autobuse – žvýkala.
Vší silou a v jednom kuse – žvýkala.
Když gumu neměla, aby jí nechyběla,
žvýkala žvanec linolea,
či co jí náhodou zahrálo do noty –
lalůček poštmistra, holiny a boty,
cizí prádlo, spodky, trika,
či nos svého nápadníka.
Žvejkala, žvejkala, až jednou té slečně
žvýkací svaly se rozrostly horečně
a její čelisti, dříve než skously,
nabyly velikosti pořádných houslí.
A když je chtěla zas odžvýkat zpátky –
(žvýkala hbitě a bez zastávky!)*

*tak jednou večer v půli června
stala se věc přepříšerná:
Slečna Nadutá se odebrala k spánku,
půldruhé hodiny koukala do románku,
celou tu dobu žvýkala (a možná ještě dýl!)
jako nafukovací krokodýl.
Konečně řekla si, že usnout zkusí,
žvýkačku vytáhla nešťastně z pusy
a zkusila to s počítáním oveček.
(Žvýkačku lepila na noční stoleček.)
Ale teď, běda, jaký div! Zatímco klidně spala,
její mohutná čelist setrvala
ve žvýkání, žvýkala stále, víc a víc –
přestože k zakousnutí nebylo tu nic.
(Co se čelistí týče, nešlo o žádnou lačnost.
Byl to jen prostý zvyk a setrvačnost.)
Je to tak chmurné v černočerné noci
slyšet, jak hlasitě a bez pomoci
se čelist spící ženy jako past
zavírá, otvírá, a zas! a zas! –
a stále rychleji a bez únavy
a zdá se, že se nezastaví!
Konečně! Konečně se ty mocné zuby shodly,
že na okamžik v odpočinku prodlí,
čelist se rozevřela v děsivé chvíli –
a potom cvak! Jazyk byl na dva díly!
A jenom díky žvýkačce, jak už ví každý,
nám slečna Nadutá se odmlčela navždy.
Zbytek mladého života strávila němě kdesi
v sanatoriu nudném mezi lesy.
A to je důvod, proč se snažíme tak rázně
Fialku Garderóbovou uchránit té strážně.
Nesmí ji potkat stejný osud!
Vždyť je tak mladá. Snad není pozdě dosud.
A třeba doufat, že přežije i léčbu naši.
Věřit! Což víra hory nepřenáší?!“*

22. A JDE SE DÁLE

„Tak vida, vida,“ povzdychl si pan Wonka, „dvě zlobivá dítkta jsou tatam. Zbývají tři hodná. Snad abychom šli raději dále, než tady ještě o někoho přijdeme.“

„Pane Wonko,“ řekl starostlivě Karlík Bucket, „bude Fialka Garderóbová ještě někdy vypadat jako dřív, nebo už zůstane borůvkou?“

„Šťávu z ní vymačkají natošup,“ prohlásil pan Wonka. „Odkutálejí ji do lisu, a až ji zase vyndají, bude tenká jako písťalka.“

„A nezůstane modrá?“ vyptával se Karlík.

„Bude *fialová!*“ zvolal pan Wonka. „Od hlavy až k patám bude krásně fialová. S tím se ovšem nedá nic dělat. Za to může poděkovat svému zvyku žvýkat od rána do večera tu odpornou gumu.“

„Když jsou vám žvýkačky odporné, tak proč je vyrábíte?“ zeptal se Miky Telekuk.

„Byl bych ti vděčný, kdybys tak nehuhlal,“ řekl pan Wonka. „Nerozumím ti jediné slovo. Tak pojd'te! Jde se dále! Mrskněte sebou! Za mnou! Zpátky do chodeb!“ A s těmito slovy odpelášil pan Wonka na druhý konec vynalézací laboratoře, kde proběhl malými tajnými dvířky, skrytými za změtí trubek a rour od kamen. Zbývající tři děti – Veruka Saltini, Miky Telekuk a Karlík Bucket – spolu s pěti zbývajícími dospělými pospíchali za ním.

Ocitli se opět v dlouhé růžové chodbě, z níž se rozbíhaly další a další dlouhé růžové chodby. Pan Wonka v čele průvodu chvátal, zahýbal doleva, doprava, zase doprava a pak pro změnu doleva, a dědeček Pepa každou chvíli říkal: „Pevně se mě drž, Karlíku. Byla by to hrůza hrůzoucí, kdyby ses tu ztratil.“

„Dost už bylo okounění!“ hartusil pan Wonka. „Tímhle tempem bychom se nikam nedostali!“ A hnal se nekonečnými růžovými chodbami pořád dál. Černý cylindr mu balancoval na hlavě a švestkově modré sametové krovky fráčku za ním vlály jako prapor

ve větru.

Proběhli kolem nějakých dveří. „Dovnitř nemůžeme. Nemáme čas!“ křičel pan Wonka. „Přidejte! Přidejte!“

Minuli jiné dveře a další a další. Dveře teď byly po každých dvaceti krocích a na všech bylo něco napsáno. Za některými bylo slyšet podivné klinkání a zvonění, klíčovými dírkami se linuly do chodby libé vůně a někde také ze škvír pode dveřmi vyrážely tenké čurky barevné páry.

Dědeček Pepa s Karlíkem museli co chvíli popoběhnout, aby s panem Wonkou udrželi krok, ale i tak stihli přečíst několik nápisů na dveřích, které míjeli. JEDLÉ FONDANOVÉ POLŠTÁRKY, stálo na jedněch.

„Fondánové polštářky jsou hotový zázrak!“ vykřikoval pan Wonka, když si to metelil kolem. „Po těch se všichni umlátí, až je vrhnu na trh! Ale tam taky nemůžeme! Nemáme čas!“

BLÍZACÍ TAPETY DO DĚTSKÝCH POKOJŮ, hlásal nápis na příštích dveřích.

„Tohleto je báječný vynález! Blízací tapety!“ křičel v běhu pan Wonka. „Jsou na nich obrázky všech druhů ovoce – banány, jablka, pomeranče, hroznové víno, ananasy, jahody a blahody...“

„Blahody?“ divil se Miky Telekuk.

„Neskákej do řeči!“ napomenul ho pan Wonka. „Všechno tohle ovoce je na tapetách natištěno, a když oblíznete obrázek banánu, chutná jako banán. Když oblíznete jahodu, chutná jako jahoda. A když oblíznete blahodu, chutná přesně jako blahoda...“

„A jak vlastně chutná blahoda?“

„Už zase huhláš,“ řekl pan Wonka. „Příště mluv hlasitěji. Jde se dál! Šupito presto!“

TEPLÉ ZMRZLINY PRO CHLADNÉ DNY, oznamovaly jiné dveře. „Ty přijdou obzvlášť vhod v zimě,“ prohodil pan Wonka, když se řítily kolem. „Teplá zmrzlina vás zahřeje i za nejtřeskutějších mrazů. Vyrábím také teplé ledové kostky do teplých nápojů. S kostkami teplého ledu jsou teplé nápoje ještě teplejší.“

Další nápis pravil: KRÁVY KAKAODOJKY.

„Ach, ty moje kravičky!“ zvolal pan Wonka. „Ani nevíte, jak je mám rád!“

„Proč nemůžeme dovnitř?“ zeptala se Veruka Saltini. „Proč pořád jenom pospícháme a nepodíváme se do žádného z těch úžasných sálů?“

„Však my se jednou zastavíme!“ okřikl ji pan Wonka. „Nebud' tak hloupě nadočkává.“

POVZNÁŠEJÍCÍ ŠUMIVÉ LIMONÁDY, stálo na příštích dveřích.

„To je hotová fantazie!“ volal pan Wonka. „Naplní vás bublinkami a ty bublinky jsou plné zvláštního plynu, který je tak strašně povznášející, že se vznesete jako balónek z pouti a letíte vzhůru a vzhůru, až se zastavíte hlavou o strop – kde už zůstanete!“

„Ale jak se člověk dostane zase dolů?“ zeptal se Karlík.

„To musíš samozřejmě krknout,“ řekl pan Wonka. „Pořádně si krkneš, plyn z tebe vyrazí a ty opět klesneš k zemi. Ale ne, abyste někdy pili takovouhle limonádu venku! Mohla by vás povznést až bůhvíkam do oblak! Dal jsem téhle limonády napít jednomu starému Umpa-Lumpovi na dvoře, a ten se vznesl do takové výše, až mi dočista zmizel z očí! Byl to tuze smutný pohled, jak tak stoupal a stoupal do ztracena. Víckrát jsem ho nespatrił.“

„Měl si krknout,“ řekl Karlík.

„To se ví, že měl,“ přikývl pan Wonka. „Stál jsem na dvoře a volal za ním: ‚Krkni si, ty kubo jeden, krkni si, nebo se jakživ nevrátíš na zem!‘ Ale on si nekrknul, nebo snad nemohl, nebo nechtěl. Nevím proč. Třeba byl příliš slušně vychovaný. Dneska je určitě na Měsíci.“

Na dalších dveřích byl nápis VYKULENÉ CUKRKANDLOVÉ KRYCHLE.

„Počkat!“ vykřikl pan Wonka a zprudka zabrzdil. „Na svoje vykulené cukrkandlové krychle jsem nadmíru pyšný. Pojd'te se na ně mrknout.“

23.

VYKULENÉ CUKRKANDLOVÉ KRYCHLE

Všichni se zastavili a natlačili se ke dveřím. Jejich horní polovina byla z průhledného skla. Dědeček Pepa Karlíka zdvihl, aby lépe viděl, a když Karlík pohlédl do místnosti, spatřil tam dlouhý stůl a na něm nekonečné řady bílých cukrkandlových kostiček. Vypadaly jako kostky cukru – nebýt ovšem toho, že každá měla po jedné straně namalovaný rozesmátý růžový obličej. Na konci stolu stálo několik Umpa-Lumpů, kteří pilně malovali další obličeje na další kostky cukrkandlu.

„Vidíte!“ jásal pan Wonka. „Vykulené krychle z cukrkandlu!“

„Já na nich nic kulatého nevidím,“ namítl Miky Telekuk.

„Vždyť jsou to kostky,“ řekla Veruka Saltini. „Docela obyčejné krychle.“

„Jistěže jsou to krychle,“ přisvědčil pan Wonka. „Nic jiného jsem taky neříkal.“

„Tvrdil jste, že jsou *kulaté*!“ řekla Veruka Saltini.

„Nic takového jsem jaktěživ netvrdil,“ řekl pan Wonka. „Řekl jsem, že jsou vykulené.“

„Ale vždyť na nich nic vykuleného není!“ odporovala Veruka Saltini. „Jsou to přece krychle!“

„*A jsou vykulené*,“ trval na svém pan Wonka.

„To tedy rozhodně *nejsou*!“ vyštěkla Veruka Saltini.

„Veruko, miláčku,“ ozvala se paní Saltini, „nevšímej si pana Wonky! On ti lže!“

„Vážená a milá rybo,“ obrátil se k ní pan Wonka, „seberte se a skočte do hrnce. Bude z vás výborná polívka!“

„Co si to dovoluujete?“ zaječela paní Saltini.

„Kušte, ženská!“ zarazil ji pan Wonka. „Dávejte prosím pozor!“ Vytáhl z kapsy klíč, odemkl dveře a prudce je otevřel... a náhle... sotvaže dveře zaskřípěly v pantech, všechny ty dlouhé řady cukrkandlových kostek vykulily oči a zvědavě je otočily ke vchodu,

kdo to přichází. Hleděly na pana Wonku, vykulené jako tenísáky.

„Vidíte!“ vykřikl vítězoslavně pan Wonka. „Vidíte, jak jsou vykulené! Koulí očima, div že jim nevypadnou! Tak jsou to vykulené krychle, nebo ne?“

„U Joviše, vždyť má pravdu!“ řekl dědeček Pepa.

„A jde se dále!“ řekl pan Wonka a znovu se rozeběhl chodbou. „Musíme sebou mrsknout. Žádné loudání!“

RUMOLA A SLIVOKOLA, stálo na dalších dveřích, kolem kterých museli proběhnout.

„No, tohle mi zní věru zajímavě,“ poznamenal pan Saltini, Veručin otec.

„Famózní pitivo!“ řekl pan Wonka. „Umpa-Lumpové jsou po něm posedlí. Mají z něj roztomilou špičku. Tiše! Slyšíte, jak tam vyvádějí?“

Zpoza zavřených dveří pronikaly na chodbu výbuchy smíchu a útržky zpěvu.

„Už jsou zase nalíznutí jako dráteníci,“ povzdychl si pan Wonka. „Pijí rumolu se sodou. To je jejich nejmilejší pití. Oblíbená je taky slivokola s malinovkou. Ale to je spíš pro dámy. Za mnou, prosím! Nesmíme se takhle pořád zdržovat.“ Zahnul doleva. Zahnul doprava. Dorazili k dlouhému schodišti. Pan Wonka sjel dolů po zábradlí. Všechny tři děti to udělaly po něm. Paní Saltini a paní Telekuková, nyní už jediné ženy v celé společnosti, sotva popadaly dech. Paní Saltini byla velice tělnatá dáma s krátkýma nohama a funěla jako nosorožec. „Tudy!“ vykřikl pan Wonka a zabočil pod schodištěm doleva.

„Musíte pomaleji!“ hekala paní Saltini.

„To nejde,“ řekl pan Wonka. „To bychom tam nikdy nedošli!“

„Kam?“ zeptala se Veruka Saltini.

„O to se nestarej,“ řekl pan Wonka. „Dočkej času jako husa klasu.“

24. VERUČINO DOBRODRUŽSTVÍ V OŘECHOVÉM SÁLE

Pan Wonka uháněl chodbou. OŘECHOVÝ SÁL, stálo na prvních dveřích, ke kterým se přiřítili. Dveře byly celé ze skla.

„Tak dobrá,“ řekl pan Wonka, „tady na chvíli zastavíme, než zase popadnete dech. Můžete aspoň nahlédnout do sálu. Ale dovnitř nesmíte za žádnou cenu! Stavte se třeba na hlavu, ale do Ořechového sálu vás nepustím. Vyplašili byste mi veverky!“

Všichni se nahrnuli ke dveřím.

„Júúú, podívej, dědo!“ vykřikl Karlík.

„Veverky!“ vypískla Veruna Saltini.

„No páni!“ zařičel Miky Telekuk.

Byla to úchvatná scéna. Kolem velikánského kulatého stolu sedělo na vysokých stoličkách sto veverek. Na stole se kupily obrovské hromady vlašských ořechů a veverky příšernou rychlostí louskaly jejich skořápky.

„Tyhle veverky jsou speciálně vycvičené pro louskání vlašských ořechů,“ vysvětloval pan Wonka.

„A proč vám je louskají veverky?“ zeptal se Miky Telekuk. „Proč to nesvěříte Umpa-Lumpům?“

„Protože Umpa-Lumpové nedokáží rozlousknout ořech tak, aby jádro zůstalo neporušené,“ řekl pan Wonka. „Pokaždé se jim rozlomí na dvě půlky. Celé jádro dokáží vylousknout jedině veverky. Těm se nerozlomí ani jedno. Je to velice náročná práce. V mé továrně se ovšem používají jen a jen celá ořechová jádra. Proto zaměstnávám veverky. Není to úžasné, jak šikovně si počínají? Povšimněte si, jak nejdříve každý ořech proklepou prackou, jestli není zkažený! Když je zkažený, zazní dutě, a veverky se jej ani neobtěžují louskat. Odhodí ho prostě do odpadků. Vidíte? Zrovna tamhle! Ta veverka, co sedí nejbliž k nám. Myslím, že právě přišla na jeden zkažený!“

Pozorovali veverku, jak prackou proklepává skořápku. Naklonila

hlavu ke straně, chvíli pozorně poslouchala, a pak ořech odhodila přes rameno do veliké díry v podlaze.

„Mami!“ vykřikla pojednou Veruka Saltini, „rozhodla jsem se, že chci veverku! Dej mi jednu z těchhle veverek!“

„Nemluv hlouposti, zlatíčko,“ řekla paní Saltini. „Tyhle přece patří panu Wonkovi.“

„To je mi šumafuk!“ křičela Veruka. „Já jednu chci! Mám doma jenom dva psy, čtyři kočky, šest králíků, dvě andulky, tři kanáry, zeleného papouška, želvu, akvárium s rybičkama, klec bílých myšek a jednoho pitomého opelichaného křečka. Já chci veverku.“

„Když po ní tolik toužíš, sluníčko moje,“ řekla chlácholivě paní Saltini, „tak mamička ti ji hned zítra koupí.“

„Ale já nechci žádnou obyčejnou veverku!“ ječela Veruka. „Já chci *cvičenou*!“

V tu chvíli pokročil kupředu pan Saltini, Veručin tatínek. „Nu což, pane Wonko,“ řekl důležitě a vytáhl z kapsy nacpanou peněženku, „kolik chcete za jednu z těch praštěných veverek? Řekněte si cenu.“

„Nejsou na prodej,“ odpověděl pan Wonka. „Nemůže mít ani jedinou.“

„To se říká kloví jestli!“ zaječela Veruka. „Když mi ji nedáte, vezmu si ji sama!“

„Nedělej to!“ řekl chvatně pan Wonka, ale bylo už pozdě. Veruka rozrazila dveře a vtrhla do sálu.

Jakmile se ocitla uvnitř, rázem všech sto veverek ustalo v práci, otočily po ní hlavy a upřely na ni svá malá, černá jiskrná očka.

Veruka se zastavila a rozhlížela se po veverkách. Konečně utkvěl její pohled na hezké veverce, sedící hned zkraje. Veverka držela v prackách ořech.

„Prima,“ řekla Veruka. „Tebe si vezmu!“

Vztáhla k ní ruce... když vtom... sotvaže jen zdvihla ruce od těla, v sále zavířilo, jako by jím projel hnědý kulový blesk, a než se kdo nadál, všechny veverky, co jich sedělo kolem stolu, proletěly vzduchem a snesly se na Veruku.

Pětadvacet se jich pověsilo na její pravou ruku a strhlo ji dolů. Pětadvacet dalších se jí pověsilo na levou ruku a strhlo dolů i tu. Pětadvacet veverek se jí pověsilo na pravou nohu a připoutalo ji k

podlaze.

Čtyřiaadvacet veverek se jí pověsilo na levou nohu.

A ta poslední – nejspíš jejich velitelka – vyšplhala Veruce na rameno a začala té hloupé holce proklepávat prackou hlavu.

„Zachraňte ji!“ vřeštěla paní Saltini. „Veruko! Vrat' se! Co to tam s ní tropí?“

„Zkoušejí, jestli není zkažená,“ řekl pan Wonka. „Koukejte se.“

Veruka se divoce vzpírala, ale veverky ji držely pevně. Ťuk-ťuk-ťuk, ťukala jí veverka na rameni do hlavičky prackou.

Znenadání strhly veverky Veruku k zemi a táhly ji pryč.

„Aj-jaj! Tak ona je přece jen zkažená,“ řekl pan Wonka. „To jí musela znít hlava jaksepatří dutě.“

Veruka kopala a vřískala, ale všechno bylo marné. Z pevného sevření drobných veverčích pracek nebylo úniku.

„Kam ji to táhnou?“ ječela paní Saltini.

„Tam, kam házejí zkažené ořechy,“ odpověděl zdvořile pan Willy Wonka. „Do odpadové jímky.“

„Krucipísek, snad ji nechtějí hodit do odpadků?“ vybuchl pan Saltini, přihlížející tomu všemu skleněnými dveřmi.

„Zachraňte ji!“ prosila paní Saltini.

„Už je pozdě,“ řekl pan Wonka. „Už je pryč!“

A opravdu.

„Ale kde?“ vykřikla paní Saltini a zalomila rukama. „Co se děje ze zkaženými ořechy? Kam ta jímka vůbec vede?“

„Tahle jímka,“ řekl pan Wonka, „ústí přímo do hlavní odpadové roury, kam se stahují všechny odpadky z celé továrny – smetky z podlahy, bramborové slupky, shnilé zelí, rybí hlavy a podobné svinstvo.“

„To bych rád věděl, kdo v *téhle* továrně jí ryby a zelí a brambory?“ řekl Miky Telekuk.

„Já, samosebou,“ odpověděl pan Wonka. „Máš snad za to, že jsem živ o kakaových bobech?“

„Ale... ale... ale...“ ječela paní Saltini, „kam vede ta hlavní roura?“

„Kam? No přece do pece,“ řekl klidně pan Wonka. „Do pece, kde se odpadky spalují.“

Paní Saltini otevřela svá velká rudá ústa a rozječela se jako siréna.

„Nebojte se,“ utěšoval ji pan Wonka. „Stále nám zbývá naděje, že dneska v noci nezatopili.“

„*Naděje!*“ vzlykala paní Saltini. „Chudáček Veruka! Oni mi ji upěčou jako sele!“

„Ano, to je vskutku nepříjemné,“ vyjádřil se pan Saltini. „Tak podívejte, pane Wonko,“ dodal, „myslím, že tentokrát jste to poněkud přehnal. Moje dcera je snad trochu nezpůsobná – to prosím uznávám – ale to ještě neznamená, že ji můžete usmažit na škvarek. Račte vzít prosím na vědomí, že teď jste mne skutečně pohněval.“

„Ach, nezlobte se, dobrý muži,“ řekl pan Wonka. „Počítám, že na ni dříve či později někde narazíme. Třeba nespadla až dolů. Mohla uvíznout v potrubí hned pod jímkou, a je-li tomu tak, stačí ji odtud prostě vytáhnout.“

Sotvaže to uslyšeli, vřítili se pan a paní Saltini do Ořechového sálu, doběhli k odpadové jímce a nahlíželi dovnitř.

„Veruko!“ křičela paní Saltini. „Jsi tam?“

Žádná odpověď.

Paní Saltini se vyklonila ještě víc, aby lépe viděla. Klečela na samém okraji jímky a její ohromné pozadí čnělo vzhůru jako

obrovská houba. Byla to nebezpečná poloha. Stačilo do ní jen malinko šťouchnout... docela malinko v tom pravém místě... a právě tohle teď veverka udělaly!

Zavřeštěla jako papoušek a překulila se po hlavě do jímky. („Můj ty smutku!“ řekl pan Saltini, vida svou manželku přepadat do díry v podlaze, „tolik odpadků tu snad ještě neměli!“ Sledoval, jak jeho manželka mizí v temnotách. „Jaké to tam je, Angíno?“ zavolal za ní. Naklonil se ještě hlouběji.

Veverky se seběhly za jeho zády.

„Pomoc!“ vykřikl.

Ale to už letěl vzduchem a dolů do jímky, zrovna tak jako před ním jeho manželka – a před tou jeho dcera.

„Jehulenu!“ vykřikl Karlík, který to spolu s ostatními sledoval skleněnými dveřmi, „co teď s nimi bude?“

„Počítám, že je dole někdo zachytí,“ řekl pan Wonka.

„Ale co ta spalovací pec?“ zeptal se Karlík.

„V té se zatápí jenom obden,“ řekl pan Wonka. „Možná že dneska vůbec nezatopili. Kdoví... třeba budou mít štěstí...“

„Pšššt!“ utiřil je dědeček Pepa. „Poslouchejte! Zpívají další písničku!“

Odkudsi z hloubi chodby zadunělo rachocení bubnů. A vzápětí se rozezněla píseň:

„Veruka Saltini! Ta už se sotva vrátí zpátky!

Právě nám zmizela v kanále na odpadky!

*A jelikož se domníváme, že třeba řešit
případ celý*

(a případ Saltini si to přec přímo velí),

vzali jsme do rukou od celé věci klíče

a nezapomněli jsme ani na rodiče.

Dolů se řítí Veruka a stoka už se pění –

a nám tak zbývá čas k malému vysvětlení,

že dívka potká při svém pádu

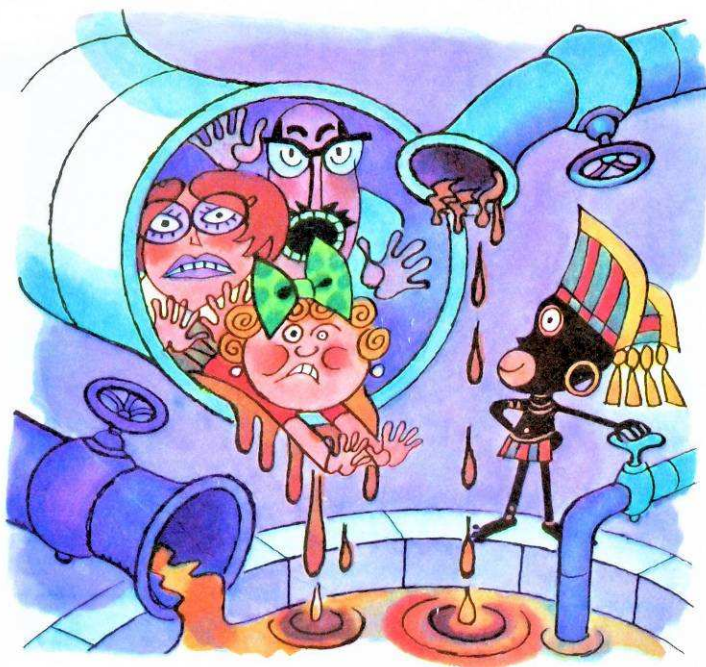
hromadu různých kamarádů,

jiných, než znala nahoře, to ani zdání

po jejich jemnosti a módním vychování.

Rybí hlavu kupříkladu, uříznutou
jistou rukou
dneska ráno z platýze. Hezký den, že?
Skutečně!
Jak se daří? Báječně!
A kousek dál, vlevo dole
už se další tlačí v kole,
vyběhly na velkou túru:
chleba a kus romadúru,
zde dokonce řízek čísi,
ústřice vypadlá z mísy,
zelenají se tu párky
(a jsou cítit z velké dálky),
žluklá hruška, shnilý meloun
v jednom chumlu se tu melou,
plno věcí je v té tůni,
plno trochu strašných vůní!
To je houfek kamarádů,
které potká při svém pádu,
takhle kdo je na scestí
platí za své neštěstí.
Teď to tu pomalu vypadá na hádku,
kdopak nám zaručí, že je to v pořádku,
že všechno je jen její hřích?
Proč hněv a ostuda a smích
valí se na Veruku Saltini?
To ona jen má platit za viny?
I když je zkažená a nic dobrého neumí,
nemohla zkazit sama sebe, to se rozumí!
Tak kdo ji zkazil, dámy a páni?
Kdo spěchal vyplnit kdejaké její přání?
Tak kdo si vychoval tohohle rozmazlence?
Kdo jsou ti viníci? Dostanou věnce!
Běda! Není třeba dlouho pátrat,
hříšníci jsou tady! Zkrátka
je to... (je to smutná novinka) –

*je to... sám papínek a matinka.
Proto byl jejich osud vratký.
Proto se shledali – v jímce na odpadky.“*

25. VELKÝ SKLENĚNÝ VÝTAH

„Něco takového jsem jaktěživ neviděl!“ volal pan Wonka. „Děti mizí jako králíci. Ale nic si z toho nedělejte. Všichni vyvážnou se zdravou kůží!“

Pan Wonka se rozhlédl po prořídleém hloučku, stojícím vedle něho. Zbývaly už jenom dvě děti – Miky Telekuk a Karlík Bucket. A tři dospělí, pan a paní Telekukovi a dědeček Pepa. „Tak co, půjdeme dále?“ zeptal se jich.

„Ach, ano!“ vykřikli Karlík a dědeček Pepa jako jeden muž.

„Už mě bolí nohy,“ postěžoval si Miky Telekuk. „Chtěl bych se koukat na televizi.“

„Když tě bolí nohy, tak pojedeme výtahem,“ řekl pan Wonka. „Tamhle stojí. Pojd'te!“ Přehopsal chodbou ke dvojitém dvoukřídlým dveřím. Dveře se klouzavě rozevřely. Kluci a dospělí vstoupili do výtahové kabiny.

„A teď si řekněte,“ vybídl je pan Wonka, „který knoflík zmáčkne nejdrív. Vyberte si!“

Karlík Bucket užasle jezdil očima po kabině. Byl to nejbláznivější výtah, jaký kdy viděl. Všude samé knoflíky. Všechny čtyři stěny a dokonce i strop pokrývaly dlouhé řady malých černých tlačítek, jedno vedle druhého, jedna řada za druhou. Muselo jich být na každé stěně aspoň tisíc a další tisíc na stropě! A pak si Karlík povšiml, že u každého knoflíku je malý sítek s označením sálu, kam vás výtah zaveze, když příslušný knoflík stisknete.

„Tohle není jen tak obyčejný výtah, co jezdí nahoru a dolů!“ prohlásil chlubně pan Wonka. „Tenhle jezdí křížem krážem, do všech stran a všemi směry, jak se vám zlíbí! Dostanu se jím do každické místnosti, sálu či haly, ať leží v kterémkoli koutě továrny. Stačí stisknout knoflík... a bzzzzz... už se jede!“

„*Fantastické!*“ zabručel dědeček Pepa. Přejížděl pohledem po dlouhých řadách knoflíků a oči mu plály vzrušením.

„Kabina je z tlustého průzračného skla,“ pokračoval pan Wonka. „Stěny, strop, podlaha, všechno všecičko je ze skla, takže krásně vidíte ven.“

„Já nic nevidím,“ řekl Miky Telekuk.

„Zvol si jeden knoflík,“ řekl pan Wonka. „Každý z vás dvou kluků může zmáčknout jeden knoflík. Tak vybírejte! Honem! V každém sále se vyrábí nějaký báječný pamlsek!“

Karlík začal rychle pročítat štítky vedle knoflíků. LEDOVKOVÁ POLE – ROZLOHA 5000 HEKTARŮ, stálo na jednom. JABLONĚ S MARCIPÁNOVÝMI JABLKY PRO VAŠI ZAHRADU – NEJRŮZNĚJŠÍ VELIKOSTI, stálo na sousedním. A pak... STŘÍKACÍ PISTOLE NA MALINOVKU. POLÁRKOVÁ KLUISTĚ. VÝBUŠNÉ BONBÓNY PRO VAŠE NEPRÁTELE! SVĚTĚLKUJÍCÍ LÍZÁTKA NA NOC DO POSTELE. MENTOLOVÉ VĚTROVKY PRO KLUKY ZE SOUSEDNÍ ULICE – ZEZELENAJÍ JIM PO NICH ZUBY NA CELÝ MĚSÍC! PLOMBOVACÍ KAREMELY – SBOHEM, PÁNI ZUBAŘI.

LEPKAVÉ ŠPALKY PRO UMLUVENÉ RODIČE. SMĚŠNĚ SE KROUTÍCÍ POKROUTKY. NEVIDITELNÉ ČOKOLÁDOVÉ TYČINKY – VHODNÉ ZVLÁŠTĚ DO ŠKOLY. CUCACÍ TUŽKY S CUKROVOU POLEVOU. LIMONÁDOVÉ PLAVECKÉ BAZÉNY. KOUZELNÁ ŘÍDÍTKA KE KOLOBĚŽKÁM – JEN SE JICH DOTKNETE A V PUSE SE VÁM ROZLINE CHUŤ CUKRKANDLU. DUHOVÝ DROPS – JAK ZAČNETE CUCAT, MŮŽETE PLIVAT V ŠESTI ROZLIČNÝCH BARVÁCH.

„Tak honem, honem!“ volal pan Wonka. „Nemůžeme na vás čekat celý den!“

„Máte tu taky nějaký *televizní sál*?“ zeptal se Miky Telekuk.

„Samosebou, že je tady televizní sál,“ řekl pan Wonka. „Vidíš tady ten knoflík?“ ukázal prstem. Všichni pohlédli tím směrem. TELEVIZNÍ ČOKOLÁDY, stálo na malém štítku vedle knoflíku.

„Jupííííí!“ zavýskl Miky Telekuk. „To je ono!“ Natáhl palec a zmáčkl knoflík. Vzápětí to v kabině úděsně zasvištělo. Dveře hlučně zapadly a kabina poskočila, jako by ji štípala vosy. Ale poskočila stranou! A našim cestujícím – kromě pana Wonky, který se držel za řemen visící ze stropu – ujely nohy a sesypali se na podlahu.

„Vstávejte! Vstávejte!“ volal pan Wonka a prohýbal se smíchy. Sotvaže se ale vyškrábali na nohy, změnila kabina směr a zahнула zprudka za roh výtahové šachty. A byli zase na zemi.

„Pomoc!“ ječela paní Telekuková.

„Chytněte se mě za ruku, madam,“ řekl dvorně pan Wonka. „Tak! A teď se podržte tady toho řemenu. Chytněte se všichni za řemeny. Cesta ještě není u konce!“

Dědeček Pepa vrávoravě vstal a chytil se řemenu. Malý Karlík, který tak vysoko nedosáhl, zahákl ruku kolem dědečkovy nohy a pevně se k ní přilípl.

Výtah se řítíl rychlostí kosmické rakety dále. Teď začal stoupat. Letěl vzhůru po příkré šikmé dráze, jako když stoupá do strmého srázu kopce. A pak znenadání, jako by konečně dosáhl vrcholku a ocitl se nad propastí, začal výtah padat jako kámen dolů a Karlík měl náhle pocit, že má žaludek v krku, a dědeček Pepa rozpustile vykřikl: „Juchúúúú! To je fofr!“ A paní Telekuková zaječela: „Přetrhlo se lano! Rozbijeme se na padrť!“ A pan Wonka řekl: „Uklidněte se, vážená dámo,“ a poklepal jí konejšivě na rameno. A dědeček Pepa sjel pohledem ke Karlíkovi, který se tiskl k jeho nohám, a zeptal se: „Není ti zle, Karlíku?“ A Karlík vykřikl: „Vůbec ne! Je to prima! Jako na lochnesce!“ A skleněnými stěnami výtahu tu a tam letmo zahlédli všelijaké podivuhodné a úžasné věci, které se daly v sálech podél jejich cesty:

Obrovskou kašnu, z níž kanula na podlahu nějaká hnědá slizká kaše...

Vysokou hrbolatou horu, celou z jediného kusu fondánu, z jejichž úbočí Umpa-Lumpové – zabezpečení horolezeckými lany – vysekávali sekyrkami velikánské fondánové špalky...

Stroj, z kterého se valil bílý prášek, až to kolem něho vypadalo jako ve sněhové vánici...

Jezero vařícího karamelu, nad nímž se vznášela mračna páry...

Vesnici Umpa-Lumpů s maličkými domečky a stovkami umpa-lumpských dětí, vysokých sotva deset centimetrů, hrajících si na ulicích...

Potom se dráha výtahu začala opět vyrovnávat se zemí, ale zdáli se letět ještě rychleji než prve a zvenčí k nim doléhal řev větru,

rozráženého kabinou... a pak se otočili... a letěli zpátky... a zase vzhůru... a pak dolů... a...

„Já budu asi zvracet,“ vykřikla paní Telekuková, celá zelená v obličeji.

„To prosím vás nedělejte,“ řekl pan Wonka.

„Zkuste mi v tom zabránit!“ odsekla paní Telekuková.

„Poslužte si tedy tímhle,“ řekl pan Wonka, sejmul z hlavy svůj velkolepý cylindr a nastrčil jej paní Telekukové před ústa.

„Okamžitě ten pekelný stroj zastavte!“ poručil pan Telekuk.

„To nejde,“ řekl pan Wonka. „Nezastaví, dokud nebudeme na místě. Musíme jen doufat, že teď nikdo nejede *druhým* výtahem.“

„Jakým druhým výtahem?“ zaječela paní Telekuková.

„Tím, který jezdí po stejné dráze jako tenhle, ale opačným směrem,“ vysvětlil pan Wonka.

„Mordsetfagot, snad nechcete říct, že bychom se s ním mohli srazit?“ rozkřikl se pan Telekuk.

„Mně prozatím vždycky štěstí přálo,“ řekl pan Wonka.

„Teď už ale *opravdu* budu zvracet!“ ječela paní Telekuková.

„Ne, ne!“ řekl pan Wonka. „To nesmíte! Už budeme na místě! Zničila byste mi klobouk!“

V příštím okamžiku zaskřípěly brzdy a výtah začal zpomalovat. A vzápětí se zastavil.

„To byla jízda!“ vydechl pan Telekuk a setřel si ze svého velkého kulatého obličeje kapesníkem pot.

„Vícekrát do toho nevlezu!“ hekala paní Telekuková. A potom se dveře kabiny klouzavě rozevřely a pan Wonka řekl: „Ještě okamžik! Žádám vás, abyste se v tomto sále chovali nanejvýš opatrně. Nacházejí se v něm nebezpečné věci a *nesmíte* si s nimi zahrávat.“

26. V SÁLE TELEVIZNÍCH ČOKOLÁD

Rodina Telekukových společně s Karlíkem a dědečkem Pepou vystoupili z výtahu a ocitli se v sále tak oslnivě jasném a oslnivě bílém, že se rozšílhali bolestí a museli se zastavit. Pan Wonka jim každému podal tmavé brýle a řekl: „Nasad'te si je rychle! A v žádném případě je nesundávejte! Tohle světlo by vás mohlo oslepit!“

Jakmile měl Karlík na očích brýle, mohl se už bez obav rozhlédnout. Spatřil před sebou dlouhý úzký sál. Byl celý vymalován bíle. Dokonce i podlaha byla bílá a nikde ani smítko prachu. Ze stropu visely mohutné reflektory a zalévaly sál zářivým modrobílým světlem. Až na oba protilehlé konce byl sál dočista prázdný. Na jednom z konců stála obrovská televizní kamera na kolečkách a kolem ní se hemžila celá armáda Umpa-Lumpů. Olejovali její klouby, otáčeli různými knoflíky, hýbali páčkami, leštili skleněné objektivy. Jejich oblečení bylo poněkud výstřední. Měli na sobě křiklavé červené kosmonautické obleky včetně kulových přileb s velkými zasklenými průzory – tak přece kosmonautické obleky vypadají – a pracovali za naprostého ticha. Když je tak Karlík pozoroval, zmocnil se ho chvějivý pocit nebezpečství. Nebezpečí viselo ve vzduchu a Umpa-Lumpové si toho byli vědomi. Neklábosili mezi sebou ani si neprozpěvovali, ale pohybovali se ve svých kosmonautických oblecích kolem kamery zvolna a obezřetně.

Na protějším konci sálu, asi tak padesát kroků od kamery, seděl za rozlehlým černým stolem samojediný Umpa-Lumpa – také v kosmonautickém – a upřeně zíral na obrazovku velikého televizoru.

„To koukáte!“ vykřikl pan Wonka, poskakující už opět vzrušením jako meruna. „Vidíte před sebou zkušební sál mého posledního a největšího vynálezu – televizní čokolády!“

„Co to je televizní čokoláda?“ zeptal se Miky Telekuk.

„Propánakrále, dítě, přestaň mi už skákat do řeči!“ řekl pan Wonka. „Televizní čokoláda je čokoláda přenášaná televizí. Já

osobně televizi nemám rád. Myslím, že v malých dávkách neškodí, ale užívat ji v malých dávkách, to zřejmě děti nedokáží. Nejradši by před ní seděly od rána do večera a civěly a civěly...”

„Zrovna jako já!“ řekl Miky Telekuk.

„Ruš!“ okřikl ho pan Telekuk.

„Děkuji,“ řekl pan Wonka. „Vysvětlím vám nyní, jak můj zázračný televizní okruh pracuje. Ale nejprve se vás musím zeptat, jestli vůbec víte, jak funguje normální televize? Je to docela prosté. Na jednom konci snímá obraz televizní kamera. Nafilmované obrazy se pak rozštěpí na milióny malinkých kousíčků, tak malých, že je okem vůbec nespátříte, a tyhle kousíčky jsou pak pomocí elektřiny vystřelovány na oblohu. Prohánějí se sem a tam po nebi, až konečně narazí na nějakou anténu. Potom sjedou jako blesk po drátě do televizoru a tam se strkají a tlačí, dokud i ten poslední kousíček nezapadne zpátky na své místo jako poslední kostka skládačky – a pak, sim-sala-bim – a na obrazovce se objeví obrázek.“

„To není moc *přesné* vysvětlení,“ řekl Miky Telekuk.

„Na levé ucho špatně slyším,“ řekl pan Wonka. „Musíš prominout, ale nerozuměl jsem ti.“

„Říkal jsem, že jste to moc přesně nevysvětlil,“ hulákal na pana Wonku Miky Telekuk.

„Jseš docela roztomilý chlapec,“ řekl pan Wonka, „ale příliš ti to mluví. Vraťme se však k věci. Když jsem poprvé uviděl televizi, dostal jsem ohromný nápad.“

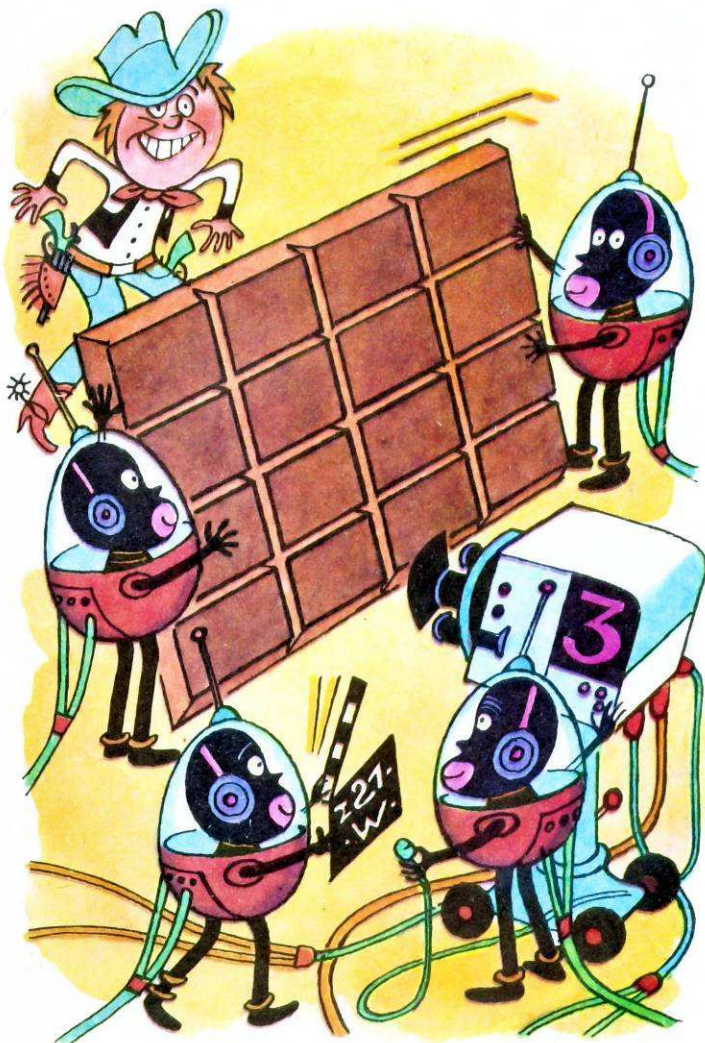
„Ale počkat!“ vykřikl jsem, „když se dá *filmový obraz* rozložit na milióny kousíčků a ty kousíčky vystřelit do vzduchu a na druhém konci zase spojit dohromady, proč bych nemohl udělat totéž s tabulkou čokolády? Proč bych nemohl vystřelit do vzduchu skutečný balíček čokolády rozložený na kousíčky, a ty pak na druhém konci spojit opět v čokoládu, jen ji vzít a zakousnout se do ní!“

„To přece není možné!“ řekl Miky Telekuk. „Myslíš?“ zvolal pan Wonka. „Tak se dívej! Pošlu teď z jednoho konce sálu na druhý tabulku mé nejlepší čokolády – a televizi! Připravte se! Přineste čokoládu!“

V příštím okamžiku napochodovalo před kameru šest Umpa-Lumpů, nesoucích na ramenou největší tabulku čokolády, jakou kdy

Karlík viděl. Byla velická jako matrace, na které spal doma v kuchyni.

„Musí být tak velická,“ vysvětloval pan Wonka, „protože ať vyšlete televizí cokoliv, pokaždé to na druhém konci vyjde daleko menší než před odesláním. Dokonce i v docela obyčejné televizi není

nafilmovaný člověk větší než tužka, i když je to třeba ve skutečnosti hotový obr, nemám pravdu? Tak pojedeme! Všichni na svá místa! *Ne, ne! Zadržte! Všechno stát!* Hej, ty tam! Miky Telekuku! Pojď zpátky! Stojíš moc blízko u kamery! Vyzářuje nebezpečné paprsky!

Rozložily by tě ve vteřině na milión kousků. Proto nosí Umpa-Lumpové kosmonautické skafandry. Chrání je před zářením. V pořádku! To už je lepší. Tak jedeme! Kamera!“

Jeden z Umpa-Lumpů se pověsil na obrovský pákový vypínač a vší silou jej stáhl dolů.

Oslnivě se zablesklo.

„Čokoláda je pryč!“ vykřikl dědeček Pepa a v úžasu rozhodil ruce.

Opravdu! Celá ta ohromná tabulka čokolády se doslova vypářila do vzduchu!

„Už je na cestě!“ křičel pan Wonka. „Sviští nám teď nad hlavou v miliónech malilinkých kousíčků.“

Honem! Pojd'te se podívat!“ A hnal se na protější konec sálu, kde stál veliký televizní přijímač, a ostatní běželi za ním. „Dívejte se na obrazovku!“ volal v běhu. „Už se začíná objevovat!“

Obrazovka zablikala a rozzářila se. Vzápětí se v jejím středu objevila malá tabulka čokolády.

„Vezměte si ji!“ vykřikl pan Wonka, který se choval stále rozčileněji.

„A nevíte jak?“ zeptal se Miky Telekuk. „Vždyť je to jen obrázek na televizní obrazovce!“

„Karlíku,“ zavolal pan Wonka, „vezmi si ji tedy ty! Natáhni ruku a sáhni po ní.“

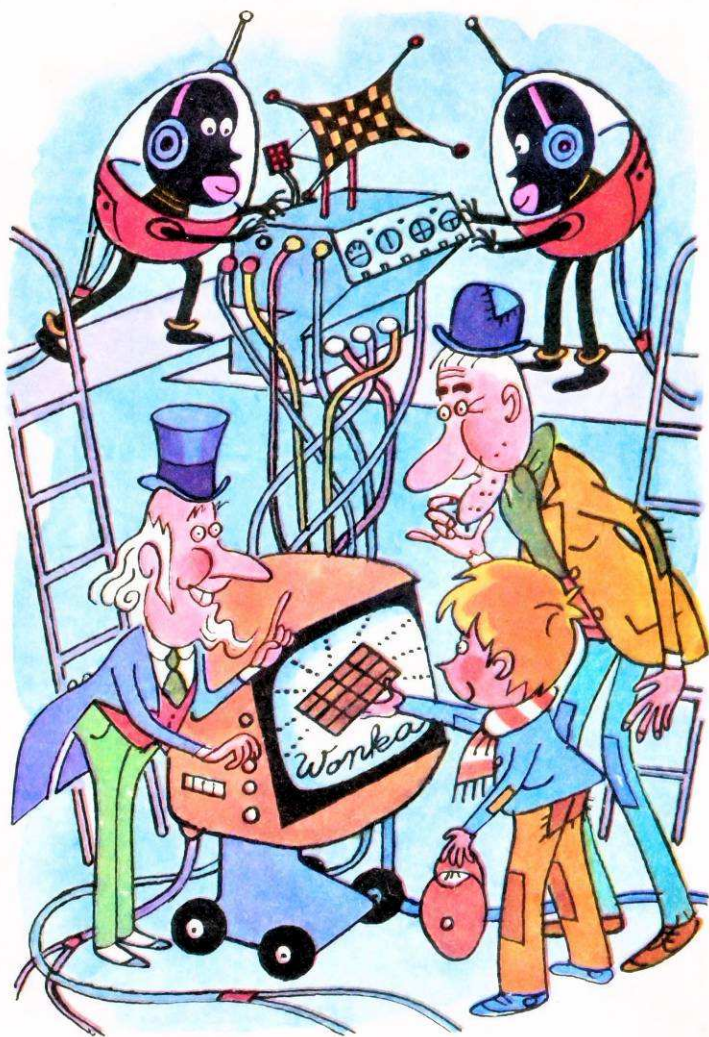
Karlík vztáhl ruku k obrazovce a najednou se v jeho prstech ocitla tabulka čokolády. Divže ji samým překvapením zase neupustil.

„Sněz ji!“ pobídl ho pan Wonka. „No tak, pusť se do ní! Uvidíš, jak si pochutnáš. Je to pořád ta samá tabulka. Jenom se cestou trochu zmenšila, nic víc.“

„To je fantastické!“ žasl dědeček Pepa. „To je... to je... hotový zázrak!“

„A představte si,“ halasil pan Wonka, „jaké to bude, až svůj vynález rozšířím po celé zemi... Budete sedět pěkně doma a koukat na televizi a náhle se na obrazovce ukáže reklama a skrytý hlas řekne: JEZTE WONKOVY ČOKOLÁDY! JSOU NEJLEPŠÍ NA SVĚTĚ! NEVĚŘÍTE? PAK OCHUTNEJTE SAMI! – *TEĎ!* A vy jenom natáhnete ruku a vezmete si z obrazovky čokoládu. To bude, co?“

„Senzace!“ zvolal dědeček Pepa. „Tohle převrátí svět naruby!“

27.
ZTELEVIZNĚNÍ
MIKYHO TELEKUKA

Mikyho Telekuka vzrušilo zteleviznění tabulky čokolády snad ještě víc než dědečka Pepu. „Ale, pane Wonko,“ vykřikl, „můžete takhle posílat vzduchem i *jiné věci*? Třeba rohlík s máslem? Nebo kornflejky?“

„Ty moje tetičko skákává!“ zděsil se pan Wonka. „O takových odpornostech přede mnou nemluv. Víš ty vůbec, z čeho se takové kornflejky dělají? Z tlučených kroucených hoblin, které vypadávají z ořezávek na tužky.“

„Ale kdybyste chtěl, mohl byste je poslat televizí jako tu čokoládu?“ vyptával se Miky Telekuk.

„Samosebou že bych mohl.“

„A co lidi?“ ptal se Miky Telekuk. „Mohl byste takhle přenést z jednoho místa na druhé skutečného živého člověka?“

„Člověka?“ vykřikl pan Wonka. „Přeskočilo ti?“

„Šlo by to?“

„Propánapavijána, dítě, to opravdu nevím... Ale počítám, že by to šlo... ano, jsem přesvědčen, že by to bylo možné... samosebou... ale nikdy bych to neriskoval... mohlo by to dopadnout moc špatně...“

Miky Telekuk už ale neposlouchal a utíkal pryč. Jakmile od pana Wonky uslyšel: „Ano, jsem přesvědčen, že by to bylo možné... samosebou,“ obrátil se a rozběhl se, co mu nohy stačily, ke druhému konci sálu, kde stála kamera. „Dávejte pozor!“ křičel v běhu. „Stanu se prvním ztelevizněným člověkem na světě!“

„Ne, ne, ne, ne!“ volal za ním pan Wonka. „Miky!“ ječela za ním paní Telekuková. „Stůj! Vrat se! Rozloží tě to na milión kousíčků!“

Ale Miky se zastavit nedal. Uháněl, kluk jeden bláznivý, jako o závod, a když doběhl ke kameře, vrhl se po vypínači, rozhazuje při tom Umpa-Lumpy na všechny strany.

„Nashle, mašle!“ zakřičel, strhl páku vypínače dolů a skočil

rovnou do záběru širokého objektivu televizní kamery.

Oslnivě se zablesklo.

Potom se rozhostilo ticho.

Potom paní Telekuková vyrazila kupředu... ale vzápětí strnula uprostřed sálu... a stála tam a stála... a třeštila oči na místo, kde ještě před vteřinou stál její syn... a pak se její velká rudá ústa rozevřela a rozječela: „Je pryč! Je pryč!“

„Je v tahu! Dočista v tahu!“ povykoval pan Telekuk.

Pan Wonka přichvátal k paní Telekukové a položil jí zlehka ruku na rameno. „Musíme doufat v dobrý konec,“ řekl. „Musíme se modlit, aby se váš synáček ukázal na druhé straně živ a zdrav.“

„Miky!“ zaskučela paní Telekuková a popadla se za hlavu. „Kdepak jsi, Miky!“

„Já ti povím, kde je,“ řekl pan Telekuk. „Fičí nám nad hlavou rozložený na milión malilinkých kousíčků!“

„Takhle nemluv!“ hořekovala paní Telekuková.

„Dívejte se všichni na obrazovku,“ řekl pan Wonka. „Každou chvíli by se měl ukázat!“

Pan a paní Telekukovi, dědeček Pepa, malý Karlík a pan Wonka se shlukli kolem televizoru a napjatě zírali na obrazovku. Zatím byla slepá.

„Tomu to ale trvá, než se ráčí objevit,“ řekl pan Telekuk, otíraje si zpoceně čelo.

„Ach jo, ach jo,“ vzdychal pan Wonka, „já se jen modlím, aby se žádný jeho kousíček nezatoulal.“

„O čem to krucipísek mluvíte?“ zeptal se ostře pan Telekuk.

„Nerad bych vás lekal,“ odpověděl pan Wonka, „ale někdy se stane, že do televizoru doputuje pouze polovina vyslaných kousíčků. Naposledy se nám to stalo minulý týden. Nevím, čím to, ale objevila se nám jenom polovina čokolády.“

Paní Telekuková vykřikla hrůzou. „Myslíte, že se nám z Mikyho vrátí jenom půlka?“ křičela.

„Doufejme, že to bude aspoň ta horní,“ řekl pan Telekuk.

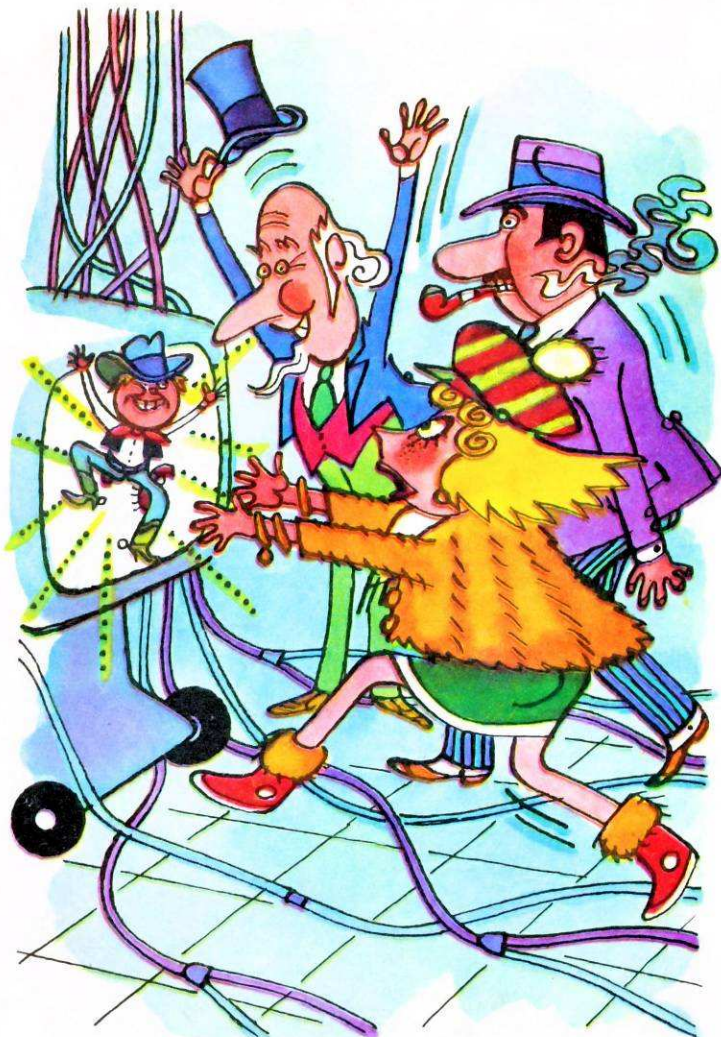
„Tiše! Klid!“ zvolal pan Wonka. „Dívejte se na obrazovku! Něco se děje!“

Obrazovka se náhle rozblikala.

Potom se na ní objevily rozvlněné linky.

Pan Wonka pootočil jedním z knoflíků a vlnky zmizely. A pak, velice zvolna, začala se obrazovka rozjasňovat.

„Už se zjevuje!“ vykřikl pan Wonka. „Chvála bohu, je to on!“

Na obrazovce, zpočátku matně, ale pak stále zřetelněji a zřetelněji, počal se zjevovat snímek Mikyho Telekuka. Zubil se od ucha k uchu a radostně mával na diváky.

„Vždyť je z něho trpaslík!“ vybuchl pan Telekuk.

„Miky,“ křičela paní Telekuková, „jsi v pořádku? Nechybí tě někde kousek?“

„To už větší nebude?“ strachoval se pan Telekuk.

„Řekni mi něco, Miky!“ stkala paní Telekuková. „Řekni mi něco! Řekni, že se ti nic nestalo!“

Z televizoru zazněl tenoučký hlásek, sotva hlasitější než myši pištění: „Ahoj, mami!“ zakňoural. „Ahoj, tatí! Tak co, vidíte *mě*? Jsem první ztelevizněný člověk na světě!“

„Vytáhněte ho!“ přikázal pan Wonka. „Rychle!“

Paní Telekuková vymrštila ruku a shrábla drobnou postavičku svého syna z obrazovky.

„Huráááá!“ jásal pan Wonka. „Je celý! Ani kousek ho nechybí! Nic se mu nestalo!“

„Jakpak že nestalo!“ namítla zlobně paní Telekuková s očima na mrňavé postavičce, která jí rejčila po dlani a mávala do vzduchu pistolkami.

Určitě nebyla větší než palec.

„Scvrknul se nám!“ řekl pan Telekuk.

„Samosebou že se scvrknul,“ řekl pan Wonka. „Co jiného jste čekali?“

„To je strašné!“ bědovala paní Telekuková. „Co s ním budeme dělat?“

A pan Telekuk řekl: „Takhle ho do školy posílat nemůžeme. Ušlapali by ho. Umačkali.“

„Takhle přece nemůže dělat *vůbec nic*!“ kvílela paní Telekuková.

„Ale jo, můžu!“ zaskřehotal tenký hlásek Mikyho. „Můžu se pořád koukat na televizi!“

„Jen přes mou mrtvolu!“ zahřměl pan Telekuk. „Ihned, jak přijdeme domů, vyhodím ten krám z okna! Mám už té tvojí televize plné zuby.“

Sotvaže to Miky uslyšel, začal vyvádět jako pomínutý. Skákal mamince po dlani, ječel a vřestěl a snažil se jí zahryznout do prstů. „Já chci koukat na televizi!“ vrískal. „Já chci koukat na televizi! Já chci koukat na televizi!“

„Ukaž! Dej mi ho!“ řekl pan Telekuk, sebral drobnou postavičku z manželčiny dlaně, zastrčil ji do kapsičky u saka a kapsičku ucpal

kapesníkem. Malý vězeň se ale nevzdával, a jak se pokoušel dostat se na svobodu, kapsička na prsou pana Telekuka se divoce zachvívala a ozývaly se z ní tlumené výkřiky a skřeky.

„Achich, achich, pane Wonko,“ bědovala a hořekovala paní Telekuková, „co budeme dělat, aby nám zase vyrostl?“

„Hmmm,“ řekl pan Wonka, přejel si rukou po bradce a zdvihl v zamyšlení oči ke stropu. „Musím se vám přiznat, že mě to trochu zaskočilo. Ale kluci jsou strašně pružní a vypínají. Vytahují se, jako by byli z gumy. Strčíme ho tedy do zvláštního stroje, na kterém zkouším natažlivost žvýkaček. Snad ho stroj vytáhne do původní velikosti.“

„Ach, děkuji vám,“ řekla paní Telekuková.

„To nestojí za řeč, vážená dámo.“

„Jak dalece se asi natáhne, co myslíte?“ zeptal se pan Telekuk.

„Možná na celé kilometry,“ řekl pan Wonka. „Kdo ví? Ale bude strašně tenký. Všechno, co vytáhnete, se ztenčí.“

„Myslíte jako žvýkačka?“ zeptal se pan Telekuk.

„Přesně tak.“

„Jak bude tenký?“ chtěla vědět paní Telekuková, rozechvělá úzkostí.

„Nemám nejmlhavější tušení,“ odpověděl pan Wonka. „Ale na tom vůbec nezáleží, protože my ho zase rychle vykrmíme. Stačí, když mu dáme trojitou koňskou dávku mého zázračného velevitamínu bonbónového. Velevitamín bonbónový obsahuje obrovské množství vitamínu A a vitamínu B. Obsahuje také vitamín C, vitamín Č, vitamín D, vitamín Ď, vitamín E, vitamín F, vitamín G, vitamín CH, vitamín I, vitamín J, vitamín K, vitamín L, vitamín M, vitamín N, vitamín Ň, vitamín O, vitamín P, vitamín R, vitamín Ř, vitamín S, vitamín T, vitamín Ť, vitamín U, vitamín V, vitamín W, vitamín X, vitamín Y, vitamín Z, a věřte tomu nebo ne, také vitamín Ž! Jediné dva vitamíny, které v něm scházejí, jsou vitamín Š, poněvadž po tom je člověku špatně, a vitamín H, po kterém by vám mohl ¹ narůst hrb jako velbloudovi. Ale navíc je tam ještě nepatrná špetka nejvzácnějšího a nejkouzelnějšího vitamínu ze všech – vitamínu Wonkova!“

„A co ten udělá Mikymu?“ zeptal se starostlivě pan Telekuk.

„Vyrostou mu po něm prsty na nohou do přesně takové délky, jak má dlouhé prsty na rukou...“

„Ach, běda!“ zalkala paní Telekuková.

„Nehloupněte,“ řekl pan Wonka. „To je přece ohromně užitečná věc. Může hrát na klavír nohama.“

„Ale pane Wonko...!“

„Nepřete se, *prosím vás!*“ řekl pan Wonka. Obrátil se a luskl třikrát prsty do vzduchu. Okamžitě se vedle něho zjevil Umpa-Lumpa. „Uděláš všechno, co je tady napsáno,“ řekl pan Wonka a podal Umpa-Lumpovi kousek papíru, na který načmáral podrobné pokyny. „Toho kloučka najdeš v kapsičce tatínkova saka. A teď už běžte! Sbohem, pane Telekuku! Sbohem, paní Telekuková! A netvařte se tak sklesle. Řekl jsem už přece, že z toho všichni vyvážnou se zdravou kůží, všichni do jednoho...“

Na protějším konci sálu již zatím Umpa-Lumpové, shromáždění kolem obří kamery, rozezněli svoje bubínky a začali křepčit v divém rytmu.

„A je to tady!“ řekl pan Wonka. „Obávám se, že jejich zpěvu neunikneme.“

Karlík se chytil dědečka Pepy za ruku a stáli s panem Wonkou uprostřed dlouhého, jasně osvětleného sálu a naslouchali Umpa-Lumpům, jak zpívají tuhle písničku:

*„Ať si kdo chce co chce říká,
je – pokud se dětí týká –
jedno platné poučení:
televize pro ně není.
(Ó, ta věčná televize!
Kéž by chtěla telezmizet!)
Skoro v každé domácnosti
krade dětem všechny ctnosti
a vrací jich sotva půlku.
Dětem lezou oči z důlků!
(Stačí snad, co v jisté rodině viděli jsme my:
Na tucet očí – tu lezlo po zemi!)
A děti dřepí a zírají a zírají a dřepí,*

potom chodí jako slepí
a jako opilce je otupí
ty televizní sirupy.
Já vím! Nechají vás na pokoji
a po oknech nešplhají,
žádné bitky s polštáři,
večeře se uvaří
i nádobí umyjete.
Ale teď se zamyslete –
(neberte to jako výtku)
– co se stane tomu dítku?
Mozek mu změkne jako sýr!
Oslepne jako netopýr!
Myšlenky zmrznou! Co bude umět?
Přestane myslet – bude jen čumět!
,Ach,‘ říkáte, ,dejme tomu,
ale když JI dáme z domu,
jak rozptýlíme svého drahouška?
Tohle mi pošeptejte do ouška!’
Na to vám odvětim otázkou hned a lehce:
,Co kdyby na svět nepřišel ten JEJÍ vynálezce?!’
Na to jste nemysleli? Nemáte zdání?
Co vám odpovím, dámy a páni:
,Děti by ČETLY! Četly a četly!
Četly by znovu, kdyby se spletly.’
Tolik úžasných vyprávění, při nichž
se tají dech,
o králích, královnách, velrybách, dragounech,
pokladech na ostrově a vodách, které nesly
náklady podlounníků s ovázanými vesly,
piráti oblečení do rudých pantalonů
a vzpoury na lodi a tance slonů,
kolem kotlů lidojedi –
jedni pečou, druzí jedí.
(Co to voní? Hlavo hloupá!
V kotli paní Penelopa!)

*A tak se vás znovu ptáme: „Nač
doma mít ten lačný přijímač,
co děti jí, děti tráví,
dokavad je neotraví?*

*Proč místo něj bez vší slávy
knihovničku nepostavit?!’*

*P. S. Co se týče kluka Miky Telekuka,
pouhé pomyšlení působí nám muka,
že nezbyvá než jen vyčkat,
zdali se mu vrátí výška.*

*Však pokud ne... ach, pokud ne...
to bude... inu... zlé – osudné...”*

28. ZBÝVÁ UŽ JEN KARLÍK

„A kam se podíváme teď?“ zeptal se pan Wonka, když se otočil a rozběhl se k výtahu. „No tak! Honem! Musíme si pospíšet! Kolik dětí nám ještě zbývá?“

Karlík pohlédl vzhůru na dědečka Pepu a dědeček Pepa zas dolů na Karlíka.

„Ale... pane Wonko,“ zavolal za ním dědeček Pepa, „už je tu... už je tu jen náš Karlík.“

Pan Wonka se prudce otočil a zadíval se na Karlíka.

Nastalo ticho. Karlík stál jako přikovaný a pevně svíral dědečkovu ruku.

„Ty že jsi dočista poslední, kdo nám tu zbyl?“ stavěl se překvapeným pan Wonka.

„Ano, já,“ zašeptal Karlík. „Já jsem poslední.“

A pan Wonka zničehonic vybuchl radostí. „Ale *milý chlapče*,“ jásal, „*to znamená, že jsi vyhrál!*“

Vyběhl z výtahu a začal Karlíkovi potřásat rukou s takovou vervou, že mu ji div nevyškubl z ramene. „Blahopřeju ti, junáku!“ hlaholil. „Srdečně ti blahopřeju! Mám z toho ohromnou radost! Líp to dopadnout nemohlo! No to je báječné! Víš, že jsem tušil hned od začátku, že to budeš ty? Bravo, Karlíku, bravo! No to je ohromné! Teď teprv začne ta pravá legrace! Ale žádné lelkování! Žádné bloumání! Žádné okounění! Máme ještě méně času, než jsme měli dosud! Musíme do večera stihnout řůru věcí. Když si představím, co všechno musíme vyřídit! A kolik lidí sem přivést! Ale naštěstí máme tenhle skleněný výtah, který všechno urychlí! Skoč dovnitř, Karlíku, hybaj! A vy také, pane dědečku Pepo! Ne, kdepak, až po vás! Tak se mi to líbí! A tentokrát si zvolím knoflík já sám!“ Vesele rozskotačené oči pana Wonky spočinuly na okamžik na Karlíkově tváři.

Teď se určitě stane něco praštěného, pomyslel si Karlík. Ale nebál

se ani trochu. Nebyl ani nervózní. Byl jen rozechvělý vzrušením. A dědeček Pepa jakbysmet. Staříkův obličej plál nedočkavostí, jak sledoval každický pohyb pana Wonky. Pan Wonka se natáhl po knoflíku vysoko na stropě výťahu. Karlík i dědeček natáhli krky, aby si přečetli, co stojí na štítku u knoflíku.

Stálo tam: VZHŮRU A VEN.

„Vzhůru a ven,“ přemýšlel Karlík. „Co to může být za sál?“

Pan Wonka stiskl knoflík.

Skleněné dveře zapadly.

„Držte se!“ vykřikl pan Wonka.

A potom PFÍÍÍÍ! Výťah vystřelil vzhůru jako raketa. „Juchúúúúúú!“ zavýskl si dědeček Pepa. Karlík se tiskl k dědečkovým nohám, pan Wonka se držel za řemen visící ze stropu a stoupali, stoupali, stoupali a stoupali, tentokrát kolmo vzhůru, bez jakýchkoli obrátek a zatáček, a Karlík slyšel, jak s přibývajícím rychlostí vítr kolem kabiny sviští čím dál pronikavěji. „Juchúúúú!“ zavýskl znovu dědeček Pepa. „Juchúúúúúú! To je frkot!“

„Rychleji!“ volal pan Wonka a bušil přitom pěstičkou do stěny výťahu. „Rychleji! Rychleji! Jestli nepoletíme rychleji, nikdy neprorazíme skrz!“

„Skrz co?“ zakřičel dědeček Pepa. „Skrz co musíme prorazit?!“

„Cha-chá!“ rozesmál se pan Wonka, „však uvidíte! Celá léta jsem toužil stisknout tenhle knoflík! Ale až dodneška jsem to neudělal! Mokrát jsem byl v pokušení, to mi věřte. Ano, svádělo mě to, a jak! Ale nedokázal jsem přenést přes srdce, že si udělám do střechy díru! Jedem, kluci! Vzhůru a ven!“

„To jako...“ křičel dědeček Pepa, „...to jako chcete říct, že tenhle výťah...“

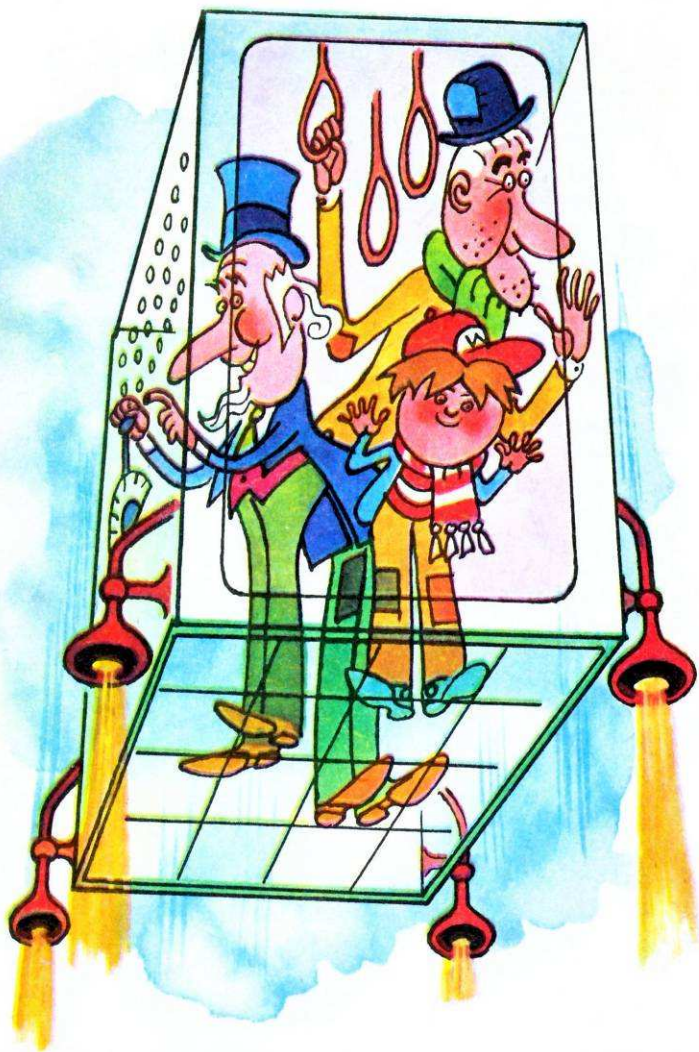
„Ale jistě!“ odtušil pan Wonka. „Jen počkejte a uvidíte! Vzhůru a ven!“

„Ale... ale... ale... vždyť je ze skla!“ křičel dědeček Pepa. „Rozletí se na milión střepů!“

„To je docela možné,“ řekl pan Wonka, neztrácející svou dobrou náladu. „Věřte ale, že je z pořádně tlustého skla.“

Výťah se řítíl dále, stoupal výš a výš a ještě výš, rychleji a rychleji a ještě rychleji...

Pak náhle KRACH – a přímo nad jejich hlavami zazněl strašlivý praskot tříštícího se dřeva a střešních tašek a dědeček Pepa vykřikl: „Pomoc! To je konec! Je po nás veta!“ a pan Wonka řekl: „Kdepak, není! Prorazili jsme! Jsme venku!“ Opravdu, výtah prorazil střechou

továrny a stoupal teď jako raketa vzhůru k nebesům a jeho skleněnou střechou proudilo dovnitř slunce. V pěti vteřinách byli půl kilometru nad zemí.

„Ten výtah se zjančil!“ křičel dědeček Pepa.

„Ničeho se nebojte, vážený pane,“ řekl klidně pan Wonka a stiskl další knoflík. Výtah se zastavil. Zastavil se a zůstal stát ve vzduchu jako helikoptéra. Vznášel se nad továrnou a vlastně nad celým městem, jež se pod nimi rozprostíralo jako obrázek na letecké pohlednici. Skleněnou podlahou, na které stáli, viděl Karlík hluboko dole malinké domečky a ulice pokryté tlustou vrstvou sněhu.¹ Nebyl to moc příjemný pocit, stát takhle vysoko na obloze na průzračném skle. Nahánělo to strach. Budilo to ve vás dojem, že nemáte pod nohama vůbec nic.

„Nemůže se nám nic stát?“ zeptal se dědeček Pepa. „Co vlastně ten výtah drží ve vzduchu?“

„Cukrolina!“ řekl pan Wonka. „Jeden milión cukroltů! Ach, podívejte!“ vykřikl a ukázal dolů. „Tamhle jsou ostatní děti! Vracejí se domů!“

29. OSTATNÍ DĚTI SE VRACEJÍ DOMŮ

„Nejdříve ze všeho se *musíme* snést dolů a podívat se na naše malé kamarády,“ řekl pan Wonka. Stiskl opět jiný knoflík a výtah začal klesat. Za chvíli se již vznášeli nad tovární bránou.

Karlík podlahou viděl, že děti se svými rodiči stojí v malém hloučku u vrat. „Vidím jenom tři děti,“ řekl. „Kdo ještě chybí?“

„Počítám, že Miky Telekuk,“ řekl pan Wonka. „Ale jistě se k nim brzy přidá. Vidiš ty nákladáky?“ Pan Wonka ukázal na konvoj obrovských nákladních aut s korbami zakrytými plachtami, stojící podél tovární zdi.

„Ano,“ řekl Karlík. „Proč tam stojí?“

„Nepamatuješ se už, co stálo na Zlatých kupónech? Každé dítě se vrátí domů s celoživotní zásobou cukroví. Každému z nich patří vrchovatý náklad jednoho auta. Aha – tamhle je náš přítelíček August Gdoule! Vidiš ho? Jemu a jeho mamince s tatínkem patří první nákladák.“

„Myslíte, že se mu nic nestalo?“ zeptal se udiveně Karlík. „I když prošel tím strašným potrubím?“

„Je v nejlepším pořádku!“ řekl pan Wonka.

„Ale změnil se!“ řekl dědeček Pepa, prohlížeje si Augusta skleněnou stěnou. „Byl přece tlustý. Ted’ je jako proutek!“

„To se ví, že se změnil,“ rozesmál se pan Wonka. „Potrubí ho pěkně smáčklo. Copak se už nepamatujete? A koukejme! Tamhle jde Fialka Garderóbová, světová přebornice ve žvýkání. Tak se mi zdá, že se jim přece jen povedlo vymačkat z ní šťávu. To mám opravdu radost. A jak vypadá zdravě! Daleko líp než předtím!“

„Ale v obličeji je pořád fialová!“ zvolal dědeček Pepa.

„To je pravda,“ pokýval hlavou pan Wonka. „S tím se ale nedá nic dělat.“

„Ježkovy oči!“ vyjekl Karlík. „Podívejte se na chudinku Ve ruku. A na pana Saltini a jeho paní! Jsou úplně celí polepení odpadky!“

„A tamhle přichází Miky Telekuk!“ ukázal dědeček Pepa.
„Šmankote, co to s ním provedli? Měří teď dobré tři metry a tenký je jako pletací drát!“

„Vytáhli ho na žvýkačkovém napínáku,“ řekl pan Wonka. „Zdá

se, že to trochu přehnali.“

„Ale to je strašné!“ litoval Mikyho Karlík.

„Nesmysl,“ řekl pan Wonka, „má náhodou štěstí. Budou se o něj přetahovat košíkářská mužstva celé země. Ale teď ty hloupé děti

nechme, ať si jdou po svém,“ dodal. „Musím si s tebou promluvit o něčem velice důležitém, Karlíku.“ Pan Wonka stiskl další knoflík a výtah vyletěl opět vzhůru k nebeské klenbě.

30.

KARLÍKOVA TOVÁRNA NA ČOKOLÁDU

Velký skleněný výtah se vznášel vysoko nad městem. Uvnitř stál pan Wonka, dědeček Pepa a Karlík.

„Ani nevíte, jak jsem do své čokoládovny zamilovaný,“ řekl pan Wonka s pohledem upřeným dolů na továrnu. Potom se odmlčel, otočil se a s velice vážnou tváří se obrátil ke Karlíkovi. „A co ty, Karlíku, jak *tobě* se líbí?“ zeptal se.

„Strašně,“ vydechl Karlík. „Myslím, že na celém světě není nic nádhernějšího!“

„To od tebe moc rád slyším,“ řekl pan Wonka a zatvářil se ještě vážněji. Nespouštěl z Karlíka oči. „Mám radost, že to říkáš. A hned ti povím proč.“ Pan Wonka sklonil hlavu ke straně a kolem očí se mu rozechvěly jemné vrásky smíchu. A potom řekl: „Milý chlapče, rozhodl jsem se, že ti svou továrnu daruji. Až budeš dost velký, abys ji mohl řídit sám, bude továrna tvoje.“

Karlík vytřeštil na pana Wonku oči. Dědeček Pepa otevřel ústa, aby něco řekl, ale nevydal ze sebe jediné slovo.

„Myslím to úplně vážně,“ řekl pan Wonka se širokým úsměvem. „Dávám ti ji. Nemáš snad nic proti tomu?“

„Vy mu chcete *dát* svou továrnu?“ zalapal po dechu dědeček Pepa. „Určitě si děláte legraci.“

„Nedělám, vážený pane. Myslím to smrtelně vážně.“

„Ale... ale... proč byste měl dávat továrnu právě našemu Karlíkovi?“

„Poslyšte,“ řekl pan Wonka, „jsem starý člověk. Jsem daleko starší, než byste řekli. A věčně tady nebudu. Sám žádné děti nemám, vůbec žádnou rodinu. Kdo bude továrnu řídit, až zestárnu ještě víc a sám na to stačit nebudu? Někdo se o ni musí postarat – už kvůli Umpa-Lumpům. Jistěže by se našla spousta chytráků, kteří by dali jánevímco, kdyby mohli továrnu převzít po mně, ale o takovéhle lidi

já *nestojím*. Nestojím o nikoho dospělého. Dospělý člověk by mě neposlouchal; nechtěl by se nic učit. Všechno by chtěl dělat po svém. Proto potřebuji dítě. Potřebuji hodně a citlivé dítě, takové, kterému mohu svěřit všechna vzácná tajemství výroby cukrovinek – dokud jsem ještě naživu.“

„Proto jste vymyslel ty Zlaté kupóny!“ vykřikl Karlík.

„Správně!“ řekl pan Wonka. „Rozhodl jsem se, že pozvu do továrny pět dětí, a to, ve kterém najdu během dne největší zalíbení, to že vyhraje!“

„Ale... ale, pane Wonko,“ koktal dědeček Pepa. „Vy chcete opravdu darovat celou tuhle ohromnou továrnu našemu Karlíkovi? Vždyť přece...“

„Na debaty teď není čas!“ zvolal pan Wonka. „Musíme okamžitě pro zbytek rodiny – pro Karlíkova tatínka a maminku a všechny ostatní! Ode dneška mohou všichni bydlet u mě v továrně. Dokud Karlík nebude dost velký, aby řídil továrnu, mohu mu s tím pomáhat. Kde bydlíte, Karlíku?“

Karlík se zadíval skleněnou stěnou výtahu na zasněžené domky hluboko pod nimi. „Tamhle,“ řekl a ukázal. „Ten malý domek na samém kraji města, ten docela maličký.“

„Už ho vidím!“ vykřikl pan Wonka, stiskl několik knoflíků a výtah se rozletěl ke Karlíkovu domovu.

„Já mám strach, že mamince se s námi nebude chtít,“ řekl smutně Karlík.

„Proč by se jí nemělo chtít?“

„Protože by nikdy nedokázala opustit babičku Pepičku a babičku Jiřinku a dědečka Jiřího.“

„Ale ti s námi musí taky!“

„Kdepak, to nepůjde,“ řekl Karlík. „Jsou děsně staří a celých dvacet let už nevylezli z postele.“

„Tak je přestěhujeme i s postelí,“ řekl pan Wonka. „Ve výtahu je dost místa, aby se sem vešla postel.“

„Nedostaneme ji z domu,“ poznamenal dědeček Pepa. „Neprošla by dveřmi.“

„Nezoufejte!“ vykřikl pan Wonka. „Neexistuje nic nemožného! Dávejte pozor!“

Výtah se již vznášel nad střechou domku Bucketových.

„Co chcete udělat?“ zvolal Karlík.

„Navštívit a přestěhovat celou vaši rodinu,“ řekl pan Wonka.

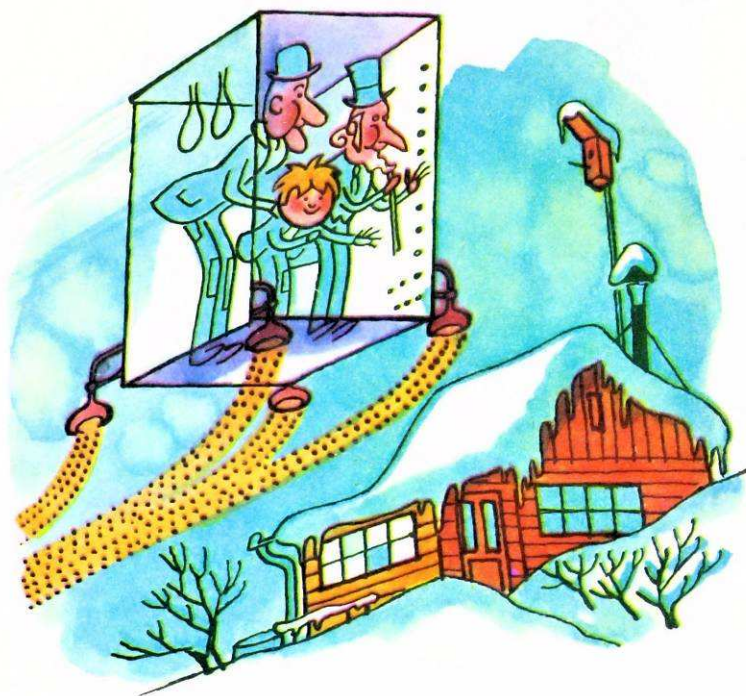
„Jak?“ zeptal se dědeček Pepa.

„Střechou,“ odpověděl pan Wonka a stiskl další z knoflíků.

„Ne!“ vykřikl Karlík.

„Zadržte!“ vykřikl dědeček Pepa.

RACH! – a výtah proletěl střechou přímo do ložnice dědečků a

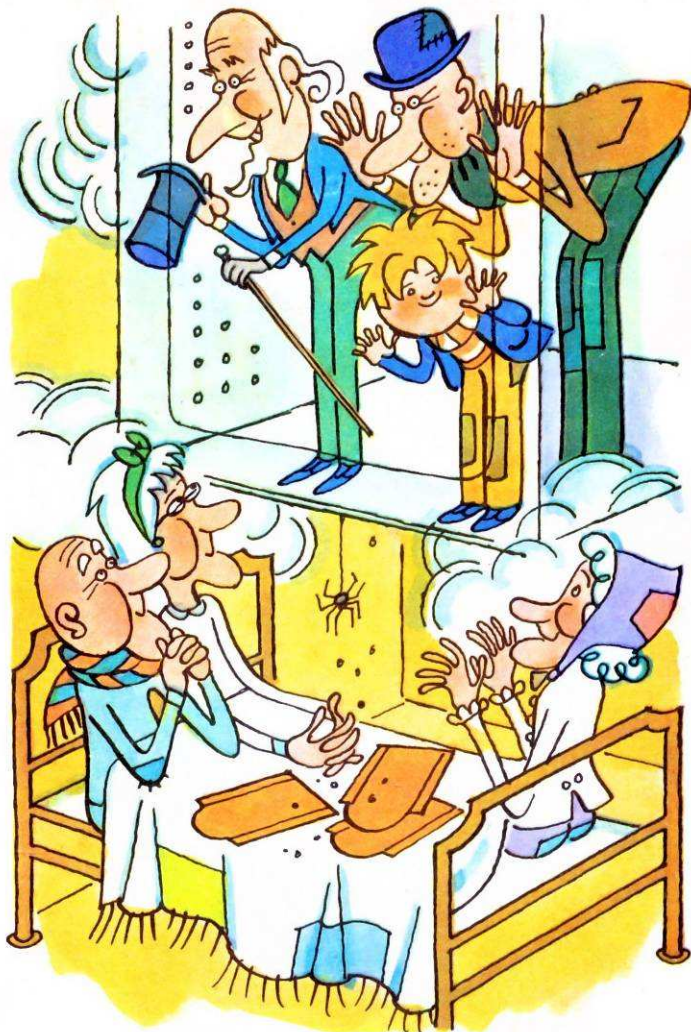
babiček. Na staroušky se snesl takový příval prachu, rozbitých tašek, dřevěných třísek, švábů, pavouků, cihel a malty, že je všechny tři hned napadlo, zda nenadešel konec světa. Babička Jiřinka omdlela, babičce Pepičce vypadly falešné zuby a dědeček Jiří rychle schoval hlavu pod peřinu. A z kuchyně se okamžitě přiřítily pan a paní Bucketovi.

„Zachlaňte náš!“ volala babička Pepička.

„Uklidni se, milovaná ženo,“ řekl dědeček Pepa, vystupuje z

výtahové kabiny. „To jsme jenom my.“

„Maminko!“ vykřikl Karlík a vrhl se paní Bucketové do náruče. „Maminko! Maminko! Mám pro tebe úžasnou novinu! Představ si, že se teď všichni přestěhujeme do továrny pana Wonky a budeme

tam bydlet a pomáhat mu a představ si, že dal celou továrnu mně a... a... a...“

„O čem to prosím tě mluvíš?“ řekla paní Bucketová.

„Jen se podívej, co jste provedli!“ vykřikl chudák pan Bucket.

„Náš domek je v troskách.“

„Vážený pane,“ řekl pan Wonka a srdečně panu Bucketovi potřásl pravicí. „Velice mě těší, že vás poznávám. A pro domek se netrapte. Beztak ho ode dneška nebudete potřebovat.“

„Čo je to za blázna?“ lamentovala babička Pepička. „Jen taktak, že náš nepřipravil o život!“

„Dovolte,“ pronesl slavnostně dědeček Pepa, „abych vám představil pana Wonku.“

Trvalo hezkou chvíli, než dědeček Pepa a Karlík vysvětlili, co se jim za celý den přihodilo. Ale stěhovat se do továrny výtahem odmítli všichni i potom.

„To radši umřu tady ve své posteli!“ řekla babička Pepička, která si už zase nasadila chrup zpátky.

„Já taky!“ přidala se babička Jiřinka.

„Nikam se nestěhuju!“ oznámil pevně dědeček Jiří.

A tak nakonec pan Wonka, dědeček Pepa a Karlík, nedbajíce jejich bědování a hubování, šoupli prostě postel do výtahu. A za ní tam vmáčkli pana a paní Bucketovy. Pak teprve nastoupili do kabiny sami. Pan Wonka stiskl knoflík. Dveře se zavřely. Babička Jiřinka zapištěla. A výtah se odlepil od podlahy a jako střela vyrazil dírou ve střeše k širé obloze.

Karlík vylezl na postel a pokoušel se upokojit stařečky, kteří byli zkoprnělí strachy. „Nebojte se, nemáte čeho,“ tišil je. „Tady jste v naprostém bezpečí. A cestujeme do toho nejlepšího místa na světě!“

„Karlík má pravdu,“ přisvědčil dědeček Pepa.

„A bude tam pro nás všechny dost jídla?“ zeptala se babička Pepička. „Šilhám hlady. Celá rodina šilhá hlady!“

„Dost jídla?“ rozesmál se Karlík. „Chachá, jen počkejte, až tam budem!“

KONEC

ROALD DAHL
KARLÍK A TOVÁRNA NA ČOKOLÁDU

Z anglického originálu Charlie and the Chocolate Factory
vydaného nakladatelstvím Alfred A. Knopf
v New Yorku roku 1964
přeložil Jaroslav Kořán
Verše přeložil Pavel Šrut

Vydalo Nakladatelství Academia
Středisko společných činností AV ČR
Legerova 61, 120 00 Praha 2

Obálku s použitím fotografií
z filmu Karlík a továrna na čokoládu navrhl Robin Brichta
Fotografie v textu poskytl společnost Warner Bros., s. r. o.

Odpovědná redaktorka Dana Pokorná
Technická redaktorka Běla Trpišovská

Vydání třetí, v nakladatelství Academia druhé, 2006
Ediční číslo 10416

Sazba: Artedit, spol. s r. o., Sokolovská 114, 186 00 Praha 8
Tisk: Těšínská tiskárna, a. s., Štefánikova 2, 757 36 Český Těšín

ISBN 80-200-1436-5

ISBN (2. vyd.) 80-200-1016-5
ISBN (1. vyd.) 80-900912-7-X

*Poznámka k této verzi e-booku (FerryH):
veškeré ilustrace byly použity z 0. vydání této novely
(časop. Materiáldouška/1971)
Ilustrace – Jaroslav Malák*

Buďte pozdraveni, šťastní čtenáři!

Pan Willy Wonka vám upřímně potřásá pravicí! Čeká vás spousta báječných překvapení! Prožijete úžasné věci! V této knížce jste zváni k celodenní návštěvě nejúžasnější továrny na světě – Wonkovy továrny na čokoládu. Pan Willy Wonka vás spolu s pěti dětmi, hrdiny této knížky, provede celou továrnou a seznámí vás s jejími úžasnými zajímavostmi. Chystá pro vás čarovná a podivuhodná překvapení, která vás uchvátí, potěší, strhnou a ohromí! Ani v nejdivočejších snech by vás jaktěživo nenapadlo, že něco takového můžete s touto knížkou prožít právě vy!

ISBN 80-200-1436-5

9 788020 014368

www.academia.cz